

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
FILOZOFICKÁ FAKULTA
ÚSTAV BOHEMISTIKY

DIPLOMOVÁ PRÁCE

SOUČASNÝ STAV FOLKLÓRNÍ TRADICE V BLATNICI
POD SVATÝM ANTONÍNEM

Vedoucí práce: prof. PhDr. Dalibor Tureček, CSc.

Autor práce: Bc. Zuzana Vyskočilová

Studijní obor: Bohemistika

Ročník: II.

2011

Prohlašuji, že svoji diplomovou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., v platném znění, souhlasím se zveřejněním své diplomové práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

České Budějovice, 28. 4. 2011

.....

Zuzana Vyskočilová

Na tomto místě bych ráda poděkovala všem, kteří mi pomohli při sestavení této práce. Zvláště občanům Blatnice pod Sv. Antonínkem, jmenovitě Marii Mezuliáníkové, Boženě Mezuliáníkové, Silvii Buzíkové a Marii Perutkové za ochotu a pomoc při sběru folklórního materiálu v terénu.

Největší dík patří mému vedoucímu práce prof. PhDr. Daliboru Turečkovi, CSc. za metodickou pomoc, pozitivní přístup a stálou motivaci.

ANOTACE

Diplomová práce Současný stav folklorní tradice v Blatnici pod Svatým Antonínkem tematicky navazuje na bakalářskou práci Prvky slovesného písňového folklóru dokumentované v obci Blatnice pod Sv. Antonínkem a jejich místo v kulturní současnosti obce, která byla zaměřena na dokumentaci veškerého dostupného hudebního a písňového materiálu, zaznamenaného v minulosti v dané obci a přístupného v edicích nebo v databázích příslušných odborných pracovišť.

Předmětem diplomové práce je konfrontace získaného materiálu s aktuálním stavem folklorní tradice v obci. Základem porovnání jsou materiály získané převážně opakovanými sběry v terénu, mimo jiné i dotazníkovou metodou pro vystižení postoje občanů k folklóru, způsobu a míry uchování tradic.

Čtenáři práce jsou seznámeni obecně se stavem folkloru v Blatnici. Následují kapitoly o folklorním roce: informují o udržování a zanikání některých tradic tak, jak aktuálně vypadají, a které místní folklorní spolky se na udržování či obnově folkloru podílejí.

V závěru práce jsou shrnuty veškeré poznatky spolu s výsledky dotazníkového šetření a možnosti dalšího využití.

ANNOTATION

The graduation thesis The contemporary face of the folkloric tradition in the village of Blatnice pod Svatým Antonínkem thematically follows the bachelor thesis The elements of the documented folklore in the contemporary cultural life of the village Blatnice pod Sv. Antonínkem and their current position in the village culture, which focused on documentation of all available music and song material recorded in the past in the village and accessible in the editions or the databases of relevant professional institutions.

The subject of this thesis is the confrontation of the obtained material with the current state of folklore tradition in the village. Comparisons are based on materials from repeated field collections, including a questionnaire method for capturing citizens' attitudes to folklore, way and degree of preservation of traditions.

The reader of this thesis is acquainted with the state of folklore in Blatnice in general. The following chapters on folklore year: inform on the preservation and dwindling of certain traditions as they currently appear, and which local folk clubs are involved in the preservation or restoration of folklore.

The conclusion summarizes all the information along with the results of the survey and potential future use.

*Zahraj ně hudečku,
na tenkú strunečku
a já ti zazpívám,
na pěknú notečku.*

*Zahrajte ně hudci,
proboha vás prosím,
mám tu galánečku,
tancovat s ňú mosím...*

OBSAH

Úvod.....	8
Současný stav folkloru v Blatnici pod Svatým Antonínkem.....	10
Folklorní rok v Blatnici pod Svatým Antonínkem	17
▪ Velikonoce	17
▪ Putování po blatnických búdách	18
▪ Pout' svatého Antonínka	19
▪ Vinobraní	21
▪ Hody.....	27
▪ Vánoce	34
▪ Krojový ples.....	34
▪ Fašank	35
Folklorní spolky v Blatnici pod Svatým Antonínkem	37
▪ Vavřínek.....	37
▪ Dětská cimbálová muzika	43
▪ Mužský pěvecký soubor	46
▪ Ženský pěvecký soubor	50
Muzeum v Blatnici pod Svatým Antonínkem	53
Krojované svatby	63
Dotazníkové šetření v obci Blatnice pod Sv. Ant.	80
Závěr	93
Seznam příloh	95
Seznam literatury	126

ÚVOD

Diplomová práce navazuje na bakalářský projekt, jehož předmětem bylo dokumentování dostupného materiálu písňového folkloru v obci Blatnice pod Svatým Antonínkem, a to s využitím zdrojů archivovaných převážně v Národním ústavu lidové kultury ve Strážnici, ve fondu Etnologického ústavu ČSAV, v. v. i. v Brně, pramenů *Blatnické kroniky* Petra Máčala z roku 1926 a *Farní kroniky* obce Blatnice pod Svatým Antonínkem. Ucelenost dokumentace dotvořila prostudovaná národopisná periodika *Malovaný kraj*, *Národopisné Revue* a *Blatnický Zpravodaj*.

Zadáním diplomové práce je konfrontace těchto dochovaných stop dokumentovaného folkloru s živou tradicí současnosti v této lokalitě.

Při dvouletém (2009 – 2011) soustavném sběru informací v terénu jsem se primárně kontaktovala s vedoucími a členy místních folklorních spolků: s Annou Křivákovou, vedoucí ženského sboru, s Antonínem Grňákem, vedoucím mužského pěveckého sboru a spoluzakladatelem dětské cimbálové muziky Blatnická Studánečka, kterou vede Ing. Jaroslav Smutný, s Marií Perutkovou, správkyň a průvodkyní Blatnického muzea, a s učitelkou ZŠ Blatnice Mgr. Věrou Mackovou, spoluorganizátorkou dětského tanečního a pěveckého souboru Vavřínek, s nimiž jsem provedla rozhovory uvedené v přílohách.

Důležitým krokem byla návštěva místních nositelů tradic, například: Marie, Božena, Josef a Zdeněk Mezuliánikovi, Anna Křiváková a Antonínem Hanákem a děti a mládež ZŠ Blatnice, kteří poskytli své osobní záznamy písňového folkloru. Tyto nově získané informace jsem opět ověřila na výzkumných pracovištích ve Strážnici a Slovákém muzeu v Uherském Hradišti.

Další navázaná spolupráce již určitého tematického zaměření proběhla s ředitelem místní ZŠ Mgr. Jiřím Čerešňákem, zástupkyní a zároveň patronkou dětské cimbálky Mgr. Jitkou Kubicovou a s místní farní obcí.

Během výzkumu jsme se kontaktovala s Radkem Bartoníčkem, šéfredaktorem regionálního magazínu mikroregionu Ostrožsko *Krajem svatého Antonínka* a správcem serveru Slováckodnes.cz. Tento magazín (prostudovaná čísla od 2008 – nyní) se stal dalším materiálem pro ucelení obrazu o současném folkloru obce Blatnice.

Zjištěné skutečnosti jsem zpracovala do otázek sociokulturního dotazníkového šetření, které probíhalo od 2. 3. 2011 do 20. 4. 2011., a to jak s klasickým papírovým dotazníkem, tak i elektronickým, s využitím sociální sítě Facebook, konkrétně

zájmových skupin a odkazem na webových stránkách obce. Účelem této metody bylo získání zpětná reakce na současný stav folkloru v obci od občanů Blatnice. Pro maximální využití informací plynoucích z dotazníkové metody jsem postup a výsledky šetření konzultovala s Mgr. Alenou Klucovou a sociologem Bc. Ondřejem Koudelou, DiS.

Díličí výstupy výzkumu jsem se snažila konfrontovat s kritikou odborné veřejnosti na X. mezinárodním setkání mladých lingvistů v Olomouci 11. – 13. 5. 2009. V literárně vědné sekci jsem přednesla referát s názvem *Tři pověsti o jedné vodě*, v němž jsem představila komparaci tří výkladů blatnické pověsti o léčivém prameni na kopci Svatého Antonína.

SOUČASNÝ STAV FOKLORU V BLATNICI POD SVATÝM ANTONÍNEM

Blatnice pod Svatým Antonínkem leží na jihovýchodní Moravě a je součástí Veselska a mikroregionu Ostrožsko, do kterého dále územně spadají obce Veselí nad Moravou, Uherský Ostroh, Ostrožská Nová Ves, Ostrožská Lhota, Hluk, Blatnička a Boršice u Blatnice. Podle sčítání obyvatel z roku 2001 v obci Blatnice žije 2124 obyvatel.¹

První zmínka o Blatnici pochází již z počátku 11. století, ve 13. a 14. století se obec poprvé dostala do povědomí jako vynikající vinařská oblast, jíž je dodnes. Tuto reputaci Blatnice podpořila i zlatá medaile získaná na přehlídce vín v Paříži za cuvée Blatnický Roháč.

Blatnice byla domovem například rodičů Jana Amose Komenského a poutní místo na kopci svatého Antonína se stalo inspirativním také pro malíře Jožu Úprku, který za svůj obraz *Pout' u sv. Antonínka* získal ocenění Mention honorable a měl mnoho dalších následovatelů v zobrazování folklorních tradic v živých kulisách vesnického života.

V této souvislosti nelze opomenout rozsáhlé dílo lidových malířů rodu Hánů, jimž věnovala publikaci s názvem *Lidoví malíři rodu Hánů z Blatnice pod Svatým Antonínkem – Aj, to sú maléri od Boha samého* PhDr. Romana Habartová. Výzkum rodu Hánů a dohledávání všech jejich děl začalo v roce 2002. Obrazy Františka Hány a jeho syna Josefa se podařilo uchovat v odborných institucích a mezi sběrateli umění. Navrácení obrazů zpět do života bylo podpořeno výstavou v Uherském Hradišti, na níž vystoupil i mužský blatnický pěvecký sbor v čele s Antonínem Grňákem, který za tímto účelem připravil píseň sběratele a skladatele písní Jindřicha Barcala, který působil jako učitel v Blatnici kolem roku 1910:

Kraj pod svatým Antonínkem

*Kopec, který nad Blatnicí pne se,
bílý poutní kostelíček nese,
odtud svatý Antonínek zírá,
jaký kraj se před ním otevírá.
Na východě Karpaty se vlní,*

¹ Ověřeno telefonicky na obecním úřadě Blatnice pod Sv. Antonínkem.

*na západě Chřibů lem se sluní,
na sever ku hradišti zrak míří,
na jih se kraj do roviny šíří.*

*A tam na opačné straně kraje
ve vinicích réva silně zraje,
na tišinách luk se pasou laně,
žírné lány rodí odevzdaně.*

*Že Bůh má rád sluhu Antonína,
slyš rád i prosbu za kraj vína
a Slovácku na přímlovu svatou
požehnává měrou vrchovatou.² _*

Kulturní život této obce byl vždy bohatý. Folklorní tradice se pojila z velké části s křesťanským životem člověka (narození, křtiny, biřmování, poutě, svatba, pohřeb), s oslavami a zvyky (Velikonoce, hody, Vánoce), ale také souvisela se zemědělskými a díky bohatému pěstování vinné révy především vinařskými pracemi.

Střípky z bohaté slovesné a hudební kultury předků zaznamenali tito sběratelé:

- František Sušil *Moravské národní písně s nápěvy do textu vřaděnými*, jehož písně později využil František Ladislav Čelakovský do *Slovanských národních písní*.
- Dalším sběratelem v Blatnici byl František Bartoš, písně zaznamenal do sbírky *Národní písně Moravské*.
- Hudebník a skladatel Leoš Janáček navštívil Blatnici za svůj život dvakrát. Poprvé za účelem zmapování písňového a tanečního folkloru, podruhé na pozvání spisovatele Karla Dostála Lutinova.
- Soupisu lidových písní v Blatnici se věnoval dále Hynek Bím. Některé jeho záznamy použil Leoš Janáček do své monografie *O moravské písni milostné*.
- Dosud nepublikované zápisy učinil blatnický rodák Jan Bogar - jsou uchovány v brněnském EÚ ČSAV, v. v. i.

² HABARTOVÁ, Romana. *Lidoví malíři rodu Hánů z Blatnice pod Svatým Antonínkem – Aj, to sú maléri od Boha samého*. Uherské Hradiště: Slovácké muzeum v Uherském Hradišti, 2007. s. 6.

- Velmi věrné záznamy masopustních a vánočních písní vytvořila sběratelka Františka Kyselová.
- V roce 1912 předložil v Brně na Pracovním výboru pro českou národní píseň na Moravě blatnické písně Bartoloměj Mansfeld. Momentálně jsou uloženy v EÚ ČSAV, v. v. i. v Brně.
- Cenný materiál blanických milostných písní dodal o dva roky později Jan Marek.
- Bezpochyby nejrozsáhlejší sběratelskou práci učinil Jan Poláček. Vytvořil sedmidílný zpěvník *Slovácké písničky*, z nichž se čerpá v mnoha folklorních spolcích dodnes.
- Nejmladšími sběrateli, kteří své dílo publikovali, jsou Vlasta a Jaroslav Smutní, kteří se i dnes ve folklorním světě Slovácka aktivně angažují a nenechávají mladou generaci zakrnět.
- Dnes se sběratelské činnosti ujala blatnická rodačka Anna Křiváková, která se věnuje jak písňovému a tanečnímu folkloru, tak ústní lidové slovesnosti.

Dle dostupných materiálů sběr v Blatnici započal roku 1819. Nejvyšší nárůst zájmu byl zaznamenán v období národního obrození a později díky založení Pracovního výboru pro českou národní píseň na Moravě, v Brně roku 1905. Celkem bylo přímo v Blatnici pod Sv. Ant. zapsáno a uchováno 190 písní.

sběratelé	období zápisu	počet písní
guberniální sbírky	1819	30 písní
František Sušil	1824 - 1828	5 písně
František Bartoš	kolem roku 1864	8 písní
Hynek Bím	1894	10 písní
Jan Bogar	1897	40 písní
Františka Kyselová	1909	11 písní
Jan Marek	1912	14 písní
Bartoloměj Mansfeld	1910	4 písně
Jan Poláček	1943 - 1960	62 písní
Vlasta a Jaroslav Smutní	vyd. 1995, 96	6 písní

Folklorní dění v Blatnici v období posledních dvaceti let stagnovalo. Okolní obce začaly znovu objevovat staré tradice a zakládat nové generace cimbálových muzik a tanečních spolků a pořádat nové akce, čímž vytvářely nové situace, jejichž prostřednictvím se

folklor opět dostával do širšího povědomí. Nezanedbatelnou roli v rozvoji „druhého života“ folkloru sehrála také turistika a z různých důvodů zesílené povědomí regionální specifičnosti: folklorní festivaly se zejména v letním období stávají stále oblíbenějším cílem specifického druhu turistů; také města či památkové objekty využívají pro svou prezentaci i folklor. Jistá „opozděnost“ Blatnice je tu zřejmá. Samotní Blatničané označili za jádro problému špatnou organizaci a neúčast obyvatel na nově vzniklých či obnovených veselících. Mimo jiné se tak zřetelně ukazuje rozdíl adresátů i nositelů původní folklorní a dnešní folklorizované kultury.

Věci se začaly i v Blatnici ubírat k lepšímu mezi lety 2005 a 2006. Organizačně velmi schopná Zdislava Kuřinová společně s Marií Perutkovou společně zažádaly o prostory pro Blatnické muzeum, jehož expozice se již začala z části tvořit díky paní Perutkové. V téže době se zrodil nápad dětské cimbálové muziky, který dovedl ke zdárnému konci pan Antonín Grňák, vedoucí mužského sboru, a to za pomoci ředitele blatnické základní školy Mgr. Jiřího Čerešňáka a zástupkyně Mgr. Jitky Kubicové, kteří oslovili rodiče a děti s nabídkou zájmových kroužků hry na hudební nástroje. Myšlenka zájmových kroužků inspirovala pana Čerešňáka k zavedení dětského folklorního souboru. Do projektu přizval místní učitelku ZŠ Blatnice Věru Mackovou a Renatu Špidurovou, které ve spolupráci opět se Zdislavou Kuřinovou zapojily i předškolní děti a souboru daly jméno *Vavřínek*.

V současné době v Blatnici tedy funguje dětský, stále se rozrůstající folklorní soubor *Vavřínek*, nově založená dětská cimbálová muzika *Blatnická Studánečka* pod vedením Jaroslava Smutného, slavnostně pokřtěná na znovuobnoveném Krojovém plese, *Mužský pěvecký sbor* a *Ženský pěvecký sbor Blatnice*, který vznikl z části chrámového sboru kostela sv. Antonína a díky organizaci Anny Křivákové má sbor nyní 12 stálých členek. Novinkou posledních dvou let je obnovení Krojových plesů, které se těší velké oblibě a účasti, a letošní Fašank 2011, o jehož organizaci se postaral obecní úřad a *Sbor dobrovolných hasičů Blatnice*. Další záležitostí posledních dvou let je i Silvestrovský pochod blatnickými vinohrady, který končí zpěvem v kapli sv. Antonína.

Pro děti byl vytvořen v roce 2010 speciální program Dětské hodky v duchu Kateřinských hodů, na němž vystupuje dětský pěvecký a taneční soubor Vavřínek, který si zve do programu další dětské soubory sousedních obcí Ostrožska a Hornácka.

V roce 2010 byla ustanovena nová Kulturní Komise v čele s Ing. Antonínem Hanákem, vinařem a velkým folklorním nadšencem. Momentálně je komise osmičlenná:

členové Kulturní komise (KK)	činnost
Ing. Antonín Hanák	vedení a organizace kulturních akcí
Mgr. Alena Hanačíková	školní kulturní akce
Jan Blahynka	folklor a folklorní akce
Josef Hanačík	divadlo, vinobraní, folklorní akce
Ing. Markéta Míšková	organizační řízení
Jiří Těthal	Blatnická chasa, hody, poutě, kroje
Ladislav Vyskočil	rocková kapela Hadramašmátrá
Tomáš Dominik	církevní a kulturní akce

Obecně se aktivita folklorních aktivit obce zvyšuje. V dnešní době nelze opomenout komerční a propagační stránku veškerých akcí tohoto charakteru. Na toto téma vyššímu podílu komerce a s tím spojenou i vyšší účast diváků vysvětlil Ing. Antonín Hanák takto: „Na kulturní akce jsme začali vydávat pozvánky. Je to nová forma a velmi se osvědčila. Každý Blatničan dostane do schránky letáček³ s programem a fotkou akce. Tato nenákladná reklama zvedla návštěvnost akcí o 30% a u Fašanku o 50%. Dneska je doba, kdy lidi plakáty na vývěskách moc nečtou, je to tam samá komerční reklama. Dobré výsledky předávání informací máme i díky místnímu rozhlasu, ale ne všichni, co pracují, to odpoledne v 14,00 hodin slyší...“⁴

Pan Hanák vyšel potřebám tohoto diplomového projektu maximálně vstříc a dodal kompletní seznam kulturních akcí Blatnice na rok 2011:

Kalendář hlavních akcí v roce 2011

obec Blatnice pod Sv. Antonínkem

Leden		zajišťuje
16.1.	Ples SRPŠ	SRPŠ
Únor		
12.2.	Krojový ples	KK
Březen		
5.3.	Fašank 2011 – zabijačka, mrváně, dechovka, ženský a mužský sbor	KK, spolky

³ Ukázka pozvánky v přílohách, č. 8 – 10, s. 120.

⁴ Sebráno v terénu, rozhovor s Ing. Antonínem Hanákem, předsedou KK Blatnice.

Duben		
24.4.	Velikonoční rock párty – Obecní hospoda - Hadramašmátrá	KK
30.4.	Divadelní představení našich ochotníků	KK
Květen		
15.5.	Kinder schow – KD, neděle v 14hod.	KK
20.5.	Vernisáž „Blatnického sympozia“ v 19hod., kurátorka MgA. Barbora Lungová	KK
21.5.	Putování po blatnických búdách	Cec h
Červen		
13.6.	Pouť na svátek sv. Antonína	farn ost
19.6.	Hlavní pouť	farn ost
26.6.	Ukončení školního roku – areál myslivecké chaty	SRP Š, KK
Červenec		
3.7.	Pouť na Petra a Pavla	farn ost
16.7.	Červencová noc na Antonínku, hraje DH Šarovec a disco	MS Roh áč
31.7.	Farní den - Blatnická farnost	farn ost
Srpen		
28.8.	Děkovná pouť- hlavní celebrant: P. Vojtěch Kodet	farn ost
Září		
10.9.	Slavnosti vína v Uh. Hradišti – reprezentace obce	KK
18.9.	Blatnické vinobraní, 13:30 průvod od ObÚ pod Staré hory	KK, spol ky
Listopad		
19.11.	Blatnické hody s právem	KK, chas a
26.11.	Dětské hodky – CM Studánečka, soubor Vavřínek	KK
Prosinec		
23.12.	„Zabijeme kapříka“ rock párty – Obecní hospoda - Hadramašmátrá	KK
25.12.	Vánoční koledování u jesliček	farn ost
31.12.	Silvestrovský pochod blatnickými vinohrady, začátek 13,30 u Hanákové	KK

	búdy	

KK-kulturní komise, SRPŠ – Sdružení rodičů a přátel školy

aktualizováno k 1. 4. 2011, Ing. Antonín Hanák – předseda KK

Podrobněji o folklorních spolcích aktivně působících v Blatnici, o skladbě jejich nynějšího repertoáru se seznamy akcí, kterých se soubory účastní nejen v Blatnici, ale i na akcích a festivalech okolních obcí Slovácka, informuje kapitola Folklorní spolky, Folklorní rok a samostatná kapitola je věnovaná Blatnickému muzeu.

O názorech občanů na folklor a jeho současný stav v obci Blatnice pod Sv. Ant. pojednává praktická část této práce, založená na dotazníkové metodě s rozbořením a sumarizací výsledků.

FOLKLORNÍ ROK V BLATNICI POD SVATÝM ANTONÍNEM

V této kapitole bude prezentován náhled na folklorní rok v Blatnici pod Sv. Antonínkem s důrazem na současný stav tradic a svátků, s nimi se pojícím písňovým folklorem, se získanými informacemi z terénu a s dalšími prameny, a komparovat tento současný stav převážného folklorismu s původním folklorem.

Předmětem této kapitoly je popis folklorního roku, jenž je členěn na svátky jara a Velikonoce, které přicházejí po šestinedělním půstu, Pouť sv. Antonínka spolu s následující Děkovnou poutí, zářijové vinobraní, listopadové hody, Vánoce a Krojový ples. Kapitola je zakončena znovuobnoveným fašankem, jenž bývá poslední hodovní veselící právě před šestinedělním předvelikonočním půstem. Dále bude věnován prostor zcela novým akcím Cechu blatnických vinařů, a to Putování po blatnických búdách, které dávají prostor k novým aktualizacím folklorních situací.

VELIKONOCE

Po šestitýdenním půstu jsou Velikonoce prvním velkým folklorním svátkem a zároveň oslavou jara. Toto období bylo spjato s mnoha magickými úkony, které měly zajistit úrodu, hojnost a zdraví člověka.

Základním bodem křesťanského církevního roku je Velikonoční pondělí, jež není jen velkou křesťanskou oslavou se svatou mší, ale i společenskou událostí.

Velikonoční „šlaháčka“ – pondělní obchůzka s pomlázkou se v Blatnici drží stále. Je to jediný den, kdy mohou chlapi děvčata beztrestně „vyšlahat“. Za tímto účelem si muži připravují pomlázku „žilu“, kterou si upletou během týdne z vrbových proutků. Klasická pomlázka se plete z osmi nebo devíti proutků. Koledovat s takzvaným „tatarem“, což je pomlázka ze tří proutků spletená do copánku, anebo jít jen s jedním nenápadným proutkem, se považuje za ostudné a dívka se nemusí nechat vyšlahat. Muži jsou odměněni vajíčky – kraslicemi, pokud si o ně umí říci: „*Dávaj vajco po šlaháčce, jedno bílé dvě červené, bude moje potěšené/, a to třetí malované.*“⁵ –

Spolu s Velikonocemi se v Blatnici koná akce *Veselé jaro na vsi*, která se poprvé uskutečnila v roce 2010. Zařazena byla i do stávajícího programu pro rok 2011. V plánu je předvádění různých úkonů spojených s Velikonocemi – pletení žily, výroba píšťalky

⁵ Sebráno v terénu – Marie Vyskočilová, Miroslav Kunovjánek.

z proutí a předvedení malování blatnických kraslic, které profesionálně vyrábí blatnická rodačka Marie Čiháková. Několik jejích ukázek kraslic s typickými blatnickými ornamenty je vystaveno v blatnickém muzeu. V programu kulturní komise Blatnice na rok 2011 je dále připravena také Velikonoční zábava v Obecní hospodě.

PUTOVÁNÍ PO BLATNICKÝCH BÚDÁCH

Putování po blatnických búdách, také nazývaná akce *Z budy do budy*, je v obci Blatnice záležitostí posledních několika let. Koná se okolo 20. května a dává návštěvníkům prostor nahlédnout do chráněné oblasti památkové rezervace vinařských búd pod Starýma horama s typickými blatnickými ornamentálními symboly nad vchody búd a vnitřními malbami s vinařskou tematikou.

Putování z budy do budy se stalo novou folklorní situací ve spojení s komerčními prvky (stánky s občerstvením, prodej vína přímo od blatnických vinařů), s nutnou podporou vedení obce (zařazení akce do programu kulturních akcí pro další rok) a s mediální prezentací (vhazování letáků na akci do schránek, banner na webových stránkách obce, upoutávky na akci v místních periodikách), bez které by akce nemohla být v takovém měřítku uskutečněna. Z dalšího popisu vývoje této nové folklorní akce v průběhu let 2008 – 2010 je zastoupení a intenzita všech tří vyjmenovaných prvků dobře patrná.

První Putování z budy do budy se uskutečnilo v září 2008, kdy se blatničtí vinaři rozhodli předvést své vinařské umění. Nutno podotknout, že podobné akce se v okolních vesnicích tradují již mnoho let. Program začíná okolo 13,00 hodiny. Vystupoval i mužský sbor v krojích.

Pro návštěvníky byly připraveny stánky s občerstvením, ale kvůli špatné propagaci se akce potýkala s malým množstvím návštěvníků. Organizátoři přiznali, že poněkud nešťastně zvolili termín. Září je sice období vinobraní, ale ve vinařské oblasti zůstalo právě proto nejvíce zájemců o víno ve svých rodinných vinohradech. Proto byla akce pro další rok přesunuta na měsíc květen.⁶

V květnu 2009, den před otevření sklepů veřejnosti, byla akce posílena o blatnický košt vína s mottem: „*Každé víno je odsouzené k vypití*“. Vinaři, kteří přinesli dát okoštovat plody své práce, přišli v kroji, hrálo se i zpívalo. Komentář publicisty Radka Bartoníčka: „*Mezi radosti, které život přináší, by kromě koštů mělo být zařazeno i naslouchání*

⁶ BARTONÍČEK, Radek. Putování po blatnických búdách. *Krajem svatého Antonínka*. 2008, č. 6, s. 36.

vinařům, je zážitek je poslouchat. Ted' nemyslím ty základní rady, které se dávají neznalým ‚Pražákům‘, myslím tím povídání mezi už letitými vinaři, chlapi, kteří už nemusí svou ‚chytrost‘ nikomu dokazovat, mají hromadu zkušeností a také hromadu mozolů z vinohradu.“⁷ _

Zatím nejsilnější ročník blatnického putování byl rok 2010. Akce se konala 22. 5. od 10,00 hodin a otevřeno bylo 34 sklepů Cechu blatnických vinařů. K vidění byla jízda s koňským spřežením, ukázky dřevorezby pana Františka Budaře, kraslice paní Marie Čihákové, pletení orobice paní Kozumplíkové a „mudrcírování“ o víně nad vínem ve vinařských búdách, před nimiž vyhrávala blatnická cimbálová muzika. V tento den bylo pro veřejnost otevřeno i blatnické muzeum, i když nikdo z pořadatelů nezapíral, že hlavním úkolem turistů bylo ochutnávat (koštovat) víno. Velký zájem budily například sklepy u Polehňů, u Cíchů, u Hanáků, u Sovišů a u Vyskočilů. Vše bylo zakončeno večerním programem vystoupení blatnické cimbálové muziky a pěveckých souborů.⁸ _

POUŤ SVATÉHO ANTONÍNKA

Letní měsíce v Blatnici byly vždy ve znamení poutí ke svatému místu na kopci Sv. Antonína, kterých se vždy účastnilo a stále účastní široké okolí Blatnice sahající až na Slovensko.

Historie kaple zasvěcené Antonínu Paduánskému, zápisy z kronik, dostupné prameny a historický kontext byly zpracovány v bakalářské práci, ve které je zdokumentován dostupný písňový folklor s tematikou poutí a Sv. Antonína včetně písní lidových a modlitebních a lidové poezie Oldřicha Zemka. Pozornost byla věnována také pověstem o „svaté vodě“ – zázračném prameni, který podle pověsti vytryskl ze země poblíž kaple a měl léčivou moc. Díky získaným materiálům byly zjištěny tři varianty možného objevení pramene. Oblíbenost a povědomí o možných variantách u občanů Blatnice je také předmětem dotazníkového šetření.

Zkoumáním nových pramenů a prací v terénu byli objeveni další lidoví tvůrčí opěvující krásu a posvátnost Sv. Antonínka. Jedním z nich je Jan Vyskočil s pseudonymem „Janek Milování“, jehož básně přepsala Marie Perutková s několika pomocníky, která pečuje o blatnické muzeum, kde jsou všechny jeho nalezené básně

⁷ BARTONÍČEK, Radek. Blatnický košť má atmosféru. *Krajem svatého Antonínka*. 2009, č. 9, s. 17.

⁸ SKOČÍKOVÁ, Zuzana. Zastavení s blatnickými vinaři. *Krajem svatého Antonínka*. 2010, č. 16, s. 16-17.

vystaveny k nahlédnutí. Druhým autorem je pan Karel Polák, předseda K.Č.T., Veselí nad Moravou, 1942, jehož báseň byla napsána na útržku papíru a vložená do Pamětní knihy poutní kaple Sv. Antonína nad Blatnicí:

Svatý Antonínku!
Svatý Antonínku –
Co bych si od Tebe přál,
by větre jež tu vaneš –
než na pomezí vlasti vstaneš –
vše, záští, zlobu mezi námi svál,
a kdes pod ledovými poli pochoval,
by v naší krásné zemi oplývající
krásami všemi
každý se radoval a smál
to bych si od Tebe přál⁹ _

Podle zvyklosti se pouť koná na svátek Antonína 13. 6., následující neděli je pouť sv. Petra a Pavla, která je v letošním roce naplánována na 3. 7. 2011.

V roce 2008 oslavilo poutní místo 340 let, kdy se předalo poprvé v historii několik ocenění lidem za práci pro toto poutní místo za přítomnosti olomouckého biskupa Jana Graubnera, kterého vyslechlo nad 3000 poutníků. V proslovu se biskup Jana Graubner obrátil i k upomínce na potřebu oživení folkloru: „*Tradice je od slova tradere, dávat, předávat. Život se musí předávat z jedné generace na druhou, to není nic staromódního, to je to, že jeden žije pro druhého a tím naplní svoje poslání...*“¹⁰ _

V den hlavní mše, v neděli, přicházejí lidé krojovaní i bez kroje nejen kvůli největší křesťanské události roku, ale také pobavit se na klasické pouti plné kolotočů a stánkařů, která se rozprostře pod kostelem rok co rok.

Poslední letní poutí je pouť děkovná nebo také dožínková. Tato pouť je především krojovaná. V roce 2008 se zúčastnilo nad 300 poutníků, z nichž minimálně přes 100 bylo krojovaných. Z každé obce mikroregionu Ostrožsko: Blatnička, Hluk, Ostrožská Lhota, Ostrožská Nová Ves, Boršice u Blatnice, často i z Hornácka: Louka, Lipov, Suchov, Velká nad Veličkou, Hrubá Vrbka, Malá Vrbka se nastrojí alespoň jeden

9 Sebráno v terénu: *Pamětní kniha poutí kaple sv. Antonína nad Blatnicí*. 1939 – 2005. 401 s.

10 BARTONÍČEK, Radek. 340 let poutního místa Sv. Antonínka. *Krajem svatého Antonínka*. 2008, č. 4, s. 6-7.

vzorový krojovaný pár s darem, který bude obětován. Průvodem procházejí i folklorní spolky, například nikdy nechybí blatnický ženský sbor, samozřejmě také v kroji, který zpívá během putování ke kapli a program má i po mši. „*Snažíme se obnovit tradice, aby to bylo jako dřív. Mši chápeme jako skutečnou oběť, proto přinášíme dary a chceme, aby si je zástupci obcí sami připravili a tím vyjádřili své poděkování za úrodu,*“ komentuje situaci Jarmila Hrušková, starostka Blatničky a členka výboru Matice svatoantonínské.¹¹ _

Velkému úspěchu se těšilo scénické zpracování pouti na Sv. Antonínku zařazená do programu Horňáckých slavností 2008 konaných ve Velké nad Veličkou. Rekonstrukce se odehrávala na jevišti, kterému dominovala v pozadí zdařilá napodobenina poutní kaple. Atmosféra vzniklá na jevišti byla výsledkem pečlivých příprav a oslovila mnoho diváků. „*Zejména ti starší byli nadšeni se slovy, že přesně takto si to pamatují oni,*“¹² _ napsal novinář Radek Bartoníček do svého článku po rozhovorech s několika diváky: „*V každé chvíli se něco děje, trhovci nabízejí své zboží, děcka se o ně přetahují, ženské bez přestání klebetí a chlapci se to snaží všechno nějak vydržet,*“ dále popisuje situaci na jevišti Radek Bartoníček: „*Muzikanti se nestačí kolem cimbálu ani měnit, jednotlivá vystoupení nepostrádají pestrost...*“¹³ _

Je patrné, že křesťanská základna zůstává tradičnější ve svých obřadech, zatímco folklorní činnost, která s těmito svátky byla neodmyslitelně spjata, je nahrazována módními záležitostmi naší doby. Původní situační a společenské vazby například v písňovém folkloru se od dnešních příležitostí ke zpěvu diametrální liší. Přispívá k tomu i komercializace a medializace těchto akcí, a přitom bez těchto doprovodných prvků by některé tradice dávno zanikly nebo by nebyly oživovány. Stále se objevují „nadšenci“, kteří o tradice a lidovost jeví zájem a snaží se ji zprostředkovat širšímu publiku jako v případě hornácké reprodukce pouti.

VINOBRANÍ

Záříjové vinobraní bylo a je pro vinařskou obec Blatnice vrcholem zemědělské sezóny, v níž se sečtou celoroční snahy a stálé opatrování vinohradů. Měsíc sklizně byl

¹¹ BARTONÍČEK, Radek. Antonínek na pódiu v minulosti a Antonínek ve skutečnosti dnes. *Krajem svatého Antonínka*. 2008, č. 5, s. 8-9.

¹² tamtéž, s. 8.

¹³ tamtéž, s. 8.

pro občany významným mezníkem, počty a kvalita sesbíraných hroznů poukazovala na blahobyt nebo jeho opak. Proto byl sběr hroznů spojen s mnoha magickými rituály, které měly zajistit dobrou kvalitu vína, hojnost. Těmto rituálům předcházely také srpnové modlitby k Bohu a Sv. Antonínovi a s nimi spojené oběti při děkovné pouti.

První zmínky o blatnických vinohradech jsou již ze 13. a 14. století. Nelze opomenout i zmínky o vinicích Jana Amose Komenského, které původně koupili jeho rodiče. Dle svatební smlouvy si Komenský nechal prohlásit za své pouze své latinské knihy a tento vinohrad „v hoře Plachty“ v Blatnici: „*Léta Páně 1624, dne 3. Sept. staly se smlouvy svatební celé a dokonalé mezi dvojctihodným Knězem Janem Komenským a pannou Dorotou Cyrillovou, dceří Kněze Jana Cyrilla.*“¹⁴ _

Brzy se krajem rozšířila dobrá pověst *Blatnického Roháče*. První zmínky pocházejí z 16. – 17. století. Blatnický Roháč je cuvée (směska) zeleno-zlatavé barvy, lahodné, i když poněkud natrpklé chuti. Obsahuje 5-7 promil kyseliny a 12% - 14% alkoholu. Směska je tvořena kombinací odrůd ryzlinku zeleného v poměru 40%, rulandského bílého v poměru 40% a sylvánského zeleného v poměru 20% (Výroba toho vína je licencována. Procentuální poměry odrůd mají své tolerance.) Blatnický Roháč byl proslaven konkrétně roku 1880 na mezinárodní výstavě vína v Paříži, kde získal zlatou medaili. Vzorek dodal Jan II. Lichtenstein, jehož rod blatnické vinohrady vlastnil od poloviny 17. století.¹⁵ _ Toto víno je znalci řazeno mezi nejlepší moravská vína. „*I ten, koho blatnický Roháč potrkal, netrpí bolením hlavy, ani žaludku, ale jeho řeč kypí humorem a budou zazní známá melodie: ‚Marně synečku, marně žiješ, ani sa vínka nenapiješ.‘*“¹⁶ _

O účincích blatnického Roháče se zmínil i pan kaplan v bídě Moravského kolonizačního družstva pod Starýma hora (30. léta 20. století):

Desatero o účincích blatnického Roháče

*První sklenka jako med,
druhou proto chceš ihned,
třetí nevypít je škoda,
ze čtvrté protiví sa voda,
pátou chválit nepostačíš, šestou žízeň neuhasíš,*

¹⁴ RYCHLÍK, Bedřich. Blatnický vinohrad Jana Amose Komenského. *Malovaný kraj*. 2003, č. 1, s. 7.

¹⁵ Konzultováno s vinařem Zdeňkem Mezuliánkem Jr.

¹⁶ Sebráno v terénu: Anna Křiváková.

*po sedmé si pleteš esa,
po osmé ti hlava klesá,
z deváté jsi Tutenkamen,
po desáté už je Amen.¹⁷ _*

s pozdější variantou:

Vinařské desatero
*První sklenka jako med,
druhou proto dáš si hned,
třetí tobě chuti dodá,
čtvrté nikdo neodolá,
pátou chválit nepostačíš,
šestou žízeň nehasíš
po sedmé si pleteš esa,
po osmé ti hlava klesá.
z deváté jsi Tutenkamen,
po desáté už je Amen.¹⁸ _*

Tato lidová tvořivost opět odkazuje na propojení ekonomické a komerční složky se složkou sociokulturní. Blatnický Roháč se stal jistým emblémem Blatnice, stal se součástí života obyvatel a identifikačním znakem, který posléze expandoval do folklorismu.

Díky blatnickému muzeu a jeho sbírkám včetně písemných materiálů se podařilo zajistit 18 fotografií s vnitřními výmalbami vinařských sklepů, které byly vždy bohatě zdobeny nejen typickými teritoriálními ornamenty, výjevy na téma víno a Blatnice (kaple Sv. Antonína, šohajek a děvčica, soudek vína a podobně), ale i mnoha citáty, lidovými úslovími a popěvky. Autor fotografií je neznámý. Mnoho takových maleb ve sklepech zaniklo, majitelé je neobnovovali.

Ukázky lidových citátů a úsloví:

*Kdo rád hrozny, kdo rád víno,
tomu zpívat není líno!*

¹⁷ Sebráno v terénu.

¹⁸ Sebráno v terénu, rodinný sklep Mezuliáníkovi, postaven a vymalován 1957.

*Víno třeba mnoho práce, potu, umu,
proto nemá se pít pustě, bez rozumu.*

Víno je dobrý druh:

*Komu je veselo, toho zve do zpěvu,
komu je mizerně, tomu dá úlevu,
komu svět zahořkl, tomu jej osladí,
kdo se smát zapomněl, zavede do mládí.*

*Co je v sudě,
v naší búde,
nech sa rozleje:
šak mě tady
dohromady
s milú dobře je.*

*Lepší je vínečko nežli ženy,
ty by nám mohly být ukradeny!
Vino je písnička skrytá v sudu,
Ženy však spíše jen pro ostudu.*

*Napij sa vínečka od Antonínka,
Po něm sa dycky sladúčko spinká.¹⁹ _*

Ostatní „citáty“ na fotografiích jsou útržky známých lidových písní, například výmalba obsahovala 2 verše, které jsou původně druhá sloka hodovní písně, kterou se dříve uváděly a uzavíraly hody:

*Chlapi Blatničané, kde vy máte stárka?
Leží za dědinú, pije vodu z járka.²⁰ _*

Celá píseň:

Ešče byly štyry týdně do hodů, už mně milá zakázala pít vodu,

¹⁹ Ukázka v příloze č. 20, s. 125.

²⁰ Ukázka v příloze č. 19, s. 125.

napij sa ty rači vína z pohára, přenocuj tu švarný šohajku do rána.

Chlapi Blatničané, kde vy máte stárka?

Leží za dědinú, pije vodu z járka.

Dalším útržkem písně je například tento první verš oblíbené písně, která zaznívala téměř při všech příležitostech:

Dybych já byl selským synkem,

napájaj bych dívča vínkem.

Celá píseň:

Dybych já byl selským synkem, napájaj bych dívča vínkem.

/: ale, že su z chalúpečky, nemám ani kořalečky. :/

/: Pověz dívča pověz pravdu, kde ťa zítra večer najdu. :/

/: Na dvorečku na sénečku, přikryju ťa halénečkú. :/

/: Kdyby nebylo svítalo, bylo by mě devča dalo, :/

/: rozmarýnu zeleného, do šátečka červeného. :/

Zahájení vinobraní mělo svůj obřad nazvaný „*Otvírání hory*“, který už se nekoná, ale v minulosti jej předvedli několikrát divadelní ochotníci. Nejprve v roce 1958 a naposledy v roce 1978. Tradice „*Otvírání hory*“ byla slavnostní událost. Probíhala za přítomnosti starosty, který měl hlavní slovo. Dál pokračoval rituál dle zavedeného scénáře s postavami hotaře, soudce, zloděje, policisty a písaře. Závěrem promluvil opět starosta, popřál všem vinařům hojnost a připomněl prastarou pověst o Lízíně búde²¹ _.

Před „*Otvíráním hory*“ se před panskými vinohrady (Staré hory a Roháče) provádělo i „*Zarážení hory*“, a to ještě před sklizní. Před panské vinohrady byl zaražen kůl s navázanou slámou, který značil kolemjdoucím, že přístup do vinohradu není povolen. Panské vinohrady byly hlídány *hotařem*, jehož postava se také objevuje v obřadu „*Otvírání hory*“.

*

²¹ viz. kapitola *Muzeum obce Blatnice pod Svatým Antonínkem*, s. 53.

Mnoho „folklorních“ tradic se po čase začalo obnovovat, převážně z důvodu turismu a propagace obce. Stejný případ nastal v Blatnici v roce 2008, která po vzoru okolních obcí začala s „programovým vinobraním“, s krojovaným průvodem od radnice ke sklepům, spojeným s ukázkami tradičního lisování/presování hroznů, hudbou místní dětské cimbálky a zpěvem mužského a ženského sboru.

Hudební program ženského sboru při vinobraní 2008 - 2010:

Vinobraní 6. 9. 2008: „*Morava, Morava*“

„*V téj blatnickéj dolině*“

„*Chodníček bělavý*“

„*Andulka plakala*“

„*Ej, proč si naříkáte*“

„*Nad Blatnicí*“

Vinobraní 6. 9. 2009: „*Vinohrady moje*“

„*Blatnická dolina*“

„*Marava, Morava*“

„*Nepij Jánošku*“

„*Mosíš ty Aničko*“

Vinobraní 19. 9. 2010: „*Ty blatnické vinohrady*“

„*Šohajku či si*“

„*Nechcu ťa šohajku, nechcu ťa*“

„*Kdo vínko pije*“

Čtvrtý ročník se setkal s nezájmem, ale v roce 2009 se situace výrazně zlepšila. Tradičně od radnice vyrazil krojovaný průvod včele s muži nesoucími obrovský střepec hroznů, děti z folklorního souboru Vavřínek, dětská cimbálka, dechovka a mužská a ženský sbor. Pro tento rok byl přizván i spřátelený soubor Kopa z Myjavy.

Tradice vinobraní měla v roce 2010 své významné místo. Diváci se mohli těšit bohatému kulturnímu programu a na přizvaný Novoveselský soubor.

Všechny tři ročníky zaznamenal v časopise Ostrožska a Hornácka *Krajem Sv. Antonínka* Radek Bartoníček se slovy: „*Když jsme poslouchal místní mladou muziku a také děti z Vavříнку, obdivoval jsme, jak moc v Blatnici udělali v poslední době pro rozvíjení lidové muziky a tradic.*“²² _

²² BARTONÍČEK, Radek. Úspěšné blatnické vinobraní. *Krajem svatého Antonínka*. 2009, č. 11, s. 26.

HODY

Hody v Blatnici pod Svatým Antonínkem byly vždy druhou největší událostí roku po Pouti Sv. Antonína. V okolních vesnicích Ostrožska se slavily hody Kateřinské, Martinské, či dle svátku toho, komu byl zasvěcen kostel. Pokud kostel ve vesnici nebyl, konaly se takzvané hody císařské.

V Blatnici je kostel zasvěcen Sv. Ondřejovi, který má svátek 30. listopadu, přičemž Kateřiny je 25. listopadu, čili to spadalo spíše k hodům Kateřinským. Období slavností se volilo nejčastěji tak, aby po hodové neděli zbývaly 4 adventní neděle do Vánoc, což dokazuje silné sepětí folklorních událostí nejen v případě hodů, ale i například fašanku s křesťanstvím a rituálností, které tímto spojením nabývaly na síle.

Hody mají v Blatnici více než stoletou tradici, což plyne i z dochovaných pramenů: Nejstarším zjištěným stárkem byl Jan Matušík. Přesný rok, kdy byl stárkem, není znám. Dle jeho narození v roce 1869 se odhaduje zvolení stárkem na 1890.

Než mohla samotná hodová zábava začít, muselo být splněno několik náležitostí.

Průběh hodů dříve²³ _:

1. **Volba stárků a stárkyň.** Vytipovali se kandidáti, kteří se volili na taneční zábavě, a to tak, že se vybraný pár posadil na židle, spolu se židlemi byly páry vyzvednuty do výšky a pokud si připily vínem na zdraví a napily se, znamenalo to, že úlohu stárka a stárky²⁴ _ přijímají, pokud ne, volil se jiný pár. Často tomuto aktu předcházelo zdlouhavé přemlouvání a ostýchání, protože funkce stárků byla nejen organizačně a časově vysilující, ale pro rodiny zvolených poměrně finančně náročná. Vždy byly dva páry stárků a stárky, které si zatančily první hodové sólo.

Stárci měli na starosti organizační a finanční stránku hodů. V této době se dokonce i v hospodách pilo takzvaně „na stárky“, kteří útratu všech museli platit. Stárkyň se staraly o výzdobu májek, připravovaly papírové růžičky a různobarevné fáborky, aby byla májka pestrá.

2. **Stavba májek.** Májky se stavěly vždy týden před začátkem hodů. Stavba májek zabrala nejméně jeden den. Hlavní stála vždy před Obecním hostincem a stavěla

²³ Materiál dřívějšího průběhu hodů sesbírá v terénu blatnickou rodačkou Annou Křivákovou. Anna Křiváková navštívila za tímto účelem nejstarší občany obce a vytvořila tak jedinečné záznamy, jelikož tematika hodů se v žádných dostupných pramenech ani místních kronikách neobjevuje.

²⁴ V Blatnici se používá jak název **stárka**, tak i **stárkyňa** (nom. sg.).

se vždy jako první, druhá byla před Pálenicí. Stavění máje se neobešlo bez diváků. Akci vedl většinou loňský stárek a stárkyně chodily přihlížet. Malé májky pak stály před domy stárek. Velké máje se krást nesměly, ale malé ano. Pokud byly ukradeny, musel za ně stárek náležitě zaplatit, protože je nedokázal ohlídat.

V paměti starších občanů se traduje příhoda pana Ludvíka Váverky, který v roce 1948 při kácení máje přišel k úrazu. Vrchní část máje se vymrštila a nešťastně dopadla na jeho nohu a zlomila mu ji. V historii hodů to však byl jediný úraz.

3. **Hodová neděle.** Zrána se vydali všichni ve svátečních krojích na mši svatou. Muzika v tento den hrála jak před kostelem, tak i vevnitř na kůru (na chóře).

Hodová neděle nebyla jen večerní zábava, ale byla také ve znamení besedování, navštěvování se v rodinách a velkolepém hodování. Hospodyně již den předem zabily drůbež, kachnu či husu, připravily krvavou omáčku (na osmažené cibulce uvařily čerstvou husí či kachní krev), upekly se vdolky, buchty a hlavně blatnické koláčky. Nedělní oběd byl ve všech blatnických rodinách stejný: polévka z drůbežích drobtů, pečená husa či kachna, „zelé a knedle“. Na večeri potom „jaterka a švarečky“.

Na večerní zábavě přečetl starosta „hodové právo“ a zábava mohla začít – tanec nejčastěji sedlcké, muzika, sóla stárků. Specialitou byla nutná účast matek všech zúčastněných svobodných dívek, které přísně dohlížely na mladickou zábavu. Jakmile se jaly k odchodu, obvykle po dámské volence, aby si stačily prohlédnout vyvolené svých dcer, musely s nimi dcerky poslušně domů.

4. **Pondělní obchůzka.** Při „chození po dědině“ chodili stárci dům od domu a všechny zvali na pokračování hodů. Před každým domem zanotovali: „*Pěkne vás prosíme, pusťte nás do síně, ze síně do izby, abychom nezmrzli.*“ S každou ženou v domácnosti si museli zatančit: „*Veselú, mamněnko, veselú izbu máš, ešče veselejší, dokád' ně v ní chováš. Jak mě v ní nebúde, veselá nebúde, v jednom kútě zima a v druhém tma búde.*“ Za pozvání dostali ošatku s obilím. Proto s nimi chodili takzvaní „měchaři“, kteří sesypávali obilí do velkých pytlů a uschovávali je u známých a ve svých rodinách. Skupinu obchůzkářů doprovázeli i takzvaní „žebráci“, mladší chlapci chodící s muzikanty, kteří zpívali hodové písničky, často si vymýšleli své vlastní vtipné texty na známé melodie, například před domem Vyskočilů se zpívalo „*Vyskočile, Vyskočile, Vyskočile, tvoje jméno nezahyne, nezahyne, nezahyne*“ nebo u Hanáků: „*Hanáčka je švarné děvče,*

hojása hoj, má krátké sukničky a na patách vyšmatlané kramflíčky. “ Odpoledne se chodilo do hostince, po cestě se zpívalo: „*Ta blatnická hospoda, z drobného kamení, kdo nemá peníze, nech do ní nechodí.*“ Chození končilo opět večerní taneční zábavou, kam se většinou nosily ukradené májky, jež museli stárci vyplatit.²⁵ _

5. **Druhá hodová sobota** uzavírala několikátýdenní práci a několikadenní hodování. Muzika patřila hlavně oslavě stárků a stárkyň letošním i loňským. Sóla patřila i „měchařům“, „žebrákům“ a „těm, co stavěli máj“. Zábava končila přesně o půlnoci, muzika přestala hrát a zvolalo se: „*Išla jedna, išla sc-t, běžte sa tam lidé podívat!*“, což znamenalo, aby se všichni rozešli do svých domovů, protože začal advent a hodování je konec.²⁶ _

*

Ukázka hodových písní získaných v terénu od pana Antonína Hanáka (*1978):

Blatniční pacholci, kde vy máte stárka,

/: leží za dědinú, pije vodu z járka :/

Blatniční pacholci, kdy máte druhého,

/: leží za dědinú, zrovna vedlej něho :/

Zahraj ně hudečku, na tenkú strunečku,

/: a já ti zazpívám na pěknú notečku :/

Zahrajte ně hudci, proboha vás prosím,

/: mám tu galánečku, tancovat s ní mosím :/

Nedám sa já za masára, za masára, za masára, hej za masára,

veru bych sa porezala, porezala, porezala, hej porezala.

Oni mají ostré nože, ostré nože, osté nože, hej ostré nože,

a ty řežú až do kože, až do kože, až do kože, hej až do kože.

Vyskočile, Vyskočile, Vyskočile, hej Vyskočile,

tvoje jméno nezahyne, nezahyne, nezahyne, hej nezahyne.

²⁵ Takto popsal blatnické hody v roce 1938 Jan Petratur v: PETRATUR, Jan. Blatnické hody. *Moravskoslovenské pomezí revue pro lidovou kulturu a hospodářství. Orgán Moravskoslovenské společnosti.* 1938, roč. III. č. 5.

²⁶ Vzpomínka Marie Petraturové z materiálů z terénu Anny Křivákové.

Réz, réž, réž, dorbná réž, komu sa ty moja milá dostaneš.

Réz, réž, réž, drobňučká, šak je moja galánečka hodňučká.

Hopsa s ňú, mladá je, líčka sa jí červeňajú, ráda je.

Hopsa s ňu, stará je, zuby sa jí kolocajú, ráda je.

U Antonínka studánečka, u Antonínka studánečka,

/: ošidila ně, ošidila ně galánečka. :/

Ošidila ně, já ju více, ošidila ně, já ju více,

/: budeš banovat, budeš banovat tři měsíce. :/

/: Vrť sa dívča, vrť sa dívča okolo mňa, :/

/: udělej kolečko, moja galánečko, budeš moja, budeš moja, budeš moja :/

/: kdyby ně ťa, moja milá, kdyby ně ťa, :/

/: byli by mňa chytily, do Hradišťa odvedli, za regrúta, za regrúta, za regrúta. :/

/: Ale že si moja milá milosrdná, :/

/: tys konička sedlala, a za mnú si dojela, až do Brna, až do Brna, až do Brna. :/

Co dělá Kača, co dělá Kača /: v trávě zelenej :/

Plete věneček, plete věneček /: z růže červeněj :/

Až ho uplete, až ho uplete /: komu že ho dá :/

tobě šohajku, tobě šohajku /: že ťa ráda má :/

K Olomúci ušlapaná cesta, pláče pro mě galánečka hezká,

pláče pro mě, ruky zalamuje, že sa pro mě vraný kuň kšíruje.

Neplač pro mě, moje potěšení, šijú sa ně v Brně šaty nový,

v Brně šaty, aj kamaše černé, neplač pro mě mé srdéčko věrné.

Takovú sem galánečku dostal, jako by ju vymaloval, vypsál,

taková ně galánečka svědčí, ta která má pěkně modré oči.

Vrbové, Vrbové, nad Vrbovým bečka, nic sa tam nerodí,

enom samé děcka.

Vrbové, Vrbové, dyby ťa nebylo, Blatnici na kráse

tolik by ubylo.

Nedívej sa děvča na mojú snědú tvář, ale sa podívaj,

jaký su hospodář.

*Chalupu mám jednu, slunko do ní svítí, pole neorané,
roste na něm kvítí.*

/: Ta blatnická hospoda :/, /: z drobného kamení :/

/: a kdo peníze nemá :/ /: ať do ní nechodí :/

/: A já peníze nemám :/ /: já do ní, přece půjdu:/

/: jsou tam hezká děvčata :/ /: namlúvat si budu :/

Nic sa nestarajte chlapci bez galánek,

/: půjdem si jich hledat na vrch Froliánek :/

Zdaleka já poznám svoju galánečku,

/: má červený šátek, bílou zástěrečku. :/

Zdaleka já poznám šohaja klamáča,

/: kerý si širáček na očka natáča :/

Už je to třetí deň /: co pije, hodujem :/ doma nenocujem,

v poli jsme nocoval, v poli jsme nocleh měl, na tebe,

má milá, na tebe zapomněl.

Hody naše hody, nadělaly škody, zabili šohajka,

hodili do vody.

Z toho pásma je zřejmé, že se volily písně s příjemnou tematikou pro oslavu a hody. Funkce těchto písní byla proměnlivá s důrazem na veselou melodii. Neexistovala ostrá hranice mezi písněmi, jedna přecházela v druhou, obvykle s krátkou mezihrou muzikantů mezi písněmi. Sloky byly voleny náhodně tak, jak to kdo znával. Typickou hodovní písní je poslední píseň pásma „*Už je to třetí deň*“, která se zpívala variabilně: „*Už je to druhý deň*“ po celý týden hodů. V dnešní době repertoár zpěváků pouze doplňuje, protože k hodům patří, ale svoji tradiční funkci, kdy se píseň zpívala každý den v jednu danou situaci po celou dobu hodování, již ztratila.

*

Dnešní hodové slavnosti jsou hodně zjednodušeny a pravá podstata se již vytratila. Hlavní problém je vůbec v nalezení stárka a stárky. Již před několika lety se proto začal ustanovovat vždy jeden populační ročník, který hody pro daný rok připravuje. Postavení stárka a stárky již není tak významné a role hrdého a samostatného, organizačně pečlivého stárka se vytrácí. Jistě, záleží, jak se hodů daný ročník ujme. Základní povinnost postavit máj zůstává. Májka se staví už v pátek a následuje zábava pouze pro mladé, již modernější, tudíž spíše diskotékového rázu. Při stavění a kácení máje živá muzika hraje velmi zřídka, nahradila ji hudba z reproduktoru místního rozhlasu.

V sobotu převezmou stárci a stárky od starosty „hodové právo“, které přečtou na veřejné večerní zábavě, čímž jsou hody považovány za zahájené.

Hody dnes se dají označit za čistý folklorismus. Mladí neznají příliš písní a sedlcký tanec neumí tančit téměř nikdo. Na sobotní zábavě se ale musí předvést, takže nastupují několikátýdenní přípravy stárků a několika párů. Učí se tančit a zpívat alespoň to nejjzákladnější. Zábavu absolvují samozřejmě v krojích.

Naštěstí zájem o folklor v obci stoupá a po několika letech nyní přibývá občanů, kteří na tyto zábavy jdou ve svátečním kroji.

*

Obnovení blatnických hodů s právem se podařilo po několika letech v roce 2002. Během přípravného týdne 19. 11. - 21. 11. 2002 se podařilo nachystat šest májů. Každý stárek a stárkyně měli svůj, jeden menší byl před obecním úřadem a největší byl podle tradice před Obecním hostincem. Postaven by dokonce za přítomnosti živé muziky – dechovky.

V sobotu v 9,00 ráno předal starosta stárkům hodové právo pod májem, opět za doprovodu hudby. Poté se stárci vydali na obchůzku s harmonikáři a měchaři/pytlaři. Večer začala hlavní zábava. Úvodní slovo nepronесl stárek, ale starosta, a dále následovalo vystoupení dvanácti krojovaných párů, které předvedly několik sedlckých na různé písně. Hody skončily nedělní mší v kostele Sv. Ondřeje, kde se sešli občané Blatnice a krojovaná chasa.²⁷ _

*

²⁷ J.V. Blatnické hody s právem 2002. *Blatnický zpravodaj*. 2003, roč. VIII., č. 27, s. 26-32.

Hody v roce 2008 byly mokré. Díky pozdějšímu termínu Kateřinských hodů je zastihlo deštivé počasí, což se podepsala bohužel i na účasti občanů. Organizaci tentokrát převzala loňská stárkyně Monika Ivanová. Díky její iniciativě měla chasa 2009 s kým nacvičovat sedlcké, jelikož v tomto ročníku byl nedostatek dívek.

Májka se stavěla a zdobila páteční odpoledne pod Starýma horama za zvuku muziky a zpěvu. Májka se postavila před Obecním hostincem bez zájmu okolí: „*Dříve byla pocta být stárkem. Podívejte se dnes na ty mladé, vypadá to, že ani kýbl neunesou. Jak potom mají postavit máj? Dříve chodilo stavět máj i dvě stě lidí,*“ komentuje situaci rodák pan Josef Hruška.

V sobotu předal starosta pan Josef Vavřík v kroji stárkům „hodové právo“ spolu s muzikou a mužským sborem, kromě něho ovšem nikdo nezpíval. Následovala obchůzka a zvaní k večerní zábavě, bez zpívání před domy, bez pohoštění. Když někdo otevřel, byla to záležitost na několik vteřin.²⁸ _

*

Hody v roce 2009, zaznamenané ostrožským magazínem *Krajem svatého Antonínka*, se opět potýkaly s problémem nalézt alespoň někoho, kdo by chtěl dělat stárka. Starosta obce označil volbu stárka jako nejobtížnější úkol hodů: „*My je nenutíme, my je prosíme,*“ dodává starosta.

V pátek odpoledne stárkyně nachystaly pohoštění pro stárky a jejich pomocníky při stavbě májky. V Blatnici vládla bezstarostná nálada a ostatní Blatničané k hodům přistupovali poněkud skepticky. Chasa absolutně netušila, jak se májka staví, nikdo ze starších jim na pomoc nepřišel, ale na konce stromek statečně uřáli.

V sobotu se již tradičně udělovalo „hodové právo“. Tentokrát hrála i živá muzika a dokonce zaspíval i mužský sbor v čele s Antonínem Grňákem. Udělování se tentokrát účastnili jen stárci a stárkyně, chasa v kroji nepřišla. Klasická pondělní obchůzka se přesunula na sobotní odpoledne, nezvalo se k pokračování hodů, nýbrž k večerní zábavě. Chlapci vyrazili s vlastní živou muzikou, zpívali, obcházeli domy. Blatničané byli vstřícní a házeli do pytlů již ne obilí, ale věcné a finanční dary.

²⁸ LIPÁROVÁ, Zuzana. Mokré blatnické hody. *Krajem svatého Antonínka*. 2009, č. 7, s. 28.

V neděli se sešla v kostele celá krojovaná chasa. Kněz se jim snažil zdůraznit, že hody jsou především svátky křesťanskými, patrona kostela.²⁹ _

*

Dle srovnání hodové tradice dříve a dnes je patrné, že hodové zvyklosti vymírají nebo se minimalizují na to „nejdůležitější“, na záchytné body starých rituálů. Dodržuje se doba hodů, místo pro hlavní máj a dva páry stárků a stárkyň, kteří ovšem své role neberou jako čest, ale jako nutnost „když to mosí byt“, po dlouhém doprošování. Muzika je nestálá a tradiční cimbálové hudce nahradila dechovka. Z týdenního hodování vznikla víkendová záležitost: v pátek se postaví májka; v sobotu se předá „hodové právo“, provede obchůzka, a to jen některý ročník ji dělá, někdy s muzikou, většinou bez zpěvu, večer se představí několik párů v kroji; v neděli se jde v kroji na mši svatou a odpoledne už je dohodováno. Celkový stav blatnických hodů však nelze přičítat pouze mladým (chase), kteří se jako ročník hodů ujímají, ale především občanům obce, kteří se tradičních hodových činností účastní zřídka, ve velmi malém počtu, na večerní zábavu v kroji nejdou, nezazpívají si, a budí tak celkový dojem nezájmu.

VÁNOCE

Vánoční svátky v Blatnici zapadly do celorepublikového úzu slavení Vánoc s individuálními odchylkami každé rodiny. Rodiny trávily vánoční svátky spolu, příbuzní se navštěvovali mezi sebou tak, jak je tomu dnes. Jen o Štědrém dni, na Hod Boží a na Nový rok se nesmělo v minulosti kromě kostela nikam chodit. Tento zvyk začal být brzy opomíjen a právě naopak se v tyto dny rodiny snažily se mezi sebou navštěvovat.

Tradičním se stal v posledních letech „Silvestrovský pochod vinohrady“, kdy se skupiny Blatničanů vypravují poslední den roku na kopec Sv. Antonína. Seskupení probíhá pod Starýma horama, kde se příchozí přivítají slivovicí, poté se všichni společně odeberou na poutní místo ke kapli Sv. Antonína.

²⁹ BARTONÍČEK, Radek. Fotopříběh blatnických hodů. *Krajem svatého Antonínka*. 2010, č. 13, s. 21.

Tím ovšem život na Antonínku nekončí. Na Silvestra se také koná půlnoční mše svatá, které se účastní lidé ze širokého okolí Blatnice.

KROJOVÝ PLES

Velké premiéry obnovení tradice v roce 2010 se dočkal krojový ples konaný začátkem února. V sedmdesátých letech pořádal blatnické krojované plesy místní divadelní ochotnický kroužek. Dle slov paní Anny Křivákové, dlouholeté herečky a později vedoucí tohoto spolku, opravdu málokdo si dovolil nepřijít na ples v kroji. Poslední z těchto plesů se konal bezmála před 30 lety a mladá generace si je nepamatuje, proto se pořadatelé loňského ročníku rozhodli, dát plesu číslo jedna a začít „znovu“.

O taneční zábavu se postaral především ročník blatnické „chasy“ připravující Kateřinské hody v Blatnici.

Druhý ročník krojového plesu se konal letos 14. 2. 2011. Vystoupil dětský folklorní soubor Vavřínek s cimbálovou muzikou Blatnická Studánečka, která se při této příležitosti slavnostně křtila.

FAŠANK

Fašankové zvyky, chození maskované mládeže, se v Blatnici neprováděly. O víkendu, dle starších pamětníků, bývala jen fašanková zábava, která byla v některých letech spojena s maškarním bálem. Na těchto fašankových zábavách se provádělo takzvané „pochodování basy“, což byl „proslov“ a následovné „kázání“ o životě jedné basy: kde se narodila, do čích rukou se za svůj život dostala a ve kterých rukách dnes svůj život končí. Celé vyprávění je metaforou lidského života a jednoho roku, právě o fašankovém veselí, kdy se mají všichni lidé dobře napít a jíst před následným šestinedělním půstem končícím Velikonocemi: *„Dnešním dnem končí pouť a veškeré rozmary zde zesnulé basy. Dnes končí tvé lelkování s klarinetem, dneškem ti končí očištec na zemi a věřím, že se dostaneš přímo do nebe, neboť sis již zde na zemi mnoho vytrpěla...“*³⁰ _

Pro nezájem byly fašankové zábavy před lety zrušeny, ale tento rok se opět obnovily v podobě fašankového zabijačkového odpoledne pod Starýma horama, za přítomnosti dechovky, mužského a ženského sboru, kteří společně navodili výbornou fašankovou

³⁰ Sebráno v terénu Annou Křivákovou.

atmosféru. K chuti přišel zabijačkový guláš, pečené maso, teplý ovar, jelítka, jitrnice, tlačinka a místní specialita „zabijačková polévka s krúpama“. Nesmělo chybět svařené víno a smažené boží milosti, neboli „mrváně“.

Fašanková zábava se dočkala nečekaného počtu návštěvníků, což dosvědčuje, že obnova starých tradic si najde mezi lidmi své místo a nechá vzniknout novým či obnoveným folklorním příležitostem.

FOLKLORNÍ SPOLKY V BLATNICI POD SVATÝM ANTONÍNEM

VAVŘÍNEK

Vavřínek³¹ je dětský folklorní soubor, jehož snahou je pěstovat v dětech vztah k rodnému místu, učit je vnímat krásu lidové písně a rozvíjet mezi dětmi přátelské vztahy. Kroužek vznikl na přání ředitele ZŠ Blatnice pod Sv. Ant Mgr. Jiřího Čerešňáka a je veden od listopadu 2005 Renatou Špidurovou a Mgr. Věrou Mackovou, učitelkou prvního stupně základní školy.

Prvoplánově byli do projektu zařazeni žáci první třídy. Podle slov Věry Mackové se jednalo hlavně o chlapce, takže soubor byl z počátku téměř chlapecký. Následovně byla přizvána do projektu Zdislava Kuřinova, učitelka mateřské školy v Blatnici a spoluzakladatelka blatnického muzea, která také na vznik spolku již dříve pomýšlela a nechala ušít kroje. Po dohodnutí vzájemné spolupráce se řady dětí z Vavříнку rozrostly tedy i o předškolní děti a postupně se začaly přidávat i děti z druhých a třetích tříd základní školy.

Počet členů Vavříнку se stále obměňuje: „*Ted' už máme i děti dojíždějící, ty sú třeba šikovné, ale když vám je už ten rodič nedoveze...*“³² dodává paní Macková. Díky stále většímu počtu zájemců se Vavřínek rozdělil na „Malý“ a „Velký“. Malý Vavřínek navštěvují děti od 3 do 8 let a ve Velkém zpívají a tancují děti starší do 13 let.

Přehled všech 37 členů Vavříнку:

Malý Vavřínek		Velký Vavřínek	
Ondřej Nasku	Adéla Nováková	Petr Hruška	Veronika Prachařová
Lukáš Farkaš	Nikola Nováková	Tomáš Solař	Silvie Nejezchlebová
Broněk Doložilek	Elen Kuřinová	Lukáš Bernátek	Michaela Janíková
Michal Máchal	Julie Buzíková	Tibor Pešek	Lucie Janíková
František Vaněk	Karolína Hanáčková	Alexandr Cícha	Martina Lancůchová
Ondřej Macek	Nikola Hanáčková		Eliška Pomajbíková
Jakub Šlahůnek	Veronika Martínková		Anna Vyskočilová
	Julie Pomajbíková		Kristýna Žufanová
	Markéta Macháňová		Diana Cintulová
	Petra Máchalová		
	Adéla Nejezchlebová		
	Naomi Helen Grabcová		
	Sandra Komárková		
	Adriana Komárková		
	Eva Garafiová		
	Kateřina Hrbáčová		

³¹ Fotografie č. 12, s. 121.

³² Rozhovor č. 4 v přílohách (sběr v terénu)

Věra Macková: „*Scházíme se v pondělí od čtyř do šesti, právě, kvůli dojíždějícím dětem, dřív sem si je brávala hned třeba po obědě, teď už to tak nejde. Od čtyř máme ty menší a od pěti ty větší. A když je potřeba, tak máme generálku s muzikú. Většinou před vystoupením. I když je to staré pásmo, které ty děcka znají, musí se to udělat s tú muzikú.*“³³ _ Hlavní náplní zkoušek je učení se nových písniček a pásem, trénink tance a zpěvu: „*Ta naše zkouška vypadá tak, že Renata vede zkoušku a já se to snažím hudebně doprovodit. Potom aj zjistím, že děcka tak spoléhají na hudební doprovod, že vůbec nezpívají, tak zase přestaneme, ale většinou to děláme s hudebním doprovodem, nebo poprosíme pana Smutného a potrénujeme zpěv.*“³⁴ _ Zavedeny byla i víkendová soustředění, často i s dětskou cimbálovou muzikou: „*To sme udělali celé pásmo a aj pro utužení kolektivu, at' je to aj k něčemu jinému aj k tancování.*“³⁵ _

O aktivitě spolku a jeho snahách svědčí i dotace od výběrové komise MAS, tamější akční skupiny Hornácko a Ostrožsko, která založila Folklorní fond, díky které mají organizace, jako je například Vavřínek, šanci získat peníze na pořádané akce. Soubor představil dva projekty: „*To jsme švarní šohajci a děvčice*“ a „*Malí verbíři*“.

Repertoár folklorních skupin nelze vnímat nijak individuálně, jak je tomu u starých zpěváku a zpěvaček, jejichž rozsah, schopnost uchovat píseň a modernizovat ji vnášely nové kvality do folklóru. Zde se dostáváme do oblasti, kde jsou písňové varianty důkladně vyčleněny a zaznamenány uhlazeněji, protože repertoár je přebírá z mnoha písňových sborníků a již není tak čitelný z hlediska tradice a variabilita písní tak zaniká. Je naplněn secvičenými pásmy. Ve Vavříнку se konkrétně jedná o veselské lidové písně (písně z Veselí nad Moravou), pásmo řemeslných a blatnických.

Součástí blatnického pásma jsou písně jako například „*Vrť sa dívča okolo mňa*“/ „*Vrť sa milá okolo mňa*“/ „*Vrť sa milá*“ - sedlecká píseň, která samotný tanec svým textem částečně popisuje. V dokumentaci vytvořené v bakalářské práci bylo zjištěno, že tato píseň je zapsána ve dvou variantách. Poprvé se objevuje ve sběru Dr. Jana Poláčka, jehož rozsáhlá práce velmi pomohla k oživení folklorismu po 50. letech. Tak je také uvedena v *Pamětní knize farnosti blatnické*. V Etnologickém ústavu je od Jana Poláčka archivována celkem 1 píseň, 22 textů a 39 kompletních písní. Druhou variantu této písně poskytla současná blatnická aktivní folklorní sběratelka a vedoucí ženského sboru

³³ tamtéž

³⁴ tamtéž

³⁵ tamtéž

Anna Křiváková „*Vrť sa dívča okolo mňa*“, od které ji převzala i vedoucí Vavříнку Věra Macková.

Další písni pásma blatnických je píseň „*Malučký sem já byl*“, která opět pochází z fondu Jana Poláčka, ze sedmisvazkové publikace *Slovácké písničky*, konkrétně z čísla VI.

Klasickou písni, již zařadily paní Macková a Špirudová do pásma je „*U Antonínka studánečka*“, opět zaznamenaná Janem Poláčkem, *Slovácké písničky III.* a také u Zdeny Jelínkové: *Lidové tance z Čech, Moravy a Slezska VII.*

*„U Antonínka studánečka,
ošídila ně, ošídila ně galánečka.
Blatnické děvčata, pěkné líčka máte,
enom nám povězte, čím sa umýváte.“*

V pásmu se také objevuje sedlcká píseň „*Co dělá Kača*“, kterou poprvé zapsal Hynek Bím mezi lety 1894 – 1910 v Blatnici od manželů zpěváků Josefa a Apoleny Sládkových. Píseň patřila zřejmě k oblíbeným, objevila se i u sběratelky Františky Kyselové a do své publikace ji zařadila i Zdena Jelínková, která se specializuje na taneční folklór. Ta zaznamenala, že při písni „*Co dělá Kača*“ získal tanec sedlcká v Blatnici specifickou úpravu, při níž je zapotřebí dvou šátků, které se drží zkřížené v pravé ruce a tanečnice se pod nimi podtácejí. Podle této úpravy se ale ve Vavříнку „*Co dělá Kača*“ netančí, jelikož děti jsou malé a nezvládnou složitou úroveň krokové variace: „*Já tam mám děcka, co sa sotva naučily chodit, tak su ráda, že to odšlapú aspoň v rytmu. Základ je prostě předškolní věk, první a druhá třída,*“³⁶ proto je „*dětská*“ sedlcká spíše takovou nápodobou klasického sedlckého tance. Hlavní atributy točivého tance: dívka se točí okolo chlapce, podtáčí se pod rukou a podobně zůstává, neprobíhá typické dupání do rytmu a variace proplétání rukou v páru jsou vyňaty.

Poslední blatnickou písni pásma je „*Réz, réž, réž*“. Zapsána byla poprvé roku 1897 Janem Bogarem a s několika vpisky Leoše Janáčka je uchována v Etnologickém ústavu v Brně. Později ji do svých sborník zařadil i Jan Poláček jako „*Réz, réž, drobná réž*“.

Réz, réž, drobná réž,

³⁶ tamtéž

*komu sa ty moja milá dostaneš.
Réž, réž, réž, drobňučká,
šak je moja galánečka hodňučká.
Hopsa s ňú mladá je,
líčka sa jí červeňajú, ráda je.*

„Já musím vycházet z toho, co ty děcka zvládnú, takže to je celé,“³⁷ _ doplňuje paní Macková. Vytvořila pro děti například i pásmo o křepelkách, kde použila slovácké, ale i slovenské lidové písně. Do repertoáru zařadila další písně jako „Ztratila sem fjertůšek“, klasickou celonárodní lidovku „Čížečku, čížečku“ nebo slovenskou „Zasjala som bobovníka.“

*Zasjala som bobovníka do chodníka,
Něvzešel mi bobovníček, ale vika,
Keď je vika, něch je vika, něch sa miká,
Něbuděm sjat bobovníka do chodníka.
Keď je vika, něch je vika, něch sa miká,
Něbuděm sjat bobovníka do chodníka.³⁸ _*

(sběr v terénu: zpěv Veronika Prachařová, 12 let)

Je zřejmé, že paní Macková se snaží dělat program opravdu pestrý, nevyhledává pouze písně přímo blatnické, ale přibírá do repertoáru i další dolňácké, hornácké a slovenské: „... ale proč bych děcka nemohla naučit aj hornácké, když oni se tam vyskytnú, pojedú tam na tu zábavu a proč by si to tam nemohly zatancovat. Když já s nima budu dělat pořád jenom blatnické, tak je to za chvíľku přestane taky bavit,“³⁹ _ sděluje svůj názor Věra Macková.

Soubor Vavřínek vystupuje na mnoha folklorních akcích během roku. Jejich první vystoupení bylo v roce 2005 v Domě s pečovatelskou službou (DPS) v Blatnici, což podle slov Věry Mackové, byla spíše generálka a test dětí, zda jsou schopny vystupovat na veřejnosti. Děti nevystupují jen v rámci Blatnice. Každoročně opakujícími pozvánkami pro soubor jsou „Slavnosti vína v Uherském Hradišti“, kterého se účastní

³⁷ tamtéž

³⁸ Rozovor č. 3 v přílohách, interview s Veronikou Prachařovou (sběr v terénu).

³⁹ Rozhovor č. 4 v přílohách (sběr v terénu).

pravidelně i mužský a ženský blatnický sbor, pout' u Sv. Antonínka před kostelem a na Myjavě – Mezinárodní folklorní festival Myjava.

Za rok 2010 se Vavřínek kromě „téměř povinných“ akcí účastnil i dalších pěti významných folklorních událostí, jimiž byly: „Putování z budy do budy“, na kterém děti vystoupily s novým pásmem „*Myšičko myš*“, „Folklorní odpoledne v Hroznové Lhotě“, kde vystoupily s dalšími dvěma dětskými folklorními soubory. Koncem srpna se podílely na programu „Ozvěny Hornácka“ ve Velké nad Veličkou. Tato folklorní akce je jedna z nejnavštěvovanějších, každoročně program přiláká tisíce diváků z celé republiky i ze zahraničí. Dále se účastnily domácí akce Blatnické vinobraní 19. září 2010 s pásmem „*Hoja, hoja*“. Slavnostní průvod složený z pozvaných souborů ze širokého okolí s doprovodem blatnické dechovky skončil „pod búdama“, neboli pod Starýma horama, v památkové rezervaci vinných sklepů, kde dodnes vinaři značnou část úrody zpracovávají tradičním způsobem. Nejstarší „budy“ pocházejí z konce 16. století, tento prostor má kouzelnou atmosféru, proto je hojně využíván ke společenským akcím folklorního charakteru.

Posledním vystoupením roku 2010 byly „Dětské hodky“, které se staly již tradicí při ukončení blatnických hodů. Pozvány jsou další dětské soubory z okolních obcí. Tento rok byly umocněny oslavou pětiletého výročí souboru Vavřínek. Vznikl tak i prostor pro poděkování všem, kteří se podíleli na jeho úspěchu: paní Jitce Kubicové, zástupkyně ředitele blatnické ZŠ, a paní Zdislavě Kuřinové za pomoc s muzikou a s organizačními věcmi. *„Milá oslava narozenin proběhla v Blatnici pod Sv. Antonínkem. Nejdříve zhasla světla, potom začala hrát mladá cimbálová muzika a sálem se nesla písnička Renaty Špidurové, ve které zpívala o tom, že blatnický folklorní soubor Vavřínek oslavuje pět let existence. „Pět let oslavuje, zpívá vám a tančí, popřejte nám štěstí, popřejte nám štěstí, rodáci Blatniční...““⁴⁰*

Kromě Uherského Hradiště se Vavřínek objevil v Hluku, v Hodoníně a v Brně, kde na pódiu na náměstí Svobody natáčel pro Český rozhlas. Rok 2011 otevřel soubor vystoupením na blatnickém Krojovém plese s novým pásmem „*Sejem, sejem*“. Zapojeni byli i rodiče dětí v krojích.

O tom, že se Vavřínek snaží nejen dělat radost, ale zároveň i pomáhat svědčí jejich účast například na charitativní akci „Sádka múz“ pro blatnickou mateřskou školku nebo

40 BARTONÍČEK, Radek. Slavení v Blatnici s Vavřínkem. *Krajem svatého Antonínka*. 2010, č. 19, s. 10.

každoročním vystoupením na besedě důchodců – právě tento typ akce je zároveň charakteristickým dokladem vzniku nového typu příležitostí folklorního repertoáru.

DĚTSKÁ CIMBÁLOVÁ MUZIKA

První dětská cimbálová muzika vznikla v Blatnici v roce 2005 na popud vedoucího mužského sboru pana Antonína Grňáka a dlouholetého folklorního nadšence, muzikanta a spisovatele pana Jaroslava Smutného, z jehož úsilí vyrostl i soubor Radošov.

Prostory pro zkoušení poskytl cimbálce pan ředitel ZŠ Blatnice Mgr. Jiří Čerešňák v jedné z tříd budovy prvního stupně a dále rozeslal nabídky rodičům, zda by se jejich děti nechtěly učit na nějaký hudební nástroj a později se zapojit v dětské cimbálové muzice.

Finální sestava členů cimbálové muziky byla taková: Jan Nožička, Lenka Těthalová, Marek Tyllich, Jakub Prachař, Jan Sekula, Marek Kotača, Dominik Vajčner, Kateřina Chabičová, Martin Chabiča, Jan Loutchan, Kristýna Motyčková, Michaela Kubicová, Lída Janášová, Hanka Nejeschlebová a Petr Moštěk. Stejně jako u folklorního souboru Vavřínek se kvůli velkým věkovým rozdílům dětí vytvořily cimbálky dvě – „Malá“ a „Velká“. Cimbálky cvičily zvlášť, obě pod taktovkou pana Jaroslava Smutného, vystupovaly dohromady nebo zvlášť, podle potřeby. Samostatných vystoupení se Malá cimbálka dočkala při zahajování a ukončení školního roku 2008 a 2009, na pouti Svatého Antonínka 2009, na Veletrhu škol a vzdělání v Hodoníně 2009. Při natáčení do Českého rozhlasu Malá cimbálka s Vavřínkem zcela nadchla redaktora Jaromíra Ostrého, který je posléze pozval na vystoupení v Brně na náměstí Svobody.

Spolupráce cimbálky s tanečním a pěveckým souborem Vavřínek se stala záhy neodmyslitelnou. Podle slov zástupkyně ZŠ Blatnice a patronky dětské cimbálky sklidily oba folklorní spolky obrovský potlesk na Horňáckých Ozvěnách: *„A bylo vidět na těch Ozvěnách, protože tam zme hráli v rámci dětského vystoupení odpoledne, tak bylo poznat, keré ty soubory mají svojú cimbálku a keré jen tu pronajatú cimbálku. A sklidili teda obrovský potlesk s naší cimbálkou, že bylo vidět, jak ty děcka jsou sehrané, jak cimbálka reagovala správně, děcka reagovaly správně, vypadá to moc pěkně potom. Je důležité, aby měli svojú cimbálku.“*⁴¹ Dětská neboli Malá cimbálka se s Vavřínkem dále účastnila vystoupení na myjavském folklorním festivalu a také pravidelně na Slavnosti vín v Uherském Hradišti.

V současné době Velká cimbálka nic nenacvičuje ani neúčinkuje, jelikož se z mnoha dětských muzikantů stali maturanti. Zkoušky muziky a pečlivé přípravy na vystoupení

⁴¹ Rozhovor č. 3 v přílohách (sběr v terénu).

nejsou z časových důvodů možné. Do středu zájmu se tedy dostává Malá cimbálka s nyní již ustáleným počtem členů: primáš Jakub Prachař (14 let), Marek Tyllich (17 let) - terc, Míša Kubicová (15 let) - basa, Jan Sekula (14 let) - klarinet, Martin Chabiča (16 let) - housle a cimbalistka Petra Varsamisová (16 let). Aby se posílilo veřejné povědomí o této cimbálové muzice a zároveň zodpovědnost členů ke skupině, rozhodla se patronka Jitka Kubicová s panem Smutným⁴², že „Malé cimbálce“ dají jméno.

Křest dětské cimbálky se uskutečnil na každoročním krojovém plese dne 12. 2. 2011. Cimbálka začala typickou blatnickou písní „*U Antonínka studánečka*“, čímž si nejen naklonila posluchače, ale i tematicky připravila na uvedení svého nového oficiálního názvu Blatnická Studánečka⁴³. Při křtu nechybělo ani vtipné glosování pana Smutného: „*No, ted' je to Studánečka, za dva roky to bude Studánka,*“ a primáš Jakub Prachař pohotově doplnil: „*No toš, a pak to bude Studňa a až budem úplně staří, toš to bude Vyschlá Studňa!*“ Slavnostní proslov ukončila Jitka Kubicová povzbudivými slovy: „*Děcka, ať vás to baví, ať vaše cesta mezi písničkami je dlouhá, plná úspěchů a radosti ze společného hraní!*“

Největším přínosem pro Blatnickou Studánečku je zajisté pan Ing. Jaroslav Smutný (77 let), který jednou z největších osobností písňového folkloru Slovácka. Spolu se svou manželkou Vlastimilou začali před padesáti lety sbírat písně a zaznamenali již přes tisíc lidových písní Valašska, Veselska, Handlovské doliny, Kopanic, Púchovska a Pomezí. Knižně byly doposud vydány *Písně z Veselska I*, *Písně z Veselska II*, *Svatební písně z Veselska*, *Balady z východní Moravy*, *Zpěvník souboru písní a tanců souboru Radošov* a tři díly sborníků písní pro různé věkové kategorie školáků *Co zpívaly děti z Veselí nad Moravou*. Za svou dlouholetou práci a přínos folkloru byl manželský pár oceněn v roce 2006 Cenou Jihomoravského kraje. Vedle sběratelské činnosti vedli manželé Smutní osmnáct let *Radošov, cimbálová muzika a soubor lidových písní*. Pan Smutný sám zpívá v mužském pěveckém sboru v Kněždubě, spolu s jeho manželkou připravují příležitostně taneční páry na hodová pásma. Od prvního ročníku začali Smutní spolupracovat na pěvecké soutěži *Slovácká Stuha*. Mají nahrané všechny děti, které kdy na této přehlídce zpívaly.

Na prosbu Antonína Grňáka se pan Smutný připojil ke snahám o vznik blatnické cimbálové muziky a vložil do dětí své dlouholeté zkušenosti. Zkoušky Blatnické Studánečky probíhají vždy v pátek od 18,00 do 19,30. Pan Smutný vybírá repertoár,

⁴² Fotografie č. 11, s. 121.

⁴³ Fotografie č. 13, s. 122.

pracuje s dětmi a doprovází je na klavír. Učí děti preciznosti a organizovanosti, co se týče platných zákonů cimbálové muziky: „*Dívejte se všichni na primáše! Primáš vždy začíná a určuje tempo!*“ a podobně. Podle rozhovoru s dětmi hrajícími v cimbálce se pan Smutný těší velké oblibě, i když zkoušky nejsou žádné „hraní“, ale tvrdá práce.

MUŽSKÝ PĚVECKÝ SBOR

Mužský sbor v Blatnici vznikl v roce 2002 na popud zpěváka a muzikanta pana Antonína Grňáka. Domluva s dalšími členy sboru byla zpočátku spíše přátelská, neoficiální. Začínali na akcích pořádaných obcí Blatnicí. Díky kontaktům pana Grňáka se brzy prosadili i v okolí a hned za první rok působení napočítal pan Grňák celkem 18 vystoupení.

Nyní má sbor jedenáct stálých členů: Antonín Grňák, Jan Bachan Antonín Janář, Miroslav Břeň, Josef Thér, Antonín Falešník, Antonín Zubalík, Antonín Laga, Pavel Petrátur, Antonín Peprna a Jaroslav Máčal⁴⁴ _.

Za léta svého působení navštívili 3x brněnské vinobraní, 3x Mezinárodní festival na Myjavě, kde byli dokonce uvedeni do pamětního listu. Sbor zpíval také u příležitosti otevření výstavy malířů rodu Hánů z Blatnice, která se konala ve Slováckém muzeu v Uherském Hradišti.

Každoročně vystupují v Blatnici na Hodech a Vinobraní, poslední dva roky i na Fašankové zabijačce. Tradicí se již stala vystoupení na Slavnostech vína v Uherském Hradišti, na Festivalu řemesel a tradic v Hluku a na Sečení trávy v Buchlovicích. Dle záznamů pana Grňáka, vedoucího sboru, se sbor účastní 15 – 20 folklorních akcí ročně. Antonín Grňák, dobrý přítel pana Jaroslava Smutného, je neodmyslitelnou osobností blatnického folkloru. Pracoval jako učitel houslí, je celoživotním fanouškem jazzu a dechovky. Patnáct let hrál s dechovkou *Lipovjanka*. V roce 2005 oslovil pana Jaroslava Smutného a společně založili dětskou blatnickou cimbálovou muziku, které se úspěšně daří dodnes.

Pan Grňák byl tak laskav a věnoval pro účely této diplomové práce svou sbírku písní, která tvoří část jeho repertoáru, celkem 72 písní⁴⁵_, jež se samozřejmě promítají do repertoáru mužského písňového sboru. Těchto 72 písní není finální fond zpěváka, jsou to jen ty písně, které jsou zapsány. Písňový fond folklorního zpěváka se mapuje velmi těžko, jeho osobní repertoár je mnohem členitější, obsahuje složky staré, nové a ty, které byly časem zdokonaleny nebo obměněny. Vzhledem k jeho kulturní a hudební minulosti se pohybuje jistě nad 200 písní.

Ze získaných 72 písní bylo 18 blatnických:

⁴⁴ Fotografie č. 14, s. 122.

⁴⁵ Seznam všech písní ze seznamu pana Antonína Grňáka je v přílohách, s. 114.

1. „*Co dělá Kača*“
2. „*Dávné časy*“ /text Anna Křiváková, hudba: J. Štefánek/
3. „*Ej šla děvečka*“ (sedlcká z Blatnice)
4. „*Ešče si zazpívaj*“
5. „*Hore nad tú Velkú*“ /text Anna Křiváková, hudba: J. Štefánek/
6. „*Chodíme, chodíme hore po dědině*“
7. „*Ide milá*“ /text Ant. Grňák, hudba: J. Štefánek/
8. „*Ja co je to za muzika*“
9. „*Laskavý domov*“ /hudba: František Žajdlík, text: Jindřich Barcal/
10. „*Nad Blatnicú kopeček*“
11. „*Oj, Bože, je to láska zlá*“ (Blatnice)
12. „*Ostruhu, Ostrohu*“ („*Hubočí, hubočí*“)
13. „*Přes blatnický háj*“
14. „*Sviť měsíčku z vysoka*“ /upravil Ant. Grňák/
15. „*U Antonínka studánečka*“
16. „*V téj blatnickéj dědině*“ /text Anna Křiváková, hudba: Ant. Grňák/
17. „*Zazpívali sobě*“
18. „*Zahraj ně, hudečku*“ (sedlcká)

Píseň „*Hubočí, hubočí*“ poprvé zaznamenal František Bartoš v *Národních písních moravských* jako č. 674. Panem Grňákem je píseň zapsána jako „*Ostrohu, Ostrohu*“ a sloka o *hubočí* je až čtvrtá:

„*Hubočí, hubočí, kde se voda točí,*
 /: *kdo nemá galánky nech si pro ně skočí :/*“
 „*Já galánky nemám, ale si neskočím*
 /: *raděj si na vojně šavlenkú zatočím :/*“

Historicky druhý zápis této písně udělal dle záznamů Etnologického ústavu v Brně ČSAV, v. v. i sběratel Hynek Bím, opět jako „*Hubočí, hubočí*“.

Další písní zapsanou Hynkem Bímem je „*Co dělá Kača*“, která již byla připomenuta ve spojení s folklorním souborem Vavřínek z hlediska tanečního, a také se nachází

ve zpěvákově seznamu. Zatímco H. Bím ji zapsal ve variantě A, u pana Grňáka je zapsána ve variantě B s několika slokami navíc.

A:

*Co dělá Kača, co dělá Kača, v trávě zeleněj, v trávě zeleněj.
Plete věneček, plete věneček, z růže červenej, z růže červenej.*

*Až ho uplete, až ho uplete, komu že ho dá, komu že ho dá.
Tobě šohajku, tobě šohajku, že ťa ráda má, že ťa ráda má.*

*Ale mě mama, ale mě mama, na trávu nedá, na trávu nedá.
Radši ju sama, radši ju sama, po poli hledá, po poli hledá.*

*V poli jí néni, v poli jí néni, ona je v ořu, ona je v ořu.
Tam kde blatničtí, tam kde blatničtí, pacholci ořú, pacholci ořú.*

B:

*Co dělá Kača, co dělá Kača, v trávě zelené, v trávě zelené.
Plete věneček, plete věneček, z růže červené, z růže červené.*

*Až ho uplete, až ho uplete, komu že ho dá, komu že ho dá.
Tobě šohajku, tobě šohajku, že ťa ráda má, že ťa ráda má.*

***Kdyby mě mama, kdyby mě mama, na trávu dala, na trávu dala-
Věru bych já jí věru bych já jí, nošu nažala, nošu nažala.***

*Ale mě mama, ale mě mama, na trávu nedá, na trávu nedá.
Rači ju sama, rači ju sama, po poli hledá, po poli hledá.*

*V poli jí néni, v poli jí néni, ona je v ořu, ona je v ořu.
Tam kde blatničtí, tam kde blatničtí, pacholci ořú, pacholci ořú.*

***Ej ořú ořú, ej ořú ořú, enom nekeří enom nekeří,
Keří nosijú, keří nosijú pávové peří, pávové peří.***

Pávovo pérko, pávovo pérko až po raménko, až po raménko.

A černé čizmy a černé čizmy až po kolénko, až po kolénko.

Ve výčtu pana Grňáka byla objevena například i píseň „*Přes blatnický háj*“, která byla poprvé zaznamenána blatnickým rodákem Janem Markem v roce 1912 v souboru 14 milostných písní z Blatnice. Nechybí ani „*Ja co je to za muzika*“ a již několikrát zmíněná „*U Antonínka studánečka*“ od Jana Poláčka. Písně lze najít ve zpěvnících *Slovácké písničky VII a III*. A také typická sedlcká „*Zahraj ně hudečku*“ od rodáka Jana Bogara, zachovaná v celém znění v *Pamětní knize farnosti blatnické*.

V seznamu se objevily i 3 písně, které sice nebyly v minulosti nikým dokumentovány: „*Ešče si zazpívaj*“, „*Nad Blatnicú kopeček*“ a „*Zazpívali sobě*“, ale v jejich textu se o Blatnici či blatnických chlapcích zpívá.

Nefalšovaným překvapením je 6 písní přímo napsaných panem Grňákem: čtyřstrofová „*Sviť měsíčku*“, kterou upravil. Dále zhudebnil píseň „*V téj blatnickéj dědině*“, text napsala Anna Křiváková. Roli textaře si s ní vyměnil pan Grňák při psaní písně „*Ide milá*“, hudbu složil J. Štefánek. Na písních „*Hore nad tú Velkú*“ nebo „*Dávné časy*“ se pan Štefánek také hudebně podílel. Otextovala je opět Anna Křiváková. Poslední písní ze soukromé dílny je „*Laskavý domov*“ – text Jindřich Barcal, hudba František Žajdlík. Tento výčet je důkazem, že zpěvákův fond opravdu obsahuje složky staré, poprvé zapsané mnohdy i na konci 19. století, jak je patrné z dokumentace provedené v bakalářské práci. Nechybí ani písničky známé, které se zpívají při každé možné příležitosti, písně inovované a i písně zcela nové, nově napsané.

ŽENSKÝ PĚVECKÝ SBOR

Ženský sbor byl založen v roce 2007 Annou Křivákovou (68 let). Soubor má 12 stálých členek: Anna Janečková, Libuše Bílková, Božena Chabičová, Marie Bachanová, Marie Kuřinová, Slavka Válková, Anna Kuřinová, Lidka Hezková, Marie Křápková, Marie Nováková, Květoslava Grňáková a Anna Křiváková.⁴⁶ _ Zkoušky mají jednou za týden, ve čtvrtek v prostorách obecního úřadu.

Tento sbor, stejně jako mužský, vystupuje v krojích, každá z žen má vlastní. Věkový průměr je 50 +. „*A ženské tam chodí taky proto, že si povykládají trochu, dojdú na jiné myšlenky a sem tam oslavíme nějaké narozeniny a sú to vesměs, ženské, které rády zpívajú a dobře zpívajú, takže je nám tam dobře.*“⁴⁷ _ komentuje paní Křiváková.

První vystoupení sboru se konalo v obci Velká nad Veličkou na každoročním programu „Zpívání o zpívání“. Každoročně se účastní spolu s mužským a dětským souborem „Slavností vína“ v Uherském Hradišti. Část souboru spolu s mužským sborem byla pozvaná do Opavy u příležitosti „50 letého založení výhonku vinné révy“. Klasicky se účastní blatnických akcí během roku, jako jsou vinobraní, hody, beseda s důchodci, farní dny, pout' Sv. Antonína, fašank a podobně.

Repertoár vybírá paní Křiváková sama. Také díky její sběratelské činnosti je její pěvecký fond rozsáhlý. Sama složila několik textů a shromáždila materiály pro několik tematických pěveckých pásem.

Pro účely diplomové práce poskytl soubor své několikaleté zápisy jejich repertoáru. V roce 2008 se sbor účastnil besedy s důchodci, Vinobraní v Brně, slavnosti ke dni matek, slavností ve Veselí nad Moravou, poutě u Sv. Antonínka a blatnického vinobraní, kde zazpívaly:

„*Andulka plakala*“

„*Blatnická děvčica*“

„*Ej proč si naříkáte*“

„*Ej šla děvečka*“

„*Enom by mě můj šohajček*“

„*Chodníček bělavý*“

„*Kdybych byla iskérenkú*“

⁴⁶ Fotografie č. 15, s. 123.

⁴⁷ Rozhovor č. 1 v přílohách (sběr v terénu).

„Když sem j šla okolo“
„Když si já zazpívám“
„Morava, Morava“
„Nad Blatnicí pěkný kostelíček“
„Nad Blatnicú“
„Nemožu synečku, nemožu“
„Pěkný je deň“
„Ptala sem sa šohajička“
„Seděla sem v okénku“
„Sedí sokol na javori“
„Starám sa já starám“
„U Antonínka studánečka“
„V téj blatnickéj dolině“

V roce 2009 se sbor účastnil Přehlídky svatebních písní, kde zaznělo:

„Idem tú, idem tú“
„Kamarádko moja“
„Mosíš ty Aničko“
„Neboj sa Márinko“
„Z prvej strany od uličky“

Zpěvačky k tomuto vystoupení přidaly i hranou scénku „draní peří“ s písněmi:

„Ej proč si naříkáte“
„Veselá je dědina“

Dalšími akcemi v roce 2009 a 2010 byla opět pouť u Sv. Antonínka, vinobraní, beseda s důchodci, Putování z budy do budy, hlucký festival řemesel a fašank.

„Ej láska, láska“
„Ej šila rubáš“
„Ej toč sa dívča“
„Fašanku, fašanku“
„Holubinka“
„Katerinko, vstaň hore“
„Kdo vínko pije“

„Kdybych já věděl“
„Lepší je vínečko“
„Letěl roj“
„Nechcu ťa šohajku, nechcu ťa“
„Nepij Janošku“
„Přes Blatnicu, přes Blatnicu“
„Ráda piju ráda jím“
„Stokrát som sa zaříkala“
„Šohajku či si“
„Ty blatnické vinohrady“
„Ty moravské lúky“
„V blatnickém kostele věž vysoká“
„V dobrém zme sa sešli“
„Vinohady moje“
„Vyšla děvčina“

Repertoár obsahuje blatnické písně, Dolňácké i Hornácká, slovácké i celomoravské. „No a když je příležitost, aby sa ty sedlcké udržovaly, tak s tým mužským sborem třeba, mužský sbor zpívá a my je doplníme a tančíme ty sedlcké,...“⁴⁸ _ doplňuje paní Křiváková.

Paní Anna Křiváková, povoláním asistentka v kanceláři, se písňovému folkloru celý život aktivně věnovala, ať už jako zpěvačka, později jako sběratelka a textařka. Začala jako dívka zpívat v chrámovém sboru, který působí při kostele Sv. Antonína i Sv. Ondřeje a je určen pro církevní obřady – svatby, křtiny a pohřby. Její druhou velkou láskou se stalo divadlo. První vystoupení absolvovala ještě na základní škole v operetě *Dívka z předměstí* a s menšími přestávkami hrála do nedávné doby. V Blatnici vede stálý kroužek ochotníků.

Paní Křiváková je s paní Marií Perutkovou spoluautorka knihy o Blatnici, která se z finančních důvodů zatím nevydala.

⁴⁸ tamtéž

MUZEUM OBCE BLATNICE POD SVATÝM ANTONÍNEM

Blatnické muzeum „Památkový dům v Blatnici pod Svatým Antonínkem“ vzniklo na popud několika občanů Blatnice pod Sv. Antonínkem, zejména se o jeho vznik zasadila paní Marie Perutková a Zdislava Kuřinová s podporou bývalého starosty obce Josefa Vavříka. Muzeum bylo otevřeno v roce 2005.

Podle slov Marie Perutkové zde myšlenka založit muzeum byla již zhruba tři roky před samotným otevřením. Paní Perutková si našla zálibu ve sbírání starých šicích strojů, které postupně renovovala: „*Mně to jaksi učarovalo a já sem je měla na bůdě, tak sedm, deset a můj mně začal nadávat, že sa ta búda pod Starýma horama propadne.*“⁴⁹ _ Následovaly hody, na kterých paní Perutková oslovila neoficiálně pana starostu Vavříka, zda by nebylo možné společně nalézt či uvolnit nějaké prostory vhodné pro umístění opravených šicích strojů, kam by se mohli podívat i potencionální návštěvníci. „*Nó tak něco sa najde.*“ a myslela sem si, že na to zapomene a on fakt nezapomněl, no a potom došel a on potom řekl teda tú větu: *„Tak uděláme muzeum.“*⁵⁰ _

Byly vybrány děle nevyužívané prostory v budově blatnické mateřské školy, komentuje bývalý starosta obce Josef Vavřík pro pořad Folklorika na ČT1: „*Naše muzeum nenapadlo starostu, ale napadlo to paní Kuřinovou a paní Perutkovou, takže já jsem jim k tomu dal jenom požehnání. A v podstatě byla taková tuhá zima, že nebylo co dělat, takže děvčata se pustily vlastně do toho muzea. Ty prostory byly nevyužité vlastně v tu dobu, takže jsme se s panem ředitelem školy domluvili, že z toho něco uděláme. Takže tyto ženy v podstatě se vrhly na to muzeum a během tří měsíců tu vytvořily základ pro to, co tu vidíte teď. Můžu říct, že je to práce od nevidím do nevidím. Dneska už to muzeum je známé, lidi to sem táhne na to se podívat, protože to, co jsme měli my v mládí před padesáti rukama ještě zažité, dneska v podstatě ty děti neznají.*“⁵¹ _ a do projektu byla přizvána i Zdislava Kuřinová, v té době členka zastupitelstva obce, hojně podporující folklorní dění obce, zejména v oblasti organizační: „*Jestliže my nebudeme shromažďovat a předávat zkušenosti, které nám předali babičky, maminky, tetičky, strýcové, dalším generacím, tak si myslím, že přijde za chvíli doba, že nám to už nikdo moct říct, protože budou všichni už v hroběch a že potom teda budeme chtít i zaplatit i*

⁴⁹ Rozhovor č. 2 v přílohách (sběr v terénu).

⁵⁰ tamtéž

⁵¹ Záznam ze 7. 2. 2011: <http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani-jako-driv/311295350120003-folklorika/> (použito 16. 3. 2011).

kopu velkého zlata, ale bohužel už nám to nikdo neřekne. Proto teda to naše muzeum s paní Perutkovou jsme se snažily hodně těch exponátů jako zachytit.“⁵² _

Dva roky trvaly přípravy, sbírání exponátů, dokumentace fotografií, které lze dnes v muzeu nalézt. Všechny exponáty byly rozděleny do několika tematických částí: V první místnosti se nalézají věci hospodářského významu a sportovní věci. Druhá část je věnována blatnickému kroji a jeho součástí. Dále se vstupuje do staré ložnice s ukázkou dětských kočárků, ručně vyšívaných polštářů, dětské kolébky. V muzeu neschází ani starobylá kuchyně s patřičným vybavením a prádelna s několika typy ručních praček, valch, ždímaček, žehliček a mandlů. Další místnost představuje šicí dílnu s třiceti kusy nasbíraných šicích strojů s ukázkami výšivkových vzorů, asi 8000 různými druhy knoflíků laicky rozříděnými na bílý kov, žlutý kov, perleťové, keramické a zbytek dle počtu dírek.

Poslední místnost je věnována blatnickým občanům s uměleckým cítěním, malířům, spisovatelům a fotografům samoukům. Na stěnách visí i několik obrazů slavných malířů rodu Hánů, konkrétně „Pantáty malíře“ Františka Hána a syna Josefa Hána, o kterých vyšla publikace v roce 2007, jejíž autorkou je PhDr. Romana Habartová, pracovnice Slovákého muzea v Uherském Hradišti. Dalšími blatnickými malíři byli František Miklošek, jeho syn Vítězslav Miklošek, pana Uliče a Těthala, který byl původně malířem pokojů.

Muzeu se podařilo shromáždit velmi dobrou sbírku starých fotografií občanů, akcí, krajiny a původních budov Blatnice, celkem 284 fotografií, které byly naskenovány, pečlivě seřazeny do šanonů a opatřeny štítky tam, kde se ještě podařilo dopátrat jmen, rodin, data narození a úmrtí: „*No a dávala sem dohromady, sbírala jsem po Blatnici staré fotografie a začala sem ty stárky, hody, svatby, ty ženské, které vyšivaly v minulosti...*“⁵³ _

Kromě fotografií a obrazů místnost dále naplňují ukázky kraslic M. Čihákové a sbírka šedesáti básní Jana Vyskočila (1890 – 1972), s pseudonymem „Janek Milování“, které se podařilo paní Perutkové zachránit. Požádala vnuka J. Vyskočila Miloše Bogára, zda by básně neshromáždil a nedodal do muzea, M. Perutkova: „*Ty byly různě psané, jak ten pan Vyskočil sedl ke stolu a popadl nějakú obálku nebo nějaký útržek papíru, obyčejnú tužkú to bylo jako všeco psané. To byla tak těžká práca s luštěním, protože oni byly nekeré už málo čitelné, takže lupú, to sem teda oslovila Zinu, Aničku*

⁵² Záznam ze 7. 2. 2011: <http://www.ceska televize.cz/ivysilani-jako-driv/311295350120003-folklorika/> (použito 16. 3. 2011).

⁵³ Rozhovor č. 2 v přílohách (sběr v terénu).

*Křivákovu, Mařenku Kuřinovu, ještě tá to pomáhala, já – to zme luštily a přepisovaly a prostě to dopadlo tak, jak to je.*⁵⁴ _ Všechny básně jsou nyní přepsány a uloženy v muzeu komukoliv k nahlédnutí.

Několik ukázek z tvorby Jana Vyskočila „Janka Milování“, povoláním pastevec:

O Lízíně bůdě

*Ti blatniční hospodáři,
skoro všeci vinaři,
mají vinohrady vinné sklepy,
tam žije se život velkolepý.
Tam, kde kamení je nejvíce, jsou Kamenice,
pak Staré hory, Nové hory,
Floriánky a Ochránky
a kde cesta vede do Blatničky, jsou Rybníčky.
Na Nových horách na úpatí,
Tam, kde cesta do Louky se tratí,
Páni Magnášové též boudu a sklep měli
a často tam dojížděli.
Tancovalo se tam, vínečko se lilo
a bylo tam příjemně a milo.
Obsluhovala je slečinka rozmilá Lízinka.
Však jednoho večera hrůza všech zděsila,
Byla to náhoda, či byla opilá?
V bečce vína prý se utopila
a od těch dob milý braši,
Zvěst roznesla se prý tam straší.
A skutečně když muzikanti z Louky šli domů,
viděli o půlnoci ženskou stát u stromu.
A opravdu Lízinka to byla,
by také ji zahráli, jim poručila.
Muzikanti hráli a hráli,*

⁵⁴tamtéž

neboť se jí báli.
Ona za to s úsměvem a milá
mísu koblih jim nabízela.
Když každý vzít si nechtěl,
tu rozzlobena rázem,
vysypala koblihy na zem.
Muzikanti na útěk se dali,
a přitom dva, dva koblihy si vzali.
Doma byli v malé půl hodince,
A v kapse měli místo koblihů, kobylinec.
Když šla ju zlobit chasa rozpustilá,
tu ona je všechny svým močem polila.
Těž jednoho ožralce dolekala,
když před ním jak topol se zvyšovala a pak zase zmenšovala.
A když zmenšila se mu až na boty,
měl od strachu hned plné kalhoty.
Od té doby bál se velké noční paní,
přestal pít a dal se na pokání.
Rozpadla se Lízina bouda pod Novýma horama,
však podnes otec nebo máma,
vykládají o ní svým dětem,
a tak ústní podání koluje světem.
Pozorně poslouchají dospělí i děti,
a pověst o Lízíně zůstává v paměti.

Jan Vyskočil zbásnil pověst o Lízíně búde, která je jednou z nejznámějších pověstí Blatnice. Beletristicky podaná pověst z období vinobraní v knize *Devatero řemesel* Heleny Lisické vypráví o dívce pyšné a marnivé, jediné dceři bohatého strážnického vinaře s vinařstvím v Blatnici, která po otci požadovala to nejdražší zrcadlo. Otec ji na to odvětil, že to nejdražší zrcadlo je ta největší kád' dobrého moštu. Líza na to kývla, přijala otcův dar a chtěla se jít hned podívat. Ve vinném sklepě vylezla po schůdcích na samý okraj kádě, vzhlížela se v hladině vína a samou radostí začala tančit. Zatočila se jí hlava a spadla do kádě. Pacholci se snažili Lízu najít, ale marně. Vypustily kád' s vínem, ale dívka jako by se propadla. Za nedlouho začalo pod Novýma horama strašit,

bývala viděna panna v bílém závoji v blatnických vinohradech, jak srdceryvně naříká. Když se to doneslo strážnickému pánovi, z žalu se zastřelil a paní zešilela.

Jednou se z Louky se vraceli dva muzikanti, krásná Líza je vlákala do panské budy a nutila je hrát, aby si zatančila. Při odchodu muzikantům Líza dala sesbírané ořechové listí se slovy, že nezůstane nikomu nic dlužná a zítra, ať přijdou zas. Starší muzikant listy zahodil, mladší si je nechal, omámen Lízinou krásou. Na druhý den se muzikant velmi podivil - místo listí našel v kapse dukáty. Vydali se proto večer k Lízíně búde znova. Hráli vesele a Líza tančila. Potom přistoupila ke staršímu muzikantovi a v ruce držela velkou vařečku. Vykřikla, že nebyl včera spokojen se svou odměnou, a proto dnes dostane „lepší“ a začala ho bít. Muzikant se vyděsil a prchal domů, o mladšího kamaráda se nestaral. Ten stál s úlekem pod stromem. Líza ho vyprovodila na půl cesty, věděla, že je hodný a pravou odměnu si zaslouží. Darovala mu svůj závoj pro jeho budoucí nevěstu, pro štěstí. Víckrát už ji nikdy neviděl, často zaslechl, že pomohla starým lidem, nebo vyplatila opilce, který bil svoji ženu a špatně zacházel s dobyt看kem. Někdy byla vídána na bílém koni a říkalo se, že když na něm třikrát dědinu objede, přivolá na ni neštěstí, velkou vodu nebo oheň.⁵⁵ _

Oba typy zpracování vyprávění folklorního původu o Lízíně búde jsou podivuhodnými příběhy s kouzelnými a zázračnými motivy, předkládané čtenáři jako nevymyšlené, tradicí potvrzené, s časovým odstupem:

*Rozpadla se Lízina bouda pod Novýma horama,
však podnes otec nebo máma,
vykládají o ní svým dětem,
a tak ústní podání koluje světem.
Pozorně poslouchají dospělí i děti,
a pověst o Lízíně zůstává v paměti.*

Tato poslední strofa má také funkci autentifikační, informuje o původu pověsti, kde a jak ji pisatel slyšel vyprávět. Věrohodnost posiluje reálnost prostředí, v němž se děj odehrává: Blatnice pod Svatým Antonínkem, pod Novýma horama, Louka a uvedení do příběhu:

*Tam, kde kamení je nejvíce, jsou **Kamenice**,
pak **Staré hory**, **Nové hory**,*

⁵⁵ LISICKÁ, Helena. *Devatero řemesel*. Praha: Svoboda, 1976. s. 147 – 151.

Floriánky a Ochránky

a kde cesta vede do Blatničky, jsou Rybníčky.

Na Nových horách na úpatí,

Tam, kde cesta do Louky se tratí,

Páni Magnášové též boudu a sklep měli

a často tam dojížděli.

Ústředním bodem Vyskočilovy epické básně se stala drobná příhoda, odehrávající se jednom místě, v krátkém časovém úseku, s kusým vyprávěcím stylem, bez dalších dějových odboček, z čehož je zřejmé, že Jan Vyskočil vycházel buď z autentického folklorního podání, nebo z podobně sepsané pověsti. Syžet je krajově specifický.

Žánr pověsti v obou případech je démonologický s motivy pověrečnými: „*Někdy jezdila panna Líza na bělouši, a když se stalo, že s koněm třikrát objela některou dědinu, přihodilo se jistě neštěstí.*“⁵⁶ – a s motivy pohádkovými: duch mrtvé Lízy, ořechové listy proměněné v dukáty, koblihy proměněné v kobylice nebo zázračný závoj.

Jan Vyskočil se věnoval také tématu kostela Sv. Antonína, slavnému svatému místu s dlouholetou tradicí vykonávání pouti v den sv. Antonína, tj. 13. června:

K zítřejší pouti

Svatý Antonínku nad Blatnicí,

zítra k Tobě půjde lid prosící.

Ponesou Ti kytičky krásné družičky,

budou k tobě spínat nevinné ručičky.

Bys od pohromy chránil náš kraj celičkový.

Přinesou ti růže, vonné květy,

abys smířil rozneprátelené světy,

učil je lásce a svornosti,

by každý v tomto světě žil ve spokojenosti.

Ty každého z daleka vítáš, každému útěchu, naději skýtáš.

Lidé nesou Ti své pozdravy,

z Čech, Slovenska i Moravy.

A ten, kdo nemůže se zúčastnit tvé pouti,

⁵⁶ LISICKÁ, Helena. *Devatero řemesel*. Praha: Svoboda, 1976. s. 151.

*jeho srdce se jistě rmoutí.
Svatý Antonín i na dálku požehná každému,
kdo k němu úctu i lásku má,
zvláště těm, co daleko odjeli za moře
a nikdo z nich k tobě přijít nemůže.
Dopřej Svatý Antoníne,
ať požehnání Tvé na ně splyne.*

Báseň věnovaná kostelu Sv. Ondřeje v centru Blatnice pod Sv. Ant.:

Ty náš milý kostelíčku
*Ty náš milý kostelíčku,
stojíš na pěkném místečku,
stojíš uprostřed dědiny,
Jsi nám všem drahý, jediný.
Do tebe mi rádi spějem,
Bohu dík a chválu pějeme.
Když v zápalu zpíváme,
mysl k Bohu pozvedáme.
Kdo do kostela rád chodívá,
ten zvláštní útěch nabyvá.
Do něho prvně nosí děti,
a v skonu života – stařenky a kmeti.
Až uhasne náš sluch a hled,
Do tebe, náš kostelíčku, odnesou nás naposled.
Každý si přeje, by kostelíček či chrám Páně,
vyzdoben byl po každé straně.
Naše věž, která příliš malá byla,
ozdobou kostela moc nebyla,
proto na přání lidu a pana faráře
nová věž se dostavila letos na jaře.
Nová věž už pěkně stojí,
a každého uspokojí.
Zásluha patří, to ať každý ví,*

*mistru tesařskému Janu Bachanovi
a mistru klempířskému Ant. Polehňovi.*

V obou básních je znatelná náklonost a úcta lyrického subjektu k víře, kterou prezentuje motivem kostela Sv. Antonína, Sv. Ondřeje a zvyklostmi, rituály, znázorněním koloběhu života spojeným s kostelem: křtiny, pohřby, poutí na Sv. Antonína, modlitbami. Díky zmínce o renovaci kostelní věže Sv. Ondřeje, je u této básně jako jedné z mála možná téměř přesná datace, tj. rok 1929.

*

Slavnostní otevření muzea se konalo 19. 3. 2005 na svátek Josefa: „... *potom zme sa domluvili se Zinú aj s Jozefem (Navříkem), že by to bylo na jeho svátek. No a to otevření bylo teda bezvadné, lidí moc zvědavých, jak místních tak i přespolních, zájem o to byl jako veliký,*“⁵⁷ _ popisuje otevření paní M. Perutková.

Během dalších pěti let v muzeu přibýlo mnoho dalších exponátů, které Blatničané začali sami nosit, podle slov paní Perutkové: „*No a potom ale lidi, jak sa to už rozjelo, tak začali sami to uznávat a víc začali nosit ty exponáty. Dopředu temu tak jaksi nevěřili, ale potom, aj když sa vyklízel nejaký barák, tak pak doběhli za Zinú nebo za mnú, že sa to bude vyklízat, aby sme si šly vybrat, co sa nám hodí, takže jako dobré je to.*“⁵⁸ _

Hojně byla rozšířena sbírka krojových součástí, například *jupek*, které jsou pečlivě nažehleny a upraveny a které často slouží i jako zdroj inspirace pro ušití nových krojů. Muzeum se může pyšnit i velkou sbírkou bohatě vyšivaných *úvodnic*, v nichž nosily matky své děti ke křtu tzv. „na úvod.“ Paní Perutková vysvětluje: „*No ty úvodnice, to když se neslo děcko ke křtu, to sa dělalo velice brzo, aby nezemřel jako pohánek, a tá maminka ještě nebyla schopná jako jít, takže šli jenom kmotři s tým miminem to okřtít a až ona byla schopná jít, tak zas šlá s kmotru, jakože na úvod, to bylo takové jak když očistění a přes sebe měla přehozenú tu úvodnicu a v tom držela jako to mimino a od toho teda ta úvodnica.*“⁵⁹ _ Nejstarší *úvodnica* je z roku 1913. Do muzea ji dodala dcera paní Anny Žufanové, rozené Trojancové v roce 1921, bydlištěm Na řádku 527, Blatnice pod Sv. Ant., k níž si paní M. Perutková vyslechla příběh: „*Třebas vykládala, jak přes*

⁵⁷ Rozhovor č. 2 v přílohách (sběr v terénu).

⁵⁸ tamtéž

⁵⁹ tamtéž

*Blatnicu šly vojska Prajzů. A nejdřív projeli na koňoch tacoví nejací a vyhnali všechny lidi z dědiny, nahlásili, at' opustijú rychle dědinu nebo bude násilí, že neostane nikdo na živu. Tak ty lidi vypadli z Blatnice a schovali se u Antonínka, to se říkalo do seče, do toho lesa tam. A jedna, snád její babička, to měla byt, byla těsně po porodu, takže nemohla jít a řekla, že nepůjde a vyřešila to takto a náhodú jí to vyšlo, že tú krví po porodu políčila, co sa dalo a předstírala mrtvú. To děcko strčila pod duchnu, tak aby jako mohlo dýchat a dělala, že je mrtvá a ti Prajzi fakt sa polekali, prý to vyšlo a ona to přežila. A eště jedna, ta prý měla zamísený chleba, na těch ruzných ošivkách, a tá řekla, že dopečete ten chleba a že dojde k tomu Antonínku aj s tým chlebem, no a té to už nevyšlo. O té prý už nikdo neslyšel, co se s ní stalo, prostě zmizela aj s chlebama. ...to je taková příhoda, mě to strašně zaujalo.*⁶⁰ _

O vpádu pruských vojsk oddílů husarů, lidově nazývaných „Prajzů“ se mezi Blatničany často vypravovalo. Poklidný život Blatnice byl narušen v roce 1866 válkou mezi Pruskem a Rakouskem. Po prohře Prusů u Hradce Králové se vojska rozložila po celé jižní, zejména severovýchodní Moravě, než došlo k příměří podepsanému dne 26. července 1866. „*Starí pamětníci tvrdí, že šlo o ohromné množství vojska, které po tři dny a tři noci procházelo městečkem. Silnice ani nedostačovala, neboť uprostřed procházelo dělostřelectvo.*“⁶¹ _ Část vojska se nastěhovala i do vesnice, do všech domů, fary, školy a hospody. Dobytek občanů byl vyveden na louky na kopec Sv. Antonínka, kde byla zřízena polní kuchyně, dobytek byl porážen na přípravu jídla pro potřeby vojsk. Odpočinek jednotlivých útvarů netrval ani tři hodiny, oddíl střídal oddíl. „*Tehdy Blatničané jako před staletími nakládali na vozy peřiny, potraviny, šatstvo i cennější věci a odjížděli do lesů pod Javořinu, směrem na Blatničku, Súchov a Boršice. Panika byla značná, kdo mohl, utíkal pryč.*“⁶² _ Svědek této události Petr Máčal, bývalý obecní tajemník a kronikář, je autorem brožury o pruském vojsku v Blatnici, ve které popisuje, jak do jejich domu č. 10 přišlo 24 husarů, uvázali koně ke stromům, sházeli si s hůry seno a krmili se jím. „*V lidové tradici se dodnes dochovala pověst, že byli nestřídmi v jídle, a v pití; pojídali prý ohromná množství jídel, dokonce i sádlo vypíjeli z hrnců atd. Od té doby se dodnes dochovalo úsloví o velkém jedlíku ‚Jí jak Prajz.‘*“⁶³ _

⁶⁰ tamtéž

⁶¹ KRÁPEK, Josef, et al. Blatnice: *Minulost a současnost obce*. Brno: Muzejní a vlastivědná společnost v Brně, 1981. s. 104.

⁶² tamtéž, s. 105.

⁶³ tamtéž

Obzvláště holdovali vínu, které se v Prusku nepěstovalo. Další vojska se již Blatnici vyhýbala, jelikož se v obci důsledkem nedostatku pitné vody rozšířila cholera.

Z vyprávění paní M. Perutkové, ze zápisů z knih a udržení vzniklého přísloví je zřejmé, že tato historická událost zanechala v místních občanech mnoho šrámů a živých vzpomínek, které se tradovaly po další generace.

*

Muzeum si vede vlastní kroniku a knihu návštěv. Otevřeno je dva dny v týdnu, ale možnost návštěvy jednotlivců i celých skupin je velmi častá i mimo otvírací dobu po telefonické dohodě. Návštěvnost se za poslední rok pohybuje kolem 450 turistů. M. Perutková komentuje návštěvnost takto: „*Třebas když to je otevřené, kolikrát nikdo nedejde, ale mimo otvírací dobu se nahlásí. Včera zrovna sem tu byla, byli tu důchodci, takže byli nahlášení, teďka ze Strážnice sú nahlášení, nějaká partyja lidí, víc eště chodí mimo otvírací dobu. A jinak Blatničani, pokud majú nějakú návštěvu svoju, tak jako dovede tú návštěvu.*“⁶⁴ _

Osobně jsem muzeum navštívila pětkrát v období 2009 – 2011. Muzeum působí velice příjemným dojmem se zřejmou snahou ukázat široké spektrum tematicky oddělených částí. Na první pohled je vidět obětavá péče o exponáty a jiné zařízení muzea. V muzeu provází buď paní Marie Perutková, nebo Zdislava Kuřinová. Rozhovor o muzeu jsem dělala s paní Perutkovou (70 let) dětskou zdravotní sestrou v důchodu, která nejen, že se aktivně zasadila o vybudování muzea v Blatnici, ale dále se věnuje výzdobě rodinných sklepů typickými slováckými ornamenty. Její „rukopis“ lze najít na mnoha místech v Blatnici. Malování ornamentů má zde již dlouhou tradici. Dříve malovala například Jiřina Petráturová, nyní pokračuje její dcera Irena Slezáková nebo manželé Janečkovi a Antonín Lukáš. „*Paní Perutkovou učil malovat její tatínek, dodnes vzpomíná na to, jak ji posadil ke stolu a společně malovali.*“⁶⁵ _ Věřím, že blatnické muzeum si povede nadále dobře a bude nositelem tradice pro budoucí návštěvníky.

⁶⁴ Rozhovor č. 2 v přílohách (sběr v terénu).

⁶⁵ BARTONÍČEK, Radek. Blatnická zastavení. *Krajem svatého Antonínka*. 2010, č. 18, s. 8.

KROJOVANÉ SVATBY

Tradičně byla svatba velkou událostí pro celou vesnici. Na obřadech spojených se svatbou se nepodílel jen úzký kruh rodiny, ale téměř všichni obyvatelé obce pomáhali dotvářet celkový průběh svatby se všemi náležitostmi. Svatební přípravy a obřady měly zajistit budoucím manželům uvědomění si svatebního závazku. Majorita občanů Blatnice byla vychována v katolické víře, tudíž rozvod nepřicházel v úvahu. Svatba měla posílit jejich budoucí pocitování a dodržování daných norem, zatímco prapůvodně byla funkce svatebních obřadů prosperitně magická.

Krojované svatby se konaly hlavně do roku 1950. S příchodem moderní doby a centralizace v průběhu 20. století většina původně magických úkonů před svatbou, během ní i po ní zcela vymizela. Představa svatebního obřadu se začala přiklánět spíše k sekulárnímu diskurzu. Vymizely kroje, s nimi obřady čepení a další rituály, které měly za úkol zajistit dobré trvalé manželství a plodnost. Funkce družby se vinou ztráty mnoha rituálních situací značně okleštila. Nesetkáme se ani s takzvanými „ostatky“, což bylo převážení výbavy do domu novomanželů, druhý den po svatbě. Za zpěvu žen „*Pod' sem kupečku s pěknú voničkú*“ nebo „*To je bože truhlica za půl pata tisíca*“ se nevěsta symbolicky rozloučila s rodiči a rodným domem.

Svatba podle starých zvyklostí se dnes jeví jako velmi nákladná. Primárním problémem jsou kroje, zpěváci, neznalost textů písní a mnohdy se již zapomněla posloupnost předsvatebních a svatebních úkonů.

Několik příznačných rituálů svatební tradice z hlediska písňového folkloru bylo představeno v bakalářské práci z dostupných materiálů Františka Sušila, konkrétně z obřadu čepení⁶⁶. Dřívějšími sběrateli byly v Blatnici zaznamenány dvě písně, otištěné v publikaci *Moravské národní písně*: „*Fúká větr po dolině*“ a „*Z této strany Dunaje stojí linda zelená*“. Obě písně fungovaly při svatebním obřadu i v jiných obcích mikroregionu Ostrožsko, například ve Veselí nad Moravou nebo v Boršicích u Blatnice a ve variantách v přilehlém Horňácku („*Z jedné strany potoka, stojí linda, rokyta*“).

Další blatnický svatební rituál dramaturgicky zpracoval LPT RADOŠOV v čele s panem Jaroslavem Smutým v roce 1999. Materiálem k rekonstrukci se stal proces „vykupování a prodávání“ nevěsty a její výbavy.

⁶⁶ čepení = slavnostní zdobení hlavy nevěsty

Vlastním sběrem v terénu byl zdokumentován celý zvyk „házení do koláča“ nevěstě při hostině a projev družby u koláče a následovné poděkování při hostině, a to ve dvou verzích.

Někteří lidé si stále ještě krojované svatby dopřejí, i když velmi zřídka. Poslední krojovaná svatba v Blatnici pod Svatým Antonínkem se konala v roce 1961. Blatničanka Míšková se vdávala za Ostrožana Chabiče.⁶⁷ V nedaleké Ostrožské Nové Vsi byla poslední krojovaná svatba v roce 1917.

Nefalšovaná krojovaná veselka se konala v Louce v červenci 2009. Nevěstou byla Alena Maňáková, členka folklorního souboru *Lipovjanka*. Na svatbě figurovala krojovaná chasa, muzikanti a kočí s povozem. První zastavení bylo dle staré zvyklosti v domě nevěsty, kde si jí ženich vyprosil a odvedl si jí k obřadu do kostela. Svatba byla propracovaná do detailů. Alena Maňáková dokonce s pomocí dívek z *Lipovjanky* vyšila celý ženichův kroj a také své pentlení na fjetůšky. Objevily se i tradiční rituály, které byly zvykem v celém regionu Veselska: „začepování“ neboli obřad čepení nevěsty se zpěvy, požehnání a odprošování rodičů i nočním „odpentlováním“ nevěsty – sejmutí náročného čepení z hlavy – členkami souboru *Lipovjanka*.

V roce 2009 zažili také občané Veselí nad Moravou krojovanou svatbu v chrámu Svatých Andělů strážných. Nevěstou byla rodačka z Veselí Hana Vítková a ženichem Vítek Bosák ze Záhorovic. Oba jsou velkými folklorními nadšenci. Slečna Vítková zpívá 10 let ve folklorním souboru *Tetky* v Uherském Ostrohu a pan Bosák je dlouholetým členem Folklorního souboru *Světlovan* z Bojkovic.⁶⁸

Obřad proběhl v kostele, před ním předcházelo poděkování rodičům. Následovala hostina s muzikanty, zpěváky a tanečníky. Večer nevěsta v duchu lidových tradic vyměnila kroj svobodných dívek za kroj vdaných žen. První se sundávalo čepení, což značilo základní přechod svobodné ženy na vdanou, za doprovodu zpěvu žen, například s písní „*Mosíš má milá zapomínat*“ (s variantou „*Mosíš ty Kačenko*“ z Boršic u Blatnice a „*Mosíš ty Aničko*“ z Blatnice pod Sv. Ant). Na veselské svatbě zazněla i původní blatnická píseň „*Aj ty svatý Antonínku, daj ně muža v tú hodinku*“, která vznikla z lidové modlitbičky, jíž přednášely svobodné dívky před oltářem Sv. Antonínka, aby jim seslal vytouženého ženicha, jelikož sv. Antonín je patronem zamilovaných,⁶⁹

⁶⁷ Informace od Anny Křivákové.

⁶⁸ Informace o svatbě: BARTONÍČEK, Radek. Veselská krojovaná svatba. *Krajem svatého Antonínka*. 2009, č. 12, s. 47.

⁶⁹ Historický vývoj této písně s pozdějšími variantami k sedleckým tancům jsou zaznamenány v: VYSKOČILOVÁ, Zuzana. *Prvky slovesného písňového folklóru dokumentované v obci Blatnice pod Svatým Antonínkem a jejich místo v kulturní současnosti obce*. 2009. 27-29 s.

nebo také typická předsvatební „*Ještě svatba nebyla, ale by sa zhodila*“ (zpěv muži), „*Fúká větr po dolině*“, „*Vyletěla holuběnka z bílého stáda*“ (zpěv ženy).⁷⁰ Tyto písně zpívaly na svatbách na Ostrožsku a jeho přilehlém okolí.

Nevěsta a ženich okomentovali svoji krojovanou svatbu takto:

Hana Vítová: „*Tím, že jsem se narodila do folklorního kraje, tak už to na mě působilo celý život odmala. Tak to bylo první svaté přijímání v kroji, Boží tělo, a to tak postupně, poutě, dospělo to tak až ke krojové svatbě.*“⁷¹

Vít Bosák: „*Kdo má rád lidovou písničku a kroje, tak prostě získá takového ducha, že chce zachovat ty lidové tradice a přinést je na další generace.*“⁷²

Krojovaná svatba proběhla také v roce 2009 na sousedním Horňácku, konkrétně ve Velké nad Veličkou. Nynější manželé Irena a Jakub Šáchovi se rozhodli uspořádat tradiční svatbu v horňáckém kroji. I když se svatba odehrávala na místním úřadě, nevěsta byla alespoň podrobena zvyku čepení. „*Naše svatba se zdaleka nepodobala dobovým krojovým veselkám, které mívaly mnoho po sobě jdoucích rituálů, trvajících i celý týden. Pro naši rodinu je však nošení kroje rodinná tradice, a tak nám přišlo přirozené odít se do obřadního kroje právě v tak důležitý den jako je svatba,*“ uvedla novomanželka Irena Šáchová v rozhovoru pro magazín *Krajem svatého Antonínka*.⁷³

Zatím největší folklorní počín ze svatebního odvětví uspořádala ostrožská obec Boršice u Blatnice dne 21. 8. 2010. Pod vedením Vlastimila Ondry, učitele z Nivnice, hudebníka a vedoucí folklorního souboru Nivnička a mužského sboru v Boršicích u Blatnice, byla uspořádána rekonstruovaná veselka podle materiálů holoubkového folklorního výzkumu etnomuzikoložky PhDr. Olgy Hrabalové, která v letech 1952 - 53 napsala o Boršicích u Blatnice svou dizertační práci. Během těchto dvou let paní PhDr. Hrabalová, rozená Kadlčíková (28. 11. 1930), nasbírala unikátní materiál, který v roce 2010 pomohl Boršičanům věrně napodobit krojovanou svatbu a stal se pro celou akci základem. Paní PhDr. Hrabalová se k myšlence rekonstrukce krojované svatby vyjádřila takto: „*Jsem ráda, že se nyní opět snažíte o obnovu lidových tradic a přeji vám v tom hodně a hodně úspěchů a výdrže. Snad Vám v tom pomohou i výsledky mé dávné práce.*“⁷⁴

⁷⁰ Ukázky písní si lze také poslechnout v pořadu *Folklorika* ze dne 21. 11. 2009 s odkazem: <http://www.ceskatelevize.cz/porady/1102732990-folklorika/309295350120015/video/>.

⁷¹ tamtéž

⁷² tamtéž

⁷³ VENCLOVÁ, Martina. Velická krojovaná svatba. *Krajem svatého Antonínka*. 2009, č. 12, s. 47.

⁷⁴ BARTONÍČEK, Radek. Po mnoha letech. *Krajem svatého Antonínka*. 2010, č. 17, s. 20-21.

Prvním impulzem i myšlenkou na rekonstrukci svatby byla pozvánka mužský folklorního souboru Boršice vystupovat v Národním divadle v Praze, kde bylo předvedeno několik ukázek z tradiční svatby. Vystoupení se setkalo s velkým ohlasem. Následně se pan Ondra rozhodl pro krojovanou svatbu v Boršicích, a to nejlépe přímo s obyvateli Boršic, a ne s klasickými soubory. Svoje rozhodnutí komentoval takto: „*Máme pocit, že i tady u nás na moravskoslovenském pomezí má lidová kultura na mále. Největší problém vidíme v tom, že došlo k přerušení předávání lidové kultury v rodinách. Mladí lidé, ale ani dnešní čtyřicátníci či padesátníci, netuší, proč by měli udržovat zvyky, jejichž podstata jim uniká, a tím pádem už ani nic neříká.*“⁷⁵

Aby vzbudil zájem mezi občany, promítl profesionální vystoupení z Národního divadla v místním KD Boršice a přemluvil diváky k půlročním přípravám a tvrdému tréninku pořadu *Boršická svatba* s podtitulem „*pořad pro uchování lidové kultury obce co nejvíce přirozeně*“.

Spolu s Vlastimilem Ondrou, který studoval dostupné materiály, se aktivně připojili manželé Alena a Vít Hrabalovi, kteří obcházeli své sousedy a snažili se je také přemluvit k účasti. Vlastní dcera Hrabalových se stala „nevěstou“ a paní Alena Hrabalová jí sama zrekonstruovala náročné boršické čepení.

Cílem pořadu *Boršická svatba*⁷⁶ bylo zrekonstruovat tradiční boršickou svatbu na základě odborných pramenů první poloviny 20. století, zapojit do akce co nejvíce občanů a zprostředkovat ji jako představení v živých kulisách obce. Dále díky pečlivé přípravě materiálů poukázat na tradiční vlivy, rituály a magii ukryté ve svatebních obřadech. A v neposlední řadě podat komentáře k symbolice těchto obřadů.

Generální zkoušky probíhaly od 16. 8. 2010 každý den až do samotného vystoupení dne 21. 8. 2010. Akce probíhala v ulicích obce Boršice⁷⁷, před domem ženicha Martina Jestřábíka č. p. 311, před domem nevěsty Kristýny Hrabalové č. p. 331, u rodiny Minářů, u nichž se konala svatební hostina na dvoře starobylého stavení, a v KD Boršice, kde probíhal hlavní večerní program.

Celá rekonstrukce svatby byla koncipována s jednotlivými obrazy celého pořadu takto:

- 1. Pro nevěstu**, kde moderátor a zároveň družba Mgr. Vlastimil Ondra přednesl slovo úvodem.

⁷⁵ Úvodní proslov Mgr. Vlastimila Ondry, co by družby Boršické krojované svatby: *Scénář Boršická svatba*, autor Vlastimil Ondra.

⁷⁶ Ukázka pozvánky č. 16, s. 123.

⁷⁷ Fotografie č. 18, s. 124.

2. U nevěsty, kde byl představen obřad únosu nevěsty, odprošování nevěsty u rodičů a loučení.
3. Svatební průvod
4. Přijetí nevěsty do domu ženicha
5. U svatebního stolu
6. Házení do koláča
7. Čepení nevěsty
8. Prodávání nevěsty
9. Ve svatebním kole a veselí

Na svatbě nesmělo chybět ani dobrá jídlo a pití. K dispozici bylo přes čtyři tisíce koláčků, šedesát litrů slivovice a tisíc pět set lahví vína. Akce se zúčastnilo mnoho diváků přespolních, zejména ze Slavkova, Dolního Němčí a Hluku. Tato ojedinělá akce žila s občany celé obce. Několikaměsíční přípravy a scházení se podpořilo poznávání napříč generacemi a lepší pochopení smyslu svatebních obřadů. *„Zorganizovali jsme to tak, že šlo o nesoubořové vystoupení, kde se představili pouze obyvatelé Boršic u Blatnice. Dokonce i dechovka byla poskládaná z jejích bývalých členů. Nacvičovalo nás sice zhruba šedesát, ale do celé akce se v krojích zapojily desítky dalších. Celou vesnici se nám podařilo pobláznit tak, že si kroje sháněli i ti, co nikdy žádný nevlástnili. Nejmladšímu krojovanému nebyl ještě rok a věk nejstaršího překročil sedmdesátku,“* okomentoval nácvik a průvod krojovaných pan Hrabal pro Slovácký deník.⁷⁸ _

*

Z části komponovaný pořad začal u domu „ženicha“ Martina Jestřabíka, kde se shromáždilo procesí zhruba dvou set krojovaných, které se přemístilo k domu „nevěsty“ Kristýny Hrabalové⁷⁹ _ doprovázený „družbou“ Vlastimilem Ondrou a muzikou *Mladí Burčáci*.

Text k odprošování nevěsty u rodičů přednášela vždy družica. Ve scénáři boršické svatby je začátek procesu odprošování zaznamenán takto: *„ Táto pani nevěsta, když mě na svatbu zvala, tak mě poprosila, abych se na ni jejím rodičom odprosila. Prosím vás,*

⁷⁸ http://slovacky.denik.cz/zpravy_region/krojovany-pruvod-se-valil-borsicemi-jako-reka.html

⁷⁹ Fotografie č. 17, s. 124.

rodiče, pro pět ran Krista Pána, lesti vám kdy ublížila, odpusťte jí,“ což zcela odpovídá skladbě textu materiálu tradice odprošování sebraného v terénu v Blatnici. Liší se pouze v nářečí: „Táto pani nevěsta, když mě na svatbu zvala, tak ně poprosila, abych se na ňu jejím rodičom odprosila. Prosím vás, rodiče, pro pět ran Krista Pána, lesti vám kdy ublížila, odpusťte jí.“

Typickou písní svatebního průvodu byla „*Ešče svatba nebyla*“, zaznamenaná v Blatnici Františkem Bartošem a uvedená ve sbírce *Národní písně moravské* pod číslem 1468 a podruhé znamená Františkou Kyselovou jako „*Išče svatba nebyla*“. Dle materiálů sebraných v Blatnici panem Jaroslavem Smutným byla tato píseň zařazena do repertoáru LPT RAROŠOV a předvedena v ukázce svatební tradice „vykupování a prodávání“ nevěsty:

*„Eště svatba nebyla, nebyla,
ale by sa zhodila, zhodila.
A ta svatba mosí byt, mosí byt,
a já na ňu mosím ít, mosím ít.“*
(zpívají muži)

V rekonstrukci boršické svatby se objevila již v druhém obraze při pochodu svatebního průvodu od nevěstina rodného domu do domu ženichova zapsaná stejně.

Boršický svatební průvod pokračoval písní „*Ej, ideme, ideme*“:

*„Ej, ideme, ideme,
ej, chodníčka nevíme,
ej, dobří lidé věďá,
ej, oni nám pověďá.*

*Ej, ideme, ideme,
ej, chodníčka nevíme,
ej, povězte nám lidé,
ej, kady kady cesta vede.*

*Ej, Minárovy vrata,
ej, sú pěkné červené,
ej, ony sa nám zdajú,
ej, že sú otevřené.*

*Ej, ach Bože, rozbože,
ej, co sú to za ludé,
ej, hostů si nazvali,
ej, dvera zadělali.*

*Ej, dvera zadělali,
ej, kůrkovým polénkem,
ej, a my jich otevrem,
ej, lahodným slovíčkem.* ⁸⁰ _

Panem J. Smutným byla tato píseň v Blatnici také zapsána v obměně:

*„Jedem, jedem, ale nevíme kde,
dobří lidé věd’á, oni nám pověd’á.
Jedem, jedem, ale už víme kde,
Ten Pavků syneček, ten nás tam dovede.“*

Při přijímání nevěsty do ženichova doma absolvovala jak družina nevěsty tak i ženicha rituál, kdy se družina nevěsty musí dobít do ženichova domu. Překročení prahu domu si nevěsta musela vysloužit, protože byl odjakživa považován za magické místo, které chránilo před vnějším světem zlých sil. Při rekonstrukci krojované svatby v Boršicích si před ženichovým domem obě družiny vyměňovaly repliky, dokud nevěsta nebyla vpuštěna do dvora domu. Zazněly například písně: „*Pochválen bud’*“, „*Ej, cože to pravíte*“. Poslední sloka písně „*Ej, cože to pravíte*“ byla také zaznamenaná v Blatnici rodákem Janem Bogarem roku 1897 s názvem „*Hore háj, dole háj*“. V rekonstrukci Boršičanů tuto část zpívala družina nevěsty při slavnostním uvítání nevěsty v domě:

V Boršicích:

*„Ej, hore háj, dolu háj,
ej, hore hájem cesta,
ej, bud’, matičko, dobrá,
ej, bude aj nevěsta.“* ⁸¹ _

⁸⁰ Úvodní proslov Mgr. Vlastimila Ondry, co by družby Boršické krojované svatby: *Scénář Boršická svajba*, autor Vlastimil Ondra s. 17.

⁸¹ tamtéž s. 22.

V Blatnici:

*„Hore háj, dolu háj,
hor hájem cesta,
bude-li matka zlá,
bude aj nevěsta.*

*Hore háj, dolu háj,
hor hájem chodník,
až sa ňa milá vdáš,
kam já budu chodit?“*

Tradičním obřadem při hostině bylo i „házení do koláča“, což se tradovalo na svatbách v celém Veselsku.⁸² Tato tradice nastávala obyčejně po obědě. Nevěsta si sedá u stolu do čestného rohu – symbolicky na místo, kde se střetávaly lavice, aby v tuto chvíli patřila oběma rodům a spojila je. Při tomto rituálu se zpívala píseň „*Hrajte jí hudci*“, která se objevila i v projektu boršické svatby. Tato píseň se ve stejné situaci zpívá také v Blatnici pod Sv. Ant., dokonce je doposud známá a aktivně zpívána při svatbách v momentu házení do koláče.

A) blatnická varianta:

*„Hrajte jí, hudci, hrajte jí,
hrajte jí, hudci, hrajte jí
a vy ženichu hažte jí
a vy ženichu hažte jí.*

*Hažte jí hažte vesele,
hažte jí hažte vesele,
ať se jí srdce zasměje,
ať se jí srdce zasměje.“*

B) boršická varianta:

⁸² JEŘÁBEK, Richard. *Počátky národopisu na Moravě: Antologie prací z let 1786-1884*. Kovář Jaroslav. 1. vyd. Strážnice: Ústav lidové kultury ve Strážnici, 1997, s. 173.

*„Hrajte jí, hudci, hrajte jí,
hrajte jí, hudci, hrajte jí
a ty ženichu pones jí
a ty ženichu pones jí.*

*Hažte jí, hažte, vesele,
hažte jí, hažte, vesele,
nech sa jí srco zasměje,
nech sa jí srco zasměje.“*

Slovo „ženich“ se v písni proměňovalo za další členy rodiny a svatebčany: rodiče, bratrové, sestry, švagrové, kmotrové, družbové, družičky, strýcové, tetičky a „vy ostatní“.

Při zkoumání dostupného materiálu zaznamenal pan Mgr. Ondra také bohatě rozvinutou básnickou tvořivost veršovaného, většinou i rýmovaného, říkání – vinšování nevěsty, které pronášel vždy ten, který právě vkládal peněžní dar do koláče. Tyto verše byly příležitostné a dochovalo se jich velmi málo. Verše sepsané ve scénáři krojové svatby v Boršicích:

„Toto na dobré slúčení, na lásku, na smrt.“

„Já ti dávám do klínečka, žes dobře poslúchala tatínečka.“ (replika otce nevěsty)

„Toto, že stav manželský není růžová zahrádka, ale cesta křížová, abyste na ní vytrvali.“ (replika matky nevěsty)

„Na lásku a svornost', aby vám trvala na věčnost'.“ (replika otce ženicha)

„Na to, abyste nechodili jeden hore a druhý dolu, ale abyste vždycky chodili spolu.“ (replika matka ženicha)

„Toto ti dávám jako kyticu, aby ně tvoje děti pravily „Strýcu.“ (sourozenci)

„Nevěsto, to ti dávám na kaničky, abys měla ráda obě mamičky. Né enom tú, co ti život dala, ale aj tú, co pro tebe syna vychovala.“ (švagři a švagrové)

„Na to, že jste dnaskaj sedmú svátost' přijali, abyste sa po ní nepošlapali.“ (kmotrové a kmotřičky)

„Toto hážu na boží požehnání, aby vám trvalo do skonání.“ (družbové)

„Toto ti dávám do koláča, abyste do roka měli kudrnáča.“ (družičky)

„Co já dám to je fuk, hlavně aby to byl kluk.“ (strýcové)

„Toto ti hážu na kaničky, abyste do roka měli dvě Aničky... a když Pán Bůh dá, at' sú obá dvě.“ (tetičky)⁸³ _

Několik takových krátkých „vinšování do života“ bylo sepsáno také v Blatnici pod Sv. Ant. a zapsáno jako doprovodné prvky písňového folkloru v této obci v bakalářském projektu:

„Toto ti hážu, nevěsto, do koláča, abys měla do roka kudrnáča.“

„Toto ti hážu, nevěsto, přes kaničky, abys měla do roka dvě Aničky.“

„Nevěsto milá, drž si klín, at' je do roka céra lebo syn.“

„Toto ti dávám na lásku a Boží požehnání, at' vás celým životem provází.“

„Toto ti dávám, nevěsto, na peřinku, nech je do roka u vás Jeníček, z tebe mamička a z ženicha tatíček.“⁸⁴ _

Je patrné, že některé verše jsou s malými nuancemi téměř identické, což opět prakticky dokládá tezi o prolínání lidové tradice mezi obcemi i v těchto drobných částech svatebních rituálů.

Dalším dokladem hloubky a zakořeněnosti tradice je rozsáhlý projev starší družice (hlavní družičky), ve kterém jménem nevěsty všem svatebčanům poděkuje za pomoc a účast na svatbě.

Verze Boršice u Batnice:

*„Prestaň, prestaň, muziko hráti
a vy páni hosti rečňovati,
nech já možu za tento boží dárek poděkovati.*

*Něni tento boží dárek z kameňa vykresaný,
ani z dreva vytesaný,
ale je z úrody zemskej,
z rose nebeskej,
z tichého děšťička,
z teplého větrička,
od rodičů obstaraný,*

⁸³ ONDRA, Vlastimil. *Boršická svajba aneb pořad pro uchování lidové kultury obce Boršice u Blatnice přirozenou cestou*. Boršice u Blatnice, 2010. s. 33-34.

⁸⁴ Sebráno v terénu: Božena Mezuliáníková.

*od kuchárek prichystaný,
od staršího družby na stoliček javorový přinesený
a mně do rukou daný.*

*Kdyby táto paní nevěsta byla věděla
před rokem, před dvoma,
nebyla by želela,
sedm roků slúžila,
po poli chodila.*

*Byla by sbírala,
klásek ke klásečku.*

*Až by nasbírala měřičku,
udělala by bohatú svatbičku.*

*Ale ona nevěděla,
až v sobotu odpoledňa,
až jí došli povídati,
že sa bude vydávati.*

*Hned' na jarmak jela,
šátky kupovala,
cíšky šila,
vínky vila.*

*Nebyly to vínky z konvalinku,
ale to byly vínky ze zeleného rozmarýnku.
Z rozmarýnku zeleného,
od zahradníka draze placeného.
Nebyl to rozmarýnek ze zahrady panské,
ale byl to rozmarýnek ze zahrady rajske.*

Dyby ho nebyl Pán Bůh Ježíš štěpovál,

*nebyl by poctivý ženich
s poctivú nevěstú
do stavu manželského stupoval.*

*Dyby ho nebyla Panna Maria zalévala,
nebyla by poctivá nevěsta
s poctivým ženichem
do stavu manželského vstupovala.*

*Dyby ho nebyli svatí apoštolé hájili,
nebyli bysme sa na téjto svatbě veselili.*

*Kdo sa na téjto svatbě nenají, nech čeká až na moji. Moja svatba brzo bude, až hore
Boršicama voda pujde. Moja svatba bude bohatá, zabije sa kráva rohatá, kačena
volatá, sléпка drdolatá. Kdo chce na moju svatbu jíti, mosí si do kapsy kúrku chleba
vzíti, aby mohl od hladu dom dojíti.*

*Vidličky a nůž,
už to bude už.
Hrky, hrky měďáky,
proměňte sa v dukáty.
Nevěsto, drž klín, (vysype jí do peníze do klína)
nech ti ho naplním
a nech je do roka céra nebo syn. ⁸⁵ _*

Verze Blatnice pod Svatým Antonínkem:

„Přátelé milí, horní, dolní, domácí i přespolní!

Já Vás prosím o maličké utišení a mé krátké řeči vyslyšení.

*Dyby tato paní nevěsta o téjto svadbě věděla – před rokem, před dvěma, byla by sa na
ni lépe přichystala. Ale ona nevěděla, až v nedělu odpoledňa, až jí přišli povídati, že sa
bude vydávati.*

⁸⁵ ONDRA, Vlastimil. *Boršická svajba aneb pořad pro uchování lidové kultury obce Boršice u Blatnice přirozenou cestou*. Boršice u Blatnice, 2010. s. 35.

Hned na jarmark jela – šaty kupovala, vínky vila. Toto nebyly vínky z konvalinky, ale z rozmarýnu zeleného, u zahradníka draze placeného.

A vy páni muzika i přestaňte hráti, ať já možu za tento koláč poděkovati:

Tato mladá paní nevěsta dobrý večer vinšuje a dobré slovíčko vzkazuje svému tatínkovi a své milé maměnce, svému kmocháčkovi a své milé kmotřence a všem hostům domácím i přespólním. Děkuji za tento koláč z úrody zemské, z rosy nebeské, z tichého deštička, z jasného sluníčka, od poctivých kuchařek upečený a od pana družby na stůl přinesený.

Až se dnes tato paní nevěsta mladou ženou stane, my jí každý do života dobrou radu dáme.“

Na blatnických svatbách předešlou část předčítal družba, vždy ještě před samotným aktem „házení do koláče“ s písní „*Hrajte jí, hudci*“. Po vyvolání všech svatebčanů k finančnímu příspěvku a veršovaného vinšování přenechal družba slovo starší družičce:

„Když mě tato paní nevěsta na svadbu zvala, ona mě prosila, abych jí ve všem nápomocná byla a abych Vám všem za ni poděkovala. Děkuje rodičům za dobré vychování a Vám všem za pěkné vinšování.

A jestli jste se na této svadbě najedli, dojděte na moju. Vystrójíme svatbu bohatú, zabijeme krávu rohatú, kačenu volakú, hus drdolatú, okna zacpeme peřinami, dveře zapřu sochorama a lestli budu moct upeču aj já sama. Nachystáme na sedm stolů, devět mis, na štyry málo, na pět nic.“

Tradičním „házením do koláče“ však svatební rituály nekončily. Musela se takzvaně začepovat nebo *zapentlit* nevěsta. Dříve se tento rituál dělal v absolutní tajnosti bez jakékoliv možnosti mužů přihlížet. Později již jen ženy obstoupily nevěstu do kruhu za zpěvu písní, převážně s tematikou loučení se svobodou a s panenským úbořem, a postupně jí začaly odebírat z hlavy mašle, stuhy, korálky, květiny a věnečky. Dívčí cop rozpletly a upletly dva, které obtočily a připevnily k hlavě a na závěr na hlavu daly šátek.

Svobodné dívky se loučily s nevěstou například písní „*Mosiš ty Kačenko*“

„Mosiš ty, Kačenko,

zapomínat, zapomínat,

/: kde hrajú, tancujú nechodívat. :/

Ja, šak já, Martinku,

*zapomenu, zapomenu,
/: kde hrajú, tancujú nepohlédnu. :/*

*Vezmi si, Kačenko,
co je tvého, co je tvého,
/: mosíš íť ze svého do cuzého. :/*

*Vezmi si rukávce
s pantličkama, s pantličkama,
/: rozluč sa s chlapcama, s děvčatama. :/*

*Vezmi si fěrtúšky
aj stužičky, aj stužičky,
/: mosíš íť, Kačenko, od mamičky. :/“⁸⁶ _*

Tato píseň existuje i v Blatnici pod názvem „Mosíš ty Aničko“:

*„Mosíš ty, Aničko,
zapomínat, zapomínat,
/: kde hrajú, tancujú nepohlédat. :/*

*Šak já už Janičku,
Zapomenu, zapomenu,
/: kde hrajú, tancujú nepohlédnu. :/*

*Ani ty mů milý,
za inú sa neohlédneš,
/: do kola inú si nepovedeš. :/*

*Za slunkem, za štěstím,
půjdem spolu, půdem spolu,
/: láska nás převede aj přes horu. :/“⁸⁷ _*

⁸⁶ tamtéž s. 38.

⁸⁷ Sebráno v terénu, materiál Anna Křiváková. Zaznamenáno dne 3. 3. 2011 – zkouška ženského sboru v Blatnici pod Sv. Ant.

Další známou tematickou písní, která se zpívala při odčepení nevěsty je „*Fúká větr po dolině*“, již zaznamenal poprvé v Blatnici František Sušil⁸⁸ a podruhé Františka Kyselová v roce 1909, také jako „*Fúká větr po dolině*“. Ve scénáři rekonstrukce krojové svatby v Boršicích se tato lidová píseň objevuje také s názvem „*Fúká větrík*“.

*„Fúká větrík po dolině,
po dolině, po dolině.*

*Po tej drobnej jatelině,
jatelině, jatelině.*

*Jatělínka drobným kvítkem
rozkvétala, rozkvétala.*

*Matka céru zaplétala,
zaplétala, zaplétala.*

*Zapleťte mňa, má matičko,
na úzučko, na úzučko.*

*Půjdu od vás, má matičko,
na blizučko, na blizučko.*

*Zapleťte mňa, má matičko,
na široko, na široko.*

*Půjdu od vás, má matičko,
na daleko, na daleko.*

*Zapleťte mňa, má matičko,
ne na tuho, ne na tuho.*

⁸⁸ Píseň je publikována ve sbírce Františka Sušila *Moravské národní písně*, pod číslem 1164.

*Nebudu já, má matičko,
vaša dlúho, vaša dlúho.* ⁸⁹ _

Posledním zvykem je takzvané „prodávání nevěsty“. Probíhá podle daného scénáře komediální scénky, v níž přijde muž převlečený za žida, tluče pytle, ve kterém má řetězy, a nabízí koupit nevěsty. Ženy ho odbývají písní „*Ty nejsi kupec*“

*„Ty nejsi kupec, ty musíš utéct,
do Suchéj Loze, kupovat koze.* ⁹⁰ _

Žid se nenechává odradit, nabízí peníze, ale ženy se nenechají přemluvit. Tento zábavný rituál byl zapsán v Blatnici obdobně panem J. Smutným s další možnou slokou:

*„Ty nejsi kupec, ty musíš utéct,
na Kopanice, dělat trdlice.“*

Na svatbách nebylo jen do zpěvu, ale také do tance. Asi největší oblibě se těšily sedlcké písně k točivému tanci. Cimbálové muziky *Mladí Burčáci* z Boršic u Blatnice si pro projekt krojové svatby v Boršicích připravila následující repertoár:

*„Pod Javorinú“
„Háj, háj“
„Hopsa s ňú“
„Po potoku chodila“
„Zahraj ně, hudečku“
„A já som“
„Nad Boršicama“
„Pres ty Boršice“
„Hubočí, hubočí“*

Společné písně s Blatnicí jsou následující:

„Pod Javořinú“ (zaznamenaná v Blatnici Janem Poláčkem, dochovaná v EÚ ČSAV, v. v. i. v Brně)

⁸⁹ ONDRA, Vlastimil. *Boršická svajba aneb pořad pro uchování lidové kultury obce Boršice u Blatnice přirozenou cestou*. Boršice u Blatnice, 2010. s. 41.

⁹⁰ tamtéž s. 44.

„*Rěz, rěz, rěz*“ („*Hopsa s ňů*“) (zaznamenaná rodákem Janem Bogarem a později i Janem Poláčkem, obě varianty jsou dohledatelné v EÚ ČSAV, v. v. i. v Brně)

„*Zahraj ně, hudečku*“ (zaznamenaná Janem Poláčkem ve sbírce *Slovácké písničky VII.*)

„*Hubočí, hubočí*“

Všechny jmenované písně se aktivně hrají jak v Blatnici pod Sv. Ant., tak v Boršicích u Blatnice a jsou zařazovány do repertoárů již stávajících (CM Mladí Burčáci) i nově vzniklých cimbálových muzik (dětská CM Blatnická Studánečka).

Ve vyprávění Marie Meziliánkové (* 1921), rodačky z Blatnice, choďovala chasa při svatbách po večeři „pro výslužku“. Dívky chodily chlapcům a naopak. Aby výslužku dostali, museli zarecitovat například:

„*Před naší je lavečka, sedí na ní Anička. Aničko, Aničko, ty moje srdéčko.*“

„*Před naší je trávníček, chodí po něm Jeníček, čeká na svú Aničku, aby jí dal růžičku.*“

„*Před naší travička, zeleňá sa, žala ju Anička, červeňá sa.*“

„*Za našú chalupú teče vodička, a já tam čekám na svého Jeníčka.*“

„*Tonečku, Tonečku, já ti nesu výslužku, abys ně dal grejcárek, na nový šáteček.*“

„*Aničko, já ti nesu lístek zelený, protože si mé potěšení.*“

„*Kamenný chodníček, ide po něm Jeníček, nese růžičku červenú, pro svojú Kačenku milenu.*“

„*Strýčku, já vám naleju vína červeného, abyste mě dali Jozefka vašého.*“

„*Strýčku, naleju vám vínečka, abyste mě dali vašého chlapečka.*“

„*Tetičko, nesu vám růžičku, abyste mě dali, tu vašu Aničku.*“

Tyto podobnosti, variabilita a drobné nuance mezi rekonstruovanou krojovanou svatbou v Boršicích u Blatnice, která byla vytvořena na základě dochovaných materiálů, monografie paní PhDr. O. Kadlíčkové – Hrabalové a sběru v terénu v obci Boršice, a materiály sebranými v Blatnici pod Sv. Ant., uvedenými výše v této části kapitoly, dokazují, že svatba nepředstavovala příležitost k rodinnému setkání, ale byla událostí pro celou komunitu obce a zároveň jednou z největších společensko – zábavních událostí se základní funkcí obřadní, což naznačuje i četnost jednotlivých rituálů.

Svatební písňový folklor je s obřadností velmi úzce spjat. V průběhu obřadů zasahoval tento typ folkloru jak do poloh vážných (odčepování nevěsty, přijímání nevěsty do rodiny ženicha), tak do poloh odlehčené zábavy (vykupování nevěsty, házení do koláče, taneční zábava). Z výzkumu je patrné, že mnoho těchto písní zůstává aktivně

v repertoárech zpěváků a cimbálových muzik dodnes, i když často ztratily původní funkci či z větší části vymizely folklorní situace, v nichž by se užíly tyto písně v pravém smyslu.

DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ V OBCI BLATNICE POD SVATÝM ANTONÍNEM

1. STANOVENÍ VÝZKUMNÉHO PROBLÉMU

Na základě předvýzkumu dané problematiky současného stavu folkloru v obci Blatnice pod Svatým Antonínkem, kvalitativního sběru materiálu v terénu v období 2009 – 2011 a interview byla zjištěna fakta o zájmu a iniciativě folklorní činnosti nositelů tradic v této oblasti. Pro dotvoření uceleného obrazu výzkumu současného stavu folkloru v obci Blatnice pod Svatým Antonínkem byla zvolena dotazovací technika sociálního výzkumu pro zajištění zpětné reakce teritoriálně specifikované cílové skupiny, občanů Blatnice pod Sv. Ant.

2. CÍL VÝZKUMNÉ PRÁCE

Zjistit postoje, názory, osobní motivace Blatničanů k udržení či neudržení lidových tradic, zejména písňového folkloru a ústní lidové slovesnosti.

Na základě cíle výzkumné práce byl zvolen také základní soubor uchazečů, který tvoří primárně lidé žijící v obci Blatnice pod Svatým Antonínkem, žáci 8. a 9. třídy tamější *Základní školy a mateřské školy Blatnice pod Svatým Antonínkem*, u kterých se předpokládá, že jejich trvalé místo bydliště nemusí být v Blatnici, ale jejich místem sociálního zařazení a zájmové činnosti Blatnice být může. Kontinuita teritoriální specifikace této skupiny byla zajištěna osobním sběrem dat rozdělením dotazníků na místě a v prostorách základní školy a pomocí elektronických dotazníků vyvěšených na webových stránkách občanů Blatnice: <http://www.blatnice-pod-svatym-antoninkem.cz/>, na zdech zájmových skupin Facebook, konkrétně v: *Blatnice pod Sv. Ant* a *Su rád, že su z Blatnice*.

Výzkumem bude zjištěno:

- Míra zájmu obyvatel Blatnice o hudební folklor a folklorní dění v obci.
- Konkrétní osobní názory účastníků dotazníkové šetření na možnosti změny či zlepšení současného situace folkloru v obci.
- Znalost blatnických pověstí *Lizina Búda* a *O léčivém prameni na kopci Sv. Antonín*, u níž bude zkoumána míra znalosti jejích tří verzí získaných předešlým kvalitativním výzkumem. Předpokládaným nejvyšším procentuálním výsledkem je verze „*Pramen vytryskl sám od sebe a vyléčil slepého chlapce.*“
- Míra účasti obyvatel na jednotlivých folklorních akcích pořádaných obcí Blatnice s procentuální škálou uvedených akcí.

- Zjištění nejobvyklejších příležitostí občanů Blatnice ke zpěvu.

Jednalo se o výzkum kvalitativní, jehož úkolem je potvrdit existenci jevů a jejich faktorů ovlivňujících současný stav folkloru v obci Blatnici, které byly předloženy v předešlých kapitolách.

3. FORMULACE JEDNOTLIVÝCH HYPOTÉZ

- Tendence současného stavu folkloru v obci Blatnice je vzestupná.
- Míra zájmu obyvatel Blatnice o hudební folklor a folklorní dění v obci bude přesahovat 40%.
- Míra osobní angažovanosti obyvatel Blatnice na folklorních akcích.
- Zájem o ústní lidovou slovesnost, konkrétně o obě blatnické pověsti (*Lízina Búda* a *O léčivém prameni na kopci Sv. Antonín*) s následným šetřením, která ze tří možných verzí pověsti *O léčivém prameni na kopci Sv. Antonín* je nejznámější mezi obyvateli Blatnice.

4. ZPŮSOB SBĚRU DAT

Pro účely výzkumu bylo zvoleno terénní šetření formou dotazníkové metody, čili formou výzkumu na základě písemné komunikace mezi výzkumníkem a zkoumanými respondenty.

Jako prostředek studia současného stavu folkloru v obci Blatnice byly zvoleny dva výzkumné nástroje, a to dotazník klasický papírový a elektronický. Oba dotazníky jsou po obsahové stránce identické. Jsou založeny na kladení otázek a získávání písemných odpovědí.

Dotazníky pomohly objasnit výzkumný problém, na jehož základě byly stanoveny základní výzkumné otázky. Byly konstruovány s využitím demografických otázek (pohlaví, věk, vzdělání), alternativních – uzavřených otázek vyjadřujících souhlas či nesouhlas respondenta (otázky č. 1, 3, 16, 17, 19), polouzavřených otázek, ve kterých měli respondenti možnost vyjádřit se vlastní formulací odpovědi (6, 7, 9, 11, 15, 20), a výčtové otázky, v nichž respondenti vybírali odpovědi z více možností (4, 12, 13, 18). Specifickou otázkou je č. 3, k níž se pojí baterie otázek č. (5, 6, 7, 8, 9, 14).

Před provedením průzkumu byly stanoveny dílčí cíle:

1. Vyhodnotit současný stav folkloru v obci Blatnice pod Sv. Ant. z hlediska občanů. (otázky: 3, 4, 5, 6, 8, 9, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20)

2. Zjistit znalost/neznalost blatnických pověstí. (otázky č. 12, 13)
3. Zjistit aktivitu/pasivitu občanů vůči písňovému folkloru. (7, 10, 11)

Po vytvoření obou dotazníků následovala pilotáž, při níž se ověřovala funkčnost výzkumných nástrojů, například, zda elektronický dotazník je zobrazitelný ve všech dostupných internetových prohlížečích nebo zda je schopen správně odeslat všechna data vyplněná respondentem do sběrné emailové schránky. Proběhly středně rozsáhlé úpravy pro maximální účinnost při sběru dat.

Ti respondenti, kteří se zúčastnili dotazníkového šetření papírovou formou, byli osloveni osobně s krátkým vysvětlením účelu tohoto dotazníkového šetření. Toto šetření probíhalo v obci Blatnice pod Sv. Ant, v prostorách ZŠ Blatnice pod Sv. Ant se souhlasem ředitelem školy Mgr. Jiřím Čerešňákem. Ostatní respondenti, kteří se účastnili šetření za pomoci elektronických dotazníků, byli osloveni v krátkém článku na webových stránkách <http://www.blatnice-pod-svatym-antoninkem.cz/news/dotaznik-na-tema-folklor-v-blatnici/>:

03.03.2011 09:40

„Rozhodli jsme se zařadit na naše stránky dotazník. Je to anonymní dotazník a je určen pro vědecké účely – k diplomové práci na téma Současný písňový folklor v obci Blatnice pod Svatým Antonínkem studentky Zuzky Vyskočilové. I když pochází z Prahy, má blatnické jméno i kořeny. Vzhledem k tomu, že v posledních letech dochází k oživení některých tradic v Blatnici, je dotazník aktuální a budeme rádi, pokud si uděláte chvilku času, vyplníte jej a odešlete. Dotazník najdete zde.“⁹¹

Dotazník byl zcela anonymní, bez uvedení jména respondenta. Data byla zpracována ručně. Na statistické zpracování údajů bylo použito vyjádření v absolutních a relativních hodnotách.

U papírových dotazníků bylo osloveno 40 respondentů, 3 odmítli. Vyplněný dotazník jsem získala od 37 respondentů. Návratnost papírových dotazníků činí 98,8 %. Hodnota návratnosti není měřitelná u elektronických dotazníků, protože závisí jen na ochotě čtenáře článku na webových stránkách obce, který se stává potenciálním respondentem. Elektronických dotazníků bylo přijato v období od 3. 3. 2011

⁹¹ Autorka textu: Silvie Buzíková. Autorem projektu webových stránek pro občany Blatnice <http://www.blatnice-pod-svatym-antoninkem.cz/> je Ing. Miroslav Prachař.

do 20. 4. 2011 celkem 32. Celkem se tedy dotazníkového šetření zúčastnilo 69 respondentů.

Oba nevyplněné dotazníky jsou součástí příloh.

5. SBĚR DAT

Sběr dat probíhal od 2. 3. 2011 do 20. 4. 2011. Elektronický dotazník byl zveřejněn o den později, než začalo šetření s klasickými dotazníky. Všechny dotazníky byly očíslovány, okódovány a data byla převedena do elektronické podoby, čili byla pořízena datová matice, pro pozdější statistická vyhodnocování.⁹² _

1. Pocházíte přímo z Blatnice?

	Abs.	Rel. %
ANO	49	71
NE	20	29
celkem odpovědělo	69	100

2. Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

	Abs.	Rel. %
žádné (= žáci ZŠ Blatnice)	24	35
ZŠ	6	9
SŠ	23	33
VŠ	15	22
nevyplněno	1	1
celkem odpovědělo	68	99

3. Zajímáte se o folklorní dění ve Vaší obci?

	Abs.	Rel. %
ANO	52	75
NE	17	25
celkem odpovědělo	69	100

⁹² Všechny relativní hodnoty jsou vztaženy k počtu respondentů celkem, nikoliv k počtu respondentů, kteří na danou otázku odpověděli.

4. Myslíte si, že folklor má být stále součástí našeho života?

	Abs.	Rel. %
a) Je důležité udržovat tradice.	62	90
b) Je to záležitost starších generací.	1	1
c) Do moderní doby nepatří.	4	6
celkem odpovědělo	68	99

5. Účastníte se folklorních akcí pořádaných Vaší obcí?

	Abs.	Rel. %
ANO	54	78
NE	14	20
celkem odpovědělo	68	99

6. Pokud ano, jakých nejčastěji?

	Abs.	Rel. %
Hody	29	42
Fašank	17	25
Velikonoce	7	10
Putování z budy do budy	10	14
Košť vína	6	9
Krojový ples	13	19
Těch akcí, kde hraje CM Blatnická studánečka.	3	4
Těch akcí, kde hraje a zpívá Vavřínek.	1	1
Poutě (Svatý Antonín, děkovná pouť)	5	7
Vinobraní	13	19
Účastním se všech.	6	9
jiné odpovědi	2	3
celkem odpovědělo	48	70

7. Jaké písně na těchto akcích nejčastěji zpíváte? Znáte nějaké tradiční písně, které se tematicky pojí s akcemi?

	Abs.	Rel. %
U Antonínka studánečka	14	20

sedlcké (obecně)	6	9
hodové (obecně)	2	3
fašankové (obecně)	3	4
celkem odpovědělo	32	46

8. Angažoval/a jste se někdy v nějaké folklorní akci v Blatnici pod Sv. Ant.?

	Abs.	Rel. %
ANO	38	55
NE	31	45
celkem odpovědělo	69	100

9. Pokud ano, v jaké?

	Abs.	Rel. %
Hody	13	19
Fašank	3	4
Velikonoce	1	1
Putování z budy do budy	3	4
Košť vína	0	0
Krojový ples	8	12
Těch akcí, kde hraje CM Blatnická studánečka.	4	6
Těch akcí, kde hraje a zpívá Vavřínek.	2	3
Poutě (Svatý Antonín, děkovná pouť)	4	6
Vinobraní	5	7
Účastním se všech.	2	3
jiné odpovědi	3	4
celkem odpovědělo	34	49

10. Zaspíváte si doma při rodinných oslavách, s kamarády?

	Abs.	Rel. %
ANO	48	70
NE	21	30
celkem odpovědělo	69	100

11. Pokud ano, při jakých příležitostech nejčastěji?

	Abs.	Rel. %
rodinné oslavy (obecně)	24	35
narozeniny	16	23
svatby	8	12
Ve vinném sklepe	9	13
stále	1	1
celkem odpovědělo	41	59

12. Znáte některou z těchto pověstí z Blatnice?

	Abs.	Rel. %
Pověst o léčivém prameni na kopci Sv. Antonínka	36	52
Lízina Búda	10	14
celkem odpovědělo	41	59

13. Pokud znáte Pověst o léčivém prameni na kopci Sv. Antonínka, jakou verzi znáte?

	Abs.	Rel. %
a) Pramen vytryskl sám od sebe a vyléčil slepého chlapce.	27	39
b) „Svatú vodú“ ze studánky pokřtili už Cyril a Metoděj.	3	4
c) Pramen byl objeven při rekonstrukci kaple Sv. Antonínka.	7	10
nevyplněno	24	35
celkem odpovědělo	58	84

14. Jste členem/členkou nějakého folklorního spolku v Blatnici pod Sv. Ant.?

	Abs.	Rel. %
ANO	11	16
NE	58	84
celkem odpovědělo	69	100

15. Pokud ano, v jakém?

	Abs.	Rel. %
Vavřínek	2	3
Ženský sbor	2	3
CM Blatnický Studánečka	5	7
ochotnické divadlo	1	1
hodová chasa	1	1
celkem odpovědělo	11	16

16. Vedete děti k zájmu o folklor?

	Abs.	Rel. %
ANO	25	36
NE	20	29
celkem odpovědělo	45	65

17. Zaznamenal/a jste v poslední době nárůst folklorních akcí pořádaných Blatnicí pod Sv. Ant? (časové rozmezí cca 5 let)

	Abs.	Rel. %
ANO	54	78
NE	14	20
celkem odpovědělo	68	98

18. Myslíte si, že existuje specifický blatnický folklor, nebo jej spíš pocítujete jako součást slováckého celku?

	Abs.	Rel. %
Specifický blatnický folklor	21	30
Součást slováckého celku	46	67
celkem odpovědělo	68	99

19. Byl/a byste ochotný/á udělat něco pro oživení tradic ve Vaší obci?

	Abs.	Rel. %
ANO	38	55
NE	30	43

celkem odpovědělo	68	99
-------------------	----	----

20. Pokud ano, co konkrétně byste chtěl/a vylepšit/změnit?

celkem odpovědělo	23	33
-------------------	----	----

Demografické otázky:

Pohlaví:

	Abs.	Rel. %
muži	26	38
ženy	43	62
celkem odpovědělo	69	100

Věk:

	Abs.	Rel. %
6-16	26	38
17-25	10	14
26-35	10	14
36-50	11	16
51-70	10	14
71-90	2	3
celkem odpovědělo	69	100

Vzdělání: viz. otázka č. 2.

6. ANALÝZA DAT

Dílčí cíl 1. - Vyhodnotit současný stav folkloru v obci Blatnice pod Sv. Ant. z hlediska občanů.

Na tuto problematiku odpovídají otázky 3, 4, 5, 6, 8, 9, 14, 15, 16, 17, 18, 19 a 20. Privilegované otázky jsou v tomto případě přímé otázky č. 3 *Zajímáte se folklorní dění ve Vaší obci?* a č. 4. *Myslíte si, že folklor má být stále součástí našeho života?* Všichni respondenti na tuto otázku odpověděli a 75 % z nich se vyjádřilo k zájmu o folklor kladně. Dle očekávání se dále 99 % respondentů označilo u č. 4. možnost a), čili že se

domnívají, že je důležité udržovat tradice. 4 lidé označili, že do moderní doby nepatří a pouze jeden, že jde o záležitost starších generací.

Dalším důležitým bodem průzkumu byla otázka č. 5, zda se respondenti účastní akcí pořádaných Blatnicí. 78 % se vyjádřilo kladně. S touto otázkou úzce souvisí otázka č. 17. *Zaznamenal/a jste v poslední době nárůst folklorních akcí pořádaných Blatnicí pod Sv. Ant? (časové rozmezí cca 5 let)*, kde také 78 % dotazovaných odpovědělo kladně. Z těchto hodnot je znatelné, že nové či znovuobnovené folklorní akce v Blatnici spolu s lepší prezentací a propagací akcí přivedly větší počty diváků, o čemž je referováno v kapitole *Současný stav folkloru v Blatnici pod Svatým Antonínkem* a podrobněji v kapitole *Folklorní rok pod Svatým Antonínkem*, v níž je nastíněna situace jednotlivých folklorních akcí od roku 2008 až po dnešek.

70% respondentů dále uvedlo, jakých akcí se nejčastěji účastní (otázka č. 6). Po vyhodnocení dotazníkového šetření byly zaznamenány veškeré odpovědi, které byly následně rozděleny do dvanácti kategorií, z nichž nejčastější zapsanou akcí byly hody 42 %, fašank 25 %, krojový ples a vinobraní 19 %. Oblíbenost je zde dvojnásobná. Je to svátek v Blatnici po staletí zažitý a ve folklorní tradici ukotvený, takže jej mnoho rodin v Blatnici slaví, ale z dostupných materiálů i podle slov občanů Blatnice je rok od roku těžší přemluvit lidi do rolí stárků a stárkyň. Je patrné, že tradice hodů zde stále je, ale setkává se s dílčími problémy víceméně organizačního rázu.

Další nejzmiňovanější akcí byl fašank. Znovuobnovená akce fašankové zábavy si našla mezi lidmi místo. Její první ročník se konal v tomto roce a již nyní je v plánu na rok 2012. Stejným případem je i krojový ples, jehož tradice je obnovena teprve 2 roky.

Na otázku č. 16 *Vedete děti k zájmu o folklor?* Odpovědělo celkem 65 % dotazovaných, toto nižší procento je ovlivněno širokým věkovým záběrem respondentů. 38 % dotazovaných nenabylo věk 16 let, čili se u nich předpokládá, že tuto otázku nebudou zodpovídat. Odpovědí kladných na tuto otázku bylo více. 36 % pro „ano“ a 29 % pro „ne“. Kladný výsledek byl očekáván vzhledem k otázkám č. 3, 4 a 8, na níž odpověděli všichni respondenti, a 55 % z nich se již někdy angažovalo ve folklorních akcích v Blatnici.

Otázka č. 18 *Myslíte si, že existuje specifický blatnický folklor, nebo jej spíše pocítujete jako součást slováckého celku?* byla zaměřena spíše emotivně. Na tuto otázku odpovědělo 99 % dotazovaných, z toho 67 % vnímá folklor spíše jako součást slováckého celku a 30 % jako specifický blatnický. Nutno podotknout, že možnost

za b), čili *specifický blatnický folklor*, označili hlavně ti respondenti, kteří se kladně vyjádřili v otázce č. 14, a to, zdali jsou členy nějakého folklorního spolku v Blatnici.

U otázky č. 18 *Byl/a byste ochotný/á udělat něco pro oživení tradic ve Vaší obci?* se kladně vyjádřilo 55 % a 33 % z nich odpovědělo na tematicky navazující otázku č. 20 *Pokud ano, co konkrétně byste chtěl/a vylepšit změnit?*, v níž dostali respondenti možnost projevit svůj osobní názor na současný stav folkloru v Blatnici:

„*Být více aktivní, když mi čas dovolí.*“ (muž, 28 let)

„*Změnit přístup lidí, je nízká účast na akcích.*“ (žena, 37 let)

„*Více vystoupení před veřejností a větší návštěvnost akcí + větší propagaci folkloru v Blatnici.*“ (žena, 32 let)

„*Víc diváků.*“ (žena, 6 let)

„*Udržovat dolňácký projev a hornácké písně nechat sousedům, umí to lépe. Rozvíjet hru na dechové nástroje, které měli v Blatnici dobrý ohlas. CM nemá historii v Blatnici a je teprve v plenkách.*“ (žena, 76 let)

„*Přála bych si více akcí.*“ (žena, 34 let)

„*Vylepšit hody a poutě.*“ (muž 46 let)

„*Finanční příspěvky a pomoc při zajišťování akcí.*“ (muž 61 let)

„*Větší počet diváků, celkově větší angažovanost.*“ (muž 14)

„*Folklorních akcí není nikdy dost, ráda akce podpořím, aktivně i pasivně.*“ (žena 22)

„*Zapojit mladé.*“ (žena, 30 let)

„*Zlepšit přístup lidí.*“ (muž, 26 let)

*

Dílčí cíl 2. - Zjistit znalost/neznalost blatnických pověstí.

Tomuto tématu se věnovaly otázky č. 12. *Znáte některou z těchto pověstí z Blatnice?* a č. 13. *Pokud znáte Pověst o léčivém prameni na kopci Sv. Antonínka, jakou verzi znáte?*, která na ni navazovala a na níž respondenti odpovídali jen v případě, že v otázce č. 12 zvolili možnost a).

Na otázku č. 12 odpovědělo 59 % z celkového počtu dotázaných. Z toho 52 % označilo a), tedy že znají *Pověst o léčivém prameni na kopci Sv. Antonínka*, a 14 % znalo pověst *Lízina Búda*, čili za b).

Výsledky u otázky č. 13 byly jednou z předvídaných hypotéz, a tedy, že nejvyšší procento získá odpověď a), *Pramen vytryskl sám od sebe a vyléčil slepého chlapce.*

Tuto odpověď potvrdilo 39 % dotázaných. Na druhém místě je varianta c) *Pramen byl objeven při rekonstrukci kaple*, odpovědělo tak 10 %. A 4 % tázaných odpovědělo za b) „*Svatú vodu“ ze studánky pokřítily už Cyril a Metoděj.*

Všechny tři možné odpovědi byly získány z předešlého výzkumu literárních pramenů. Předpokládaná hypotéza byla vystavěna na četnosti jednotlivých verzí v literatuře, z nichž se nejčastěji objevovala pověst o slepém synovi knížete Hartmana z Lichtenštejna, jehož manželka s italskými předky se modlila o pomoc ke svatému Antonínu Paduánskému. Pramen zázračně vytryskl ze země a léčil, načež byla na kopci vystavena kaple, zasvěcená právě svatému Antonínovi.

Dalším jevem pro tento předpokládaný výsledek je epická výstavba této pověsti, která se jeví jako divácky nejvíce přitažlivá.

*

Dílčí cíl 3. - Zjistit aktivitu/pasivitu občanů vůči písňovému folkloru.

Poslední části byly věnovány otázky č. 7, 10 a 11, které také lze započítat do dílčího cíle 2, protože také poukazují na současný stav folkloru v Blatnici a jeho dosud živé aktivní části.

Otázky byly specifikovány, zda si lidé ještě stále zazpívají, v jakých situacích nejčastěji a jaké písně nejvíce či nejradši.

Z celkového počtu respondentů si zazpívá 70 %. 59 % napsalo i při jakých příležitostech: Nejčastěji jmenované byly rodinné oslavy obecně 35 % (konkrétně narozeniny, svatby a významná rodinná jubilea), ve sklepě s přáteli 13 %.

Jediná píseň, která byla dotazovanými konkrétně jmenována, je U Antonínka studánečka, tu označilo 20 % respondentů, další odpovědi byly obecnější: sedlcké, hodové a fašankové písně.

Z demografického hlediska se šetření zúčastnilo 43 žen a 26 mužů ve věku od 6 do 76 let, z nichž 35% byli žáci ZŠ Blatnice, 9 % dosáhlo základního vzdělání, 33 % středního vzdělání a 22 % vysokoškolského vzdělání.

7. ZÁVĚREČNÁ ZPRÁVA

Průzkum poukázal na různé aspekty, které tvoří současný stav folkloru v Blatnici pod Svatým Antonínkem. Tento stav byl hlavním tématem tohoto dotazníkového

šetření. Analýza dat provedených terénním šetřením odkryla nejen míru zájmu občanů Blatnice o folklorní tradice a s nimi spojené akce, ale také jejich angažovanost, podporu a rozhled, co se týče blatnické ústní lidové slovesnosti.

Nárůst zájmu o folklor si vyžaduje zvýšení počtu folklorních akcí, jejich nový vznik či obnovu nepořádaných akcí, jako jsou například fašank a krojový ples, které jsou záležitostmi posledních dvou let a v průzkumu se ukázaly z hlediska návštěvnosti jako oblíbené.

Tyto situace pak dávají příležitost také k oživení písňového folkloru, který je s folklorními akcemi úzce spjat. Šetření ale ukázalo, že folklor není závislý jen na tomto typu situací, ale že je stále součástí mnoha rodin, jejíž členové si společně zazpívají při rodinných oslavách, na svatbách a narozeninách, či ve vinných sklepech s přáteli a známými.

I přesto se objevily takové názory občanů, že by tyto kulturní akce potřebovaly více diváků, což by jistě podpořilo i účinkování blatnických folklorních spolků a snad i zájem mladých občanů se v těchto spolcích prezentovat.

Ambicí toho dotazníkového šetření bylo dokreslit informace předešlých kapitol o současném stavu folkloru v obci Blatnice pod Svatým Antonínkem, které byly získány z písemných materiálů a soustavné práce v terénu, a porovnat je s názory občanů Blatnice.

ZÁVĚR

V rámci této práce jsem se snažila zmapovat současný stav folkloru v Blatnici pod Svatým Antonínkem. Pro ucelený obraz jsem využila především práci v terénu, jejímiž dvěma základními formami byla interview s nositeli tradice a s vedoucími folklorních spolků působících v této obci a dotazníkové šetření. Materiály pro diplomovou práci jsem soustavně sbírala od roku 2009 až doposud a navázala tím na předešlý bakalářský projekt dokumentace dostupného materiálu písňového folkloru v obci Blatnice pod Sv. Ant.

Nově získané informace jsem konzultovala s odborníky na výzkumných pracovištích v Národním ústavu lidové kultury ve Strážnici a ve Slováckém muzeu v Uherském Hradišti. Další spolupráce byla se ZŠ Blatnice, s panem Mgr. Jiřím Čerešňákem a s paní Mgr. Jitkou Kubicovou, díky nimž mi bylo umožněno provést část dotazníkového šetření mezi žáky 8. a 9. třídy druhého stupně.

Část informací o aktuálním folklorním dění jsem získala také prostudováním tří ročníků ostrožského magazínu *Krajem svatého Antonínka*. Zde bylo zaznamenáno pozitivní přiblížení folkloru širší veřejnosti, stejně jako v případě prezentování folkloru na internetových portálech a sociálních sítích. V Blatnici se takovou prezentací zabývají hned troje webové stránky.

Tyto materiály soužily jako podklad pro kapitoly *Folklorní rok* a *Folklorní spolky v Blatnici pod Sv. Ant.*, ve kterých je nastíněn vznik a následná fixace nového typu folklorních příležitostí, jako jsou například fašankové slavnosti, krojový ples nebo vinařská akce Z budy do budy, která spojuje folklorní příležitost s turistikou a propagací obce. Výsledky ukazují, že spojení těchto tří složek se stalo jedním z hlavních bodů oživení písňového folkloru, oživení krojové tradice a potřeby širšího záběru repertoáru folklorních spolků.

Další produktivní spolupráci jsem navázala s Vlastimilem Ondrou, vedoucím folklorního spolku Nivnička, který mi umožnil vytvořit videomateriál z projektu *Boršická svajba*. Tento projekt se stal základním stavebním kamenem pro kapitolu o krojovaných svatbách, jejíž písňový materiál byl komparován s materiálem sebraným v terénu již v bakalářském projektu. Zde se potvrdilo, že velká část písňového folkloru úzce spojeného se svatebními obřady je stále živá, a to i dnes, kdy krojové svatby téměř vymizely a s nimi i konkrétní folklorní tradice, je tento typ písní stále schopen být živou složkou repertoárů dnešních cimbálových muzik a jiných folklorních spolků.

Pro zpětnou vazbu od občanů Blatnice na téma současný stav folkloru v jejich obci jsem využila sociologické metody terénního dotazníkového šetření, které proběhlo v období od 2. 3. 2011 do 20. 4. 2011. Dotazníky byly statisticky analyzovány a jejich výsledky zaneseny do tabulek s podrobnými komentáři. Zde se například potvrdilo, že blatnické místní pověsti jsou stále součástí současného diskurzu.

Sociálně se zdá, že folklorismem jsou zaujaty především děti do 15 – 16 let, které často navštěvují folklorní kroužky, a dospělí ve věku od 36 – 40 let výše, kteří se angažují často organizačně a aktivně se účastní folklorní akcí ve své obci. Z hlediska nejvyššího dosaženého vzdělání převažují středoškolsky a vysokoškolsky vzdělaní lidé.

Spojením poznatků z bakalářské a diplomové práce byl ucelen náhled na současný stav folkloru v Blatnici s přihlédnutím na produktivní žánry písňového folkloru (svatební písně a písně o víně). Výsledkem je průnik stále živé tradice, zdokumentovaných pramenů a ústní lidové slovesnosti.

SEZNAM PŘÍLOH

Přepis rozhovorů	96
1. s Annou Křivákovou	96
2. s Marií Perutkovou.....	101
3. na ZŠ Blatnice.....	105
4. s Věrou Mackovou.....	110
Seznam písní Antonína Grňáka	114
Ukázka dotazníku (papírová forma)	117
Ukázka dotazníku (elektronická forma)	119
Pozvánky na blatnické zábavy (č. 8 - 10)	120
Fotogalerie (č. 11-15)	121
Program <i>Boršická Svadba</i> (č. 16-18).....	123
Návrhy výmalby vinařských sklepů (č. 19, 20)	125

PŘEPIS ROZHOVORŮ

1. rozhovor s Annou Křivákovou, 68 let, 2. 3. 2011, 14:30

Z: Já bych se vás nejdříve chtěla zeptat, jak dlouho ženský sbor funguje tady v Blatnici?

A.K.: Tak založený byl v roce 2007, to jsme zpívaly poprvní na „Zpívání o zpívání“, které pořádá Velká, tak to jsme zpívaly poprvní. No potom jsme zpívaly na odhalení opravené sochy na Jánu, na besedě s důchodcama, na farním dni a tak... Tak už to potom pokračovalo, už jsme začaly všude možně, kde sa dalo. Ve vinobraní, udělaly jsme tady v Blatnici, toš tam jsme zpívaly, kolem 11. září bývá v Hradišti Slavnosti vín, tam jezdíme každý rok.

Z: Takže jezdíte i mimo Blatnici?

A.K.: V Brně jsme zpívaly na Vinařských dnech, no a v Blatnici tady zpíváme při každé příležitosti, kerá sa naskytne... Scházáme sa jednou za týden, ve čtvrtek, je nás 12 stálých členek, každá má svůj kroj, boty sme si nechaly ušít stejné, no a tak všecko jako si financujeme vesměs samy. Starosta nám přispěl jeden rok na činnost, ale teď už to asi nebude, protože sme v dluzích, takže nedostaneme nic.

No a teď budeme zpívat v sobotu, tady bude fašank.

Z: Já se zúčastním, těším se, že si Vás natočím.

A.K.: No, tak budeme zpívat teda tam

Z: A před Vámi tady byl nějaký jiný sbor?

A.K.: Ne, ne. Tady je teda od nepaměti chrámový sbor. Já teda vlastně zpívám od 15 roků, v tem chrámovém sboru, no a když chlapi si udělali sbor, tak ženské, které zpíváme v tom sboru chrámovém, tak zme sa domluvily, že si uděláme také sbor, a tak jsme si udělaly taky takový „babinec“ a chodíme tam. A ženské tam chodí taky proto, že si povykládají trochu, dojdú na jiné myšlenky a sem tam oslavíme nějaké narozeniny a sú to vesměs, ženské, které rády zpívajú a dobře zpívajú, takže je nám tam dobře.

Z: A co takhle zpíváte nejčastěji, jakoby repertoár?

A.K.: Většinu lidové zpíváme, lidové písničky, buď z okolí něco najdu, a nebo tak aj z Horňácká máme nějaké, no a teď nacvičujeme na, doufám, že bude beseda s důchodcama, no kdyby nebyla, tak to nějak uděláme samy, nacvičujeme hašlerovky a na závěr takový bonbónek zme chtěly, už umíme Nabucco s chlapama... aby to bylo odlišné k tomu lidovému, sice to k tomu nepasuje, ale tak je to náročné...

Z: To ano, předpokládám, že budete zpívat ten židovský chorál...

A.K.: Ten, ano. Takže jsme si to tak jako nachystaly, kdyby. Když to nebude možné z finančních důvodů, tak uděláme jen takovou besedu, oni totiž dávají vždycky nějaké občerstvení, no ale tak bylo by to bez občerstvení... že na to teď nejsou peníze...

Tak mám tu pár fotek. Taky ještě třeba možu dodat, že sme byly v Opavě, tam byl mužský sbor a myslim 5 ženských, oni tam měli nějakú družbu a měli tam „50 založení výhonku“ a ten jeden, co tady zpívá v mužském sboru tam zpívával, takže nás tam pozvali, tak zme tam aj sedlcké tačili a zpívali. No a když je příležitost, aby sa ty sedlcké udržovaly, tak s tým mužským sborem třeba, mužský sbor zpívá a my je doplníme a tančíme ty sedlcké, třeba na krojovém plese, v Blatničce, tady zme zpívaly, byla tu přehlídka ženských sborů, tak toto je náš... toto zme zpívaly na fašanku u zabíjačky.

Z: A ten fašank víte, jak dlouho se tady drží tak, jak je teď?

A.K.: fašank je tu no 3 – 4 roky, to by Vám přesně řekla paní Kuřinová, protože ona to, když byla v komisy, tak to vlastně zme dělaly s ňú. Može to být tři čtyři roky...

Z: Já se jí poptám... já jdu právě do muzea, sice už jsem tam byla poptat se, ale říkala jsem si, že když tam dneska bude, budu ráda, když si jí budu moct nahrát.

A.K.: Ještě já a jedna paní zme zpívaly ve Veselí ve sboru *Libuše*, to byl takový sbor, písničky už takové z vážnější hudby – to nebylo jako folklorní záležitost.

Z: Když zpíváte na blatnických folklorních akcích, máte nějaký ten repertoár přímo daný, nebo... Máte to připravené nebo je to tak, jak kdo vezme notu?

A.K.: To, co vyberu, a to, co jim připravím, to si nachystáme... když je nová písnička tak víckrát, mosíme sa to naučit, ale většinu to vybírám já, po dohodě s něma, když řeknú: „To je těžké, to nebudeme zpívat,“ tak nic, ale jako korepetitora nemáme. Když potřebujeme, tak nás tady jedna paní, ona se sem přistěhovala, a hraje teď občas i v kostele, tak nám to přehraje a jako naučíme se to. A nebo já se to doma třeba trochu naučím...

Z: A ty písničky, třeba ze sborníků, nebo tak co si pamatujete?

A.K.: Aj ze sborníků od Poláčka, jak sú ty moravské lidové z Dolňácka, Hornácka, z tech svazků, co on má, a nebo nekeré strážnické, ale většinu teda, pokud najdu, tak vybírám ty Dolňácko – Blatnice – to tam je uvedené – většinu tak.

Z: Já jsme na tom seznamu písni pracovala v bakalářské práci, tak právě proto se ptám, jak přicházíte na ten repertoár?

A.K.: Aj máme ty, co tady dost sa zpívaly dřív, takové *Klekanica*, *Když já zazpívám na břestkovéj mezi* – to je u nádraží, ten most jak tam ja, máme dost aj tady z Blatnice, třeba od starých lidí tady, co si zpomeneme, nebo co někdo řekne: „Tá to umí eště...“ tam idu a zeptám sa a naučím sa to... nevím, co jináč Vám říct...

Z: To ste mi toho řekla hodně, to je perfektní... a jo a ještě se Vás zeptám... Mohla bych si zapsat jména Vašich kolegiň:

A.K.: Já to vím aj z paměti: Janečková Anička, Bílková Liba, Božena Chabičová, Marie Bachanová, Marie Kuřinová, Válková Slavka, Anna Kuřinová, Lidka Hezková, Marie Křápková, Marie Nováková, já a paní Grňáková, Květa, takže je nás 12. Aj zme volaly, ale nikdo sa... někdo slíbí? „Ano dojdú,“ ale nakonec nedojde, je to každý týden a potom ty akce, pak je to aj dvakrát za týden, když sa máme dobře připravit... Je to náročné, ale je to zábavné, je to pro radost a pro radost druhým.

Z: A věková kategorie, tak zhruba?

A.K.: No věková kategorie většinu tak nad 50 let, když to veznu v průměru...

Z: A mladí třeba nechtějí zpívat?

A.K.: No mladý ty to asi nebudú... To by mosela být obzvlášť, kerá by sa ráda spravila do kroja a já mám dceru, ta zpívá dobře, chodila na zpěv do Brna, ale kdybych jí řekla: „Pod' s nama,“ tak mi řekne: „Mezi staré baby...?“ – Takže většinu to zajímá ty starší...

Z: A co máte na programu? Jak dlouhé to budete mít teď, na tom fašanku?

A.K.: Ted' máme 7 písniček, ale my zme to lóni řešily tak, že zme zpívali jednu chlapi – jednu my, budeme se střídat. A ted' máme takové veselší, protože je fašank.

Z: Aha, takže volíte i podle situace? Podle akce?

A.K.: No, na Vinobraní, když je, tak máme většinu o víně, aj třeba táhle, ale fašank takový, tak trošku na konci, už sa to uzavře, takže ať sa trošku povesejí každý - nakonec před pústem.

Z: A kdy budete zpívat v tu sobotu, abych tam byla včas?

A.K.: No to přesně nevím, má to začat v jednu hodinu, ale přesně nevím, tam pod téma búdama, vénku. Chlapi dú na druhú.

Jinak tady máme divadelní kroužek, to už sem Vám kdysi říkala...

Z: To jste říkala, Vy jste se tomu věnovala docela dlouho vidíte?

A.K.: Vlastně, moja první úloha byla ve škole... to sem vycházala z osmičky, potom v patnácti zme hráli *Děvče z předměstí* operetu, toš tam to bylo moje první, coby už dívka a od té doby s malýma přestávkama pořád, teď ale už nehraju, teď už to jenom diriguju.

Z: Vy ste to tu vedla dlouho. A vy ste povoláním?

A.K.: No povoláním, celý život jsme dělala v kanceláři.

Z: Takže tohle je Vaše velké hobby, kterému se věnujete?

A.K.: Víceméně.

Z: Slyšela sem, že Vy ste napsaly už nějakou knihu? Jak to s ní dopadlo?

A.K.: No, s Marii Perutkovú. Nevím, Mařenka si to vzala za své, že to bude urgovat, tak nevím, esli tam byla. Je to zadané ve Veselí – co se týče formy, nejsou na to peníze.

Z: O nějaký grant se Vám nepodařilo zažádat?

A.K.: No zatím zme nikoho nežádaly, ale už zme si říkaly, že kdyby to jako obec nechtěla, tak že půjdeme tady po tech podnikateloch. Protože ta korekce se mocí zaplatit a potom to vydání, to bude také něco stat.

Z: Kolik máte stránek? Jak to bude vypadat?

A.K.: Tak 30 – 40, taková brožurka enom, nevázané. Toš nevím, co z toho vyjde.

Z: To je dobře, že tohle někdo dělá...

A.K.: Je tam vlastně sbírka nejakých pořekadel, co sem teda shánala, hry, co tady staří lidé a my, teda v pokročilém věku, za našeho mládí, pak je tam svat'ba, všecko jak sa říkalo, ty družičky, družbové, o hodech, o vaření trnek, fašank, různé věci lidové a seznam stárků. Toš, je to obsáhlé, aj s nejakýma dokumentama s fotkama, tak uvidíme no, jak sa k tomu starosta a nové vedení postaví.

Z: Náhodou seznam písní, co ste zpívaly nemáte?

A.K.: No seznam přímo nemám, já to mám všechno v takovém fasciklu, vyberu to, zas to tam dam zpátky, ale mohla bych Vám to zehnat. To tam vede jedna paní, má to v zešitě, co zme zpívaly.

Z: A vy se uvidíte ve čtvrtek? To je zítra.

A.K.: Ano

Z: A v kolik hodin?

A.K.: V pět hodin to máme, na obecním úřadě.

Z: A mohla bych se zastavit? Nevadí Vám to?

A.K.: Já jí mosím říct, aby si to vzala, ona už to dlouho zapisuje.

No a mimo jiné ještě třeba na tech besedách s důchodcama, nebo na tom farním dnu uděláme tam třeba aj scénku nějakú, abychom to aj zpestřily. Tak třeba už zme párkrát dělaly scénky, takové nějaké srandovní.

Z: Tak já bych zítra přišla v pět hodin.

A.K.: Je to na obecním úřadě v prvním patře, po schodech hore a doleva a tam nás už uslyšíte. Tam máme jednu místnost na to vyčleněnou a tam sa scházáme.

Z: Jak dlouho tak zhruba trvá ta Vaše zkouška?

A.K.: Tak, podle toho co máme. Když je moc novinek, tak aj dvě hodiny, než oni sa rozvykládajú, přezpíváme to, co máme na programu a pak je chvilku pauza a potom zase chvilku zpíváme. Každá mosí říct nějaký zážitek nebo nějakú novotu.

Z: Může se zeptat, můžu si Vás vyfotit? Vypadáte velmi dobře, nebojte se.

A.K.: No ale nikde to nedávajte, protože už mám roky a už su stará škaredá baba.

Z: To jen pro akademické účely...

2. rozhovor s Marií Perutkovou, 70 let, 2. 3. 2011, 17:00

Z: Tak mi pověste, jak to tady bylos tím muzeem? Jak dlouho ho tu vlastně máte?

M.P.: Teď to bude 19. března na Jozefa pět let, co to bylo. Je to škoda, že tá Zina jako nedošla, nebo já nevím, proč nedošla, protože ona má službu.

Z: Třeba něco potřebuje doma nebo tak.

M.P.: Tak jak to začalo. To zme se domluvili Zina, já a ten starosta, že to muzeum by mohlo být. A on přidělil ty místnosti, což bylo nejdůležitější a už to jelo – takto to zveřejňuju, ale pravda je taková, že oni to zas nechcú slyšet, ale já jsme zvyklá lhat, já su zvyklá říkat pravdu. Pravda je taková, že já jsme začal sbírat šicí stroje. Mně to jaksi učarovalo a já sem je měla na búde, tak sedm, deset a můj mně začal nadávat, že sa ta búda pod Starýma horama propadne. Tak jsme šla, o dva o tři roky spíš, za tým Jozefem, byla jsem v klubu důchodců a on tam došel jako na hody, tak sem mu říkala, esli by se nejaká místnost nenašla na ty šicí stroje. On mávl rukú a říkal: „Na svazarmu je místa dost“, ale tam je binec a říkala sem mu: „Jozefe tak to ne, oni sú zrestaurované, pěkné. Já bych si představovala nejakú šikovnú místnost, aby se na to třeba mohli podívat aj školní děcka na to,“ a že: „Nó tak něco sa najde.“ a myslela sem si, že na to zapomene a on fakt nezapomněl, no a potom došel a on potom řekl teda tú větu: „Tak uděláme muzeum.“ Tak takto to je popravdě. Tak jsem oslovila Zinu, esli by šla do toho se mnú, protože Zina už taky uvažovala pár rokú o tom, že by to muzeum mohlo byt. Pak sem oslovila ještě jednu, myslela jsem, abychom byli tak tři čtyři a prostě to začalo. On dál ty prostory, ty místnosti, no a už to postupně šlo. Než to bylo hotové, tak jsem dělala všechny tyto písemnosti. Tady sem zašla za tým Milošem Bogárovým, esli by sa nejaké ty básničky nenašly – to vnuk tady toho pana Vyskočila, a ten přivezl od svojí mamky ze Zlína. Ty byly různě psané, jak ten pan Vyskočil sedl ke stolu a popadl nějakú obálku nebo nejaký útržek papíru, obyčejnú tužkú to bylo jako všecko psané. To byla tak těžká práca s luštěním, protože oni byly nekeré už málo čitelné, takže lupú, to

sem teda oslovila Zinu, Aničku Křivákovu, Mařenku Kuřinovu, eště tá to pomáhala, já – to zme luštily a prepisovaly a prostě to dopadlo tak, jak to je.

Z: Tam bude určitě tak přes 20 básní, vidíte?

M.P.: 60. No a dávala sem dohromady, sbírala jsem po Blatnici staré fotografie a začala sem ty stárky, hody, svatby, ty ženské, které vyšívaly v minulosti, ty malíře, takové ty samouky, všechno sú to samouci, prostě lidi, keří měli takové ty výtvarné schopnosti.

No a to sem za ten rok dva, než se to tady vymalovalo, než se to dalo, protože já jsem pořád měla strach, že těch prostor je strašně moc a že tu není, co dat. Ale Zina zase sehnala dost exponátů, jako od svojí rodiny, je fakt, že ona zas po této stránce.

Z: Tak to jste se doplňovaly.

M.P.: Ano, ano. Ona organizačně. Všecko, co tady vidíš, to jsem dělala já.

Toto sa všecko dělalo tak rok dva dopředu, potom zme sa domluvili se Zinú aj s Jozefem, že by to bylo na jeho svátek. No a to otevření bylo teda bezvadné, lidí moc zvědavých, jak místních tak i přespolních, zájem o to byl jako veliký.

No a potom ale lidi, jak sa to už rozjelo, tak začali sami to uznávat a víc začali nosit ty exponáty. Dopředu temu tak jaksi nevěřili, ale potom, aj když sa vyklízal nějaký barák, tak pak doběhli za Zinú nebo za mnú, že sa to bude vyklízet, abyzme si šly vybrat, co sa nám hodí, takže jako dobré je to. Byla sem spokojená a su spokojená.

Z: Kolik Vám tak jako chodí návštěvníků, když taky jste. Máte třeba otevřeno i o víkendu.

M.P.: No tak, vedu kroniku a mám to všechno napsané. Na konec roku vždycky počítám tu docházku. Za 2010 byl míň, předtím bylo tak 450 za ten rok a teď bylo tak o těch 30 míň nebo tak, ale oni o tom hodně mluvili aj v televizi, že to udělala aj ta krize, aj to počasí. Takže to počasí udělalo hodně, protože nejezdilo tolik cyklistů, rok předtím tu bylo hodně cyklistů a rok předtím, hodně pršívalo, že, a potom byly ty obrovské hice, takže to bylo trošku takové jako slabší.

Třebas když to je otevřené, kolikrát nikdo nedejde, ale mimo otvírací dobu se nahlásí. Včera zrovna sem tu byla, byli tu důchodci, takže byli nahlášení, teďka ze Strážnice sú nahlášení, nějaká partyja lidí, víc eště chodí mimo otvírací dobu. A jinak Blatničani, pokud mají nějakú návštěvu svoju, tak jako dovede tú návštěvu.

Ale sú lidi, to máš vždycky tak, že tady ještě nebyli. To jako je. Ono každému to vnútit nemůžeš a každému to neříká třebas něco.

My sme začali třeba, to jsem taky já s tým začala, s tema knoflíkama. Třebas ty knoflíky, to už máme přes 8000 druhů knoflíku, ale roztrídít to, aby nebyly dva stejné,

aby byly opravdu každý jiný... letos mi pomáhala v lednu, to sme dělaly, myslím, 1700 knoflíku, mi pomáhala jedna, dělaly zme to 3 týdny, skoro denně odpoledne.

Z: Takže to muzeum má jedna, dvě, tři, čtyři, pět místností?

M.P.: Osum. Tam máme od loňska, tys tu nebyla, tak esli si to chceš projít. Toho moc přibylo.

Tady hodně přibylo oblečení, třeba ty jupky, ty byly poskládané, ale ty ženské to moc dobře neviděly, tak sem to postavila sem, vyžehlila sem jich a naskládala a strašně to pomohlo, protože ty ženské, když sem došly, protože si některé nechávají šít nové. Toto sú jupky jaké bývaly.

Hodně tu přibylo hodně tych krojových sůčástí. Tady co přibylo: tento přehoz – to se používalo v 50. letech, vprostřed nesměla chybět tá rokoková panenka a nějaký ten vyšíváný polštář – to si ty ženské chodívaly ukazovat ložnice, kerá to má krásnější.

Z: No je vidět, že Vám to krásně přibývá, je toho víc, pořád je na co se dívat.

M.P.: Tady přibylo hodně nádobí, prostě jak to lidi vyhazují, tak... Co se týče třeba kafe mlýnků – tak to krásné nemáme, protože je logické, že když je krásný tak si to nechaj. Tady sou ty šicí stroje a hodně těch jupek, těch tady tolik nebylo, když si tu byla, a teď si to ženské podle toho nechávají ušít. Je to krásné, aj na tom plese, když sa tak člověk podívá...

Tyto výšivky tady nebyly, ani táto úvodnica..

Z: A to se dávalo kam?

M.P.: No ty úvodnice, to když se neslo děcko ke křtu, to sa dělalo velice brzo, aby nezemřel jako pohánek, a tá maminka ještě nebyla schopná jako jít, takže šli jenom kmotři s tým miminem to okřtít a až ona byla schopná jít, tak zas šlá s kmotru, jakože *na úvod*, to bylo takové - jak když očistění a přes sebe měla přehozenú tu úvodnicu a v tom držela jako to mimino a od toho teda ta úvodnica. Nejstarší je táto z roku 1913 – že to vyšívala nějaká Anna Žufanova, č. 527 jako její maminka, rozená Trojancová 410 číslo Na řádku a sdělila mně to jako tá dcera rozená Žufanova 527 číslo narozená 1921, ona tady byla, byla úplně unešená. A ona mi tolik navykládala, aj sem jeden příběh do té knížky chtěla dat. Třeba vykládala, jak přes Blatnicu šly vojska prajzů a nejdřív projeli na koňoch tacoví nejací a vyhnali všecy lidi z dědiny, nahlásili, ať opustijú rychle dědinu nebo bude násilí, že neostane nikdo na živu. Tak ty lidi vypadli z Blatnice a schovali se u Antonínka, to se říkalo „do seče“, do toho lesa tam. A jedna, snád její babička to měla byt, byla těsně po porodu, takže nemohla jít a řekla, že nepůjde a vyřešila to takto, a náhodú jí to vyšlo, že tú krví po porodu políčila, co sa dalo a

předstírala mrtvú. To děcko strčila pod duchnu, tak aby jako mohlo dýchat a dělala, že je mrtvá a ti prajzi fakt sa polekali, prý to vyšlo a ona to přežila. A eště jedna, ta prý měla zamísený chleba, na těch ruzných ošivkách, a tá řekla, že dopečete ten chleba a že dojde k tomu Antonínku aj s tým chlebem, no a té to už nevyšlo. O té prý už nikdo neslyšel, co se s ní stalo, prostě zmizela aj s chlebama. ...to je taková příhoda, mě to strašně zaujalo.

No a tady určitě nebyly určitě všechny pračky... Tento mandl, ten už tu myslím byl. To je mandl zastudena, je vidět, že byl tapicírovaný. A říkala mi tady jedna paní, že sa tam dávalo prádlo ještě vlhké a pak to ještě dožehlovali žehličkú.

Z: Ano tady sou ty samouci, malíři.

M.P.: To už znáš... Teď třeba uvažují o tom, že by udělali výstavu tady tohoto pana Těthala, je to sice takové naivní ty jeho obrázky, to byl malíř pokojů, ale teď ten nový předseda kulturní komise říkal, že už mu to leží dva roky v hlavě, že on toho tolik maloval v Blatnici, že by stálo za to jaksi mu tu výstavu udělat a věnovat mu takovou vzpomínku.

Z: Tak jestli máte přímo i obrazy z Blatnice, že třeba víte, kde to je namalované, třeba tady, to je jasný, že by bylo hezké doplit nějakýma fotkama i dobovýma, jak to jako ve skutečnosti vypadalo... že by to nebylo jen o těch obrazech, ale že by to bylo i o Blatnici.

M.P.: To byl Ulič, tyto dva obrázky na vrchu.

Díky tomu panu řídícímu se zachovala spousta tichto fotografií. To se nikde jinde nezachovalo, aby třeba ta alej, co je u Antonínku byla akorát vysázená...Ona má prakticky 100 let...

Z: No jo, 1910 je tady.

M.P.: část dědiny je z toho unešená a nadšená a sú na to hrdí, že to tady je a pak je tady část dědiny... prohlásil tady kdosi radši byty... prostě zas se najdú lidi, kterým to nic neříká...

3. rozhovor na ZŠ Blatnice pod Svatým Antonínkem s dětmi angažujícími se ve folk. spolcích, 3. 3. 2011

(Interview s Michaelou Kubicovou 15 let, basistka dětské cimbálky Blatnická Studánečka)

Z: Ahoj, jak se jmenuješ?

M.K.: Michaela.

Z: Můžu ti říkat Míšo? A ty teda někde hraješ?

M.K.: Hraju na basu.

Z: A jak dlouho?

M.K.: Tři roky.

Z: A jak dlouho ta cimbálka funguje?

M.K.: Ona byla už aj předtím. Ona byla velká, teďka je aj malá. Celkem 7 roků.

Z: A vy nebude hrát na fašanku nebo tak?

M.K.: Ještě nevíme.

Z: Jak dlouho cvičíte, nebo jak často trénujete?

M.K.: v pátek od sedmi od večera do devíti.

Z: A kde trénujete?

M.K.: Tady, na prvním stupni. Tam v prvním patře je hned zkušebna.

(Interview s Lucií Janikovou 13 let, dětský folk. spolek Vavřínek)

Z: Ahoj, jak se jmenuješ?

L.J.: Lucie Janiková.

Z: A kde hraješ?

L.J.: Já zpívám... a tančím.

Z: A jak dlouho zpíváš a tančíš?

L.J.: Pět roků.

Z: Aha, a kde?

L.J.: Tady v Blatnici ve Vavříнку.

Z: A líbí se ti to? Máš to ráda?

L.J.: Jo.

Z: A Myslíš, že se tomu budeš věnovat dál? I když třeba už nebudeš na ZŠ?

L.J.: Už asi ne.

Z: A kolik vás tam je?

L.J.: Tak kolem dvaceti, třiceti.

Z: A vystupujete všichni najednou?

L.J.: Jo. Vždycky.

Z: Tak díky.

(Interview s Jakubem Prachařem, 14 let, primáš dětské cimbálky Blatnická Studánečka)

Z: Ahoj, tady s panem se uvidíme asi zítra, že? Máte zkoušku?

J.P.: No.

Z: A na co hraješ?

J.P.: Na housle.

Z: A jak dlouho hraješ na housle?

J.P.: Osum let.

Z: Ty jo. A jak dlouho hraješ v cimbálce.

J.P.: Pět roků?

Z: A myslíš si, že budeš hrát i dál?

J.P.: Určitě.

Z: Baví tě to?

J.P.: Jo.

Z: Tak to je prima. Budete hrát na fašanku tento víkend?

J.P.: Ne, my sme neměli ještě tolik zkoušek. Odpadlo nám to teď dost.

Z: Nejste ještě sehraní?

J.P.: My máme novou cimbálku, vede nás pan Smutný.

Z: A jaký je? Dobrý?

J.P.: No jasně, tak už pět roků s náma hraje. On to tam jako založil.

Z: Aha, takže to byl jako jeho nápad?

J.P.: No, s Grňákem. Děcka dojížděly aj ze Strážnice, asi 4 roky zme hráli, nebo tři a půl a pak se to rozdělilo na malú a velkú, protože přišly nové děcka malé vlastně a potom ty děcka, co s nama hrály, ty 4 roky, šly na střední školy, prostě maturita, mosely se učit a měly míň času, takže se sehnaly všechny tyto děcka, co zme tady teď. Marek ten už teda tam hrál.

Z: Jo a vy ste se teda nechali pokřtít na tom krojovém plese, ne?

J.P.: Jo.

Z: Takže jste ještě nikde nevystupovali?

J.P.: Ne, jenom s tú starú.

p. Kubicová: Ale oni vystupovali aj předtým. U Anonínka, v Hodoníně na veletrhu škol a vzdělání, vystupovali sami tady v tělovičně na setkání dětských cimbálových muzik. Vystupovali na dětských hodkách...

Z: To ste byli s Vavřínkem, to vim, na Ozvěnách s Vavřínkem taky..

p. Kubicová: V Hradišti taky, v průvodě, oni fungují 5 ruků tyto děcka... v Brně zme byli, nahrávali do českého rozhlasu, na Myjavě byli dvakrát...

(Interview s Janem Sekulou, 14 let, klarinetista dětské cimbálky Blatnická Studánečka)

Z: Ahoj, jak se jmenuješ ty?

J.S.: Jan Sekula.

Z: A na co hraješ?

J.S.: Na klarinet.

Z: A hraješ stejně dlouho jako Jakub?

J.S.: Ne, hraju pět roků a v cimbálce dva roky.

(Interview s Veronikou Prachařovou, 12 let, dětský folk. spolek Vavřínek)

Z: Ty hraješ taky na něco? Nebo zpíváš?

V.P.: Zívám.

Z: A kde?

V.P.: Ve folklorním souboru.

Z: Aha, a jak se jmenuje?

V.P.: Vavřínek.

Z: A jak seš tam dlouho?

V.P.: Tak čtyři roky? Ne pět.

Z: A baví tě to? Hodláš tam zůstat?

V.P.: Nevím, možná jo.

Z: Rok? Dva?

p. Kubicová: No určitě. To je naše nejlepší zpěvačka. V českém rozhlasu ju nám chtěli ukrást. Když tady nahrávali.

Z: A nezapívala bys nám něco? Nevadilo by ti to?

V.P.: Nee.

Z: Ale jo, zazpívej, já jsem to ještě neslyšela..prosím... Ty se stydíš?

V.P.: ...

Z: A co venku? Nezaspívala bys mi venku? ... Já vim, ono je to před celou třídou asi nepříjemný. Zaspívej mi, co chceš, co máš nejradši...

V.P.: Tak jo... (zpěv):

*Zasjala som bobovníka do chodníka,
Něvzešel mi bobovníček, ale vika,
Keď je vika, něch je vika, něch sa miká,
Něbuděm sjat bobovníka do chodníka.
Keď je vika, něch je vika, něch sa miká,
Něbuděm sjat bobovníka do chodníka.*

Z: A kolik toho tak zpíváte v tom Vavříнку?

V.P.: Tak my jakože tančíme aj zpíváme, takže docela hodně.

Z: A ten program... kolik tak má minut?

V.P.: Něco přes hodinu.

Z: Takže to máte prokládané hudba, tanec?

V.P.: Ano ano.

(Interwiev s RNDr. Jitkou Kubicovou, zástupkyní školy ZŠ)

J.K.: My sme hráli na Ozvěnách Hornáckých.

Z: To ste hráli cimbalovka nebo...?

J.K.: Vavřínek s cimbalovkú.

Z: Takže cimbálka spolupacuje s Vavřínkem?

J.K.: No to je jedno tělo jedna duše.

J.P: No to teda néééni. My zme duše oni sú tělo.

J.K.: Dobře, spolupracujeme. Tak jako vzniklo to v jednom čas, v jednu dobu, na podnět jedněch lidí, protože Vavřínek nebo folklorní skupina musí mít nějakou cimbálku. Jestli si jí pronajme z jiné dědiny nebo vychová, tak jako tohle to je paralelně fungující organismy – teď už teda dva jak říkal Jakub.

Z: A Jakube ty teda nacvičuješ? Nacvičujete to spolu nebo zvlášť?

J.P.: Napřed nám dali pásmo, noty, domluvili zme sa s nima. Jak to pásmo bude probíhat, potom si to nacvičíme zvlášť a pak jedem dohromady.

J.K.: No to sú takzvané „secvičné“, a to sa musí niekoľikrát zkusit, protože ty děcka... a bylo vidět na těch Ozvěnách, protože tam zme hráli v rámci dětského vystoupení

odpoledne, tak bylo poznat, keré ty soubory mají svoju cimbálku a keré jen tu pronajatú cimbálku. A sklídili teda obrovský potlesk s naší cimbálkou, že bylo vidět, jak ty děcka jsou sehrané, jak cimbálka reagovala správně, děcka reagovaly správně, vypadá to moc pěkně potom. Je důležité, aby měly svoju cimbálku.

Z: Tak to je skvělé, že to ten pan Smutný dal takhle dohromady.

J.K.: On je přes tú cimbálku. On donese noty, nacvičuje to s nima, umělecky je vede, to uvidíte, on třeba dojde a řekne: „ Tak jeden si řekne písničku, druhý si řekne písničku...“ a děcka hrajou písničky, které třeba ani neznají, tak to zkouší, jestli to dají a nedají do kupy. A potom jsou teda pásma, která jsou jasně daná, kdy se musí utnout, protože děcko vykopne nohu, to už potom musí být dokonalé na to vystoupení s tím Vavřínkem.

Ale myslím si, že děcka jsou velice šikovná. Uvidíme.

Já si myslím, že obrovský vklad do toho dal ten pan Grňák, paní Zina Kuřinová.

4. rozhovor s Mgr. Věrou Mackovou, vedoucí folklorního spolku Vavřínek,

3. 3. 2011, 14: 00

Z: Jak dlouho už funguje Vavřínek?

V.M.: Funguje pět roků. Vlastně v listopadu bylo výročí pětileté, tady v tělocvičně – měli zme pozvané soubory, byly tam aj děcka z Lhotky.

Já už jsme jeden kroužek kdysi vedla ve Veselí. No ono to dá strašně moc práce, takže sem byla svým způsobem ráda, že jsem se toho zbavila, je to strašně časově náročné. Potom chtěl náš pan ředitel, že pan starosta by měl teda eminentní zájem, aby tu byl nějaký kroužek folklorní, aby tu byl nějaký soubor, tak jsme mu říkala: „Víte, co po mně vůbec chcete?“ Nevěděl a neví to do teďka. Tak jsme mu na to kývla, že teda jo. Protože jsme to tehdy vedla s kamarádkú eště, tak jsem řekla jí, tá Renata, takže jsme to, já jsem měla tehdy prváky, říkala jsme dobře, zkusíme, co to udělá, začneme s téma prvákama. Tam zas bylo hrozně moc kluků, málo děvčátek, takže náš soubor ze začátku byl téměř chlapecký, což je výjimka vlastně, většinou je temu naopak. No tak sme začaly s téma klukama. A ještě jsme tady řekly Zině Kuřinové, protože ona měla v úmyslu také něco podobného vytvořit, a ona měla pro děcka ve školce kroje nějaké. Tak jsme za ní zašla, jestli teda budeme dělat spolu, nebo nějak proti sobě, nebo jak, jestli ona chce mermomocí vést nějaký soubor, nebo to mám já dělat, nebo jak... Tak sme se domluvily, že teda jo, že veznem i ty školkové děcka. Takže zezačátku úplně tam byli ti prváci a co se k nim přidalo, tá druhá třetí třída, a potom už ten další rok už sme vedly aj další oddělení té školky. Takže tak to vlastně začalo.

Děcka se samozřejmě postupně vyměnily a ten počet je takový různý, vždycky je tam nejvíc těch dětí předškolních a ta první, druhá třída, a tam už se to trochu začíná třídit, ale bývá jich kolem 20 předškolních a těch školáků už teda není tolik, to jsou ti, co od toho začátku vydrželi.

Tady sou ty děcka uvědomělé, když člověk potřebuje, tak oni jdou a udělají to.

Já teda neví co teda... ještě jinak z čeho čerpáme? Děláme pásma, spíš podle schopností dětí. Hlavně se díváme na to, co ty děcka by nám vůbec byly schopní. Takže dělaly zme pásmo blatnických samozřejmě – to jsme se ptaly, protože ani já ani Renata nejsme Blatničanky, i když já jsme tu chodila na základku, takže tady mám takové jakési vazby, protože mamka učila moja zas tady, takže my zme chodily se sestrú sem, takže já su v té Blatnici, jak já říkám, od začátku „totálně nasazená“. Ale je to trochu jiné. Nemám čas na to, abych jezdila do Brna a vyhledávala někde v archivech, to ne, to se přiznám, že

na to teda opravdu čas nemám. Takže spíš, co se tady zeptáme, co třeba paní Křiváková nám dala nějaké materiály, anebo víme, že to je teda tady dětský folklor, který se tady v této oblasti objevuje, aby tam byla nějaká dětská hra se zpěvem, když děláme pásmo, pro ty mladší děcka je to takové vděčnější, pro ty starší to máme víc taneční, pokud to jde.

Takže sme dělali pásmo blatnických, taky pásmo veselských, které nám ale nakonec stejně zatancovaly enom tři páry - už to bylo pro některé složité. Opravdu musíme vyjít z toho, co ty děcka zvládnou.

A teďka máme řemesla zpracované, jako první zme vlastně dělali na tom krojovaném plese, co byl.

No a co sem teď hledala – to mám vlastně staré záznamy z kroužků, jak zme začali, akorád sme zjistili, že ten rok 2005/2006 tu nemám. Tak se podívat, co zme dělali, protože já nic jiného takto vedeného nemám.

Požádali zme jednu holku, která by nám měla vytvořit kroniku, ale v jaké je to fázi, to nedokážu říct.

Naše první vystoupení bylo na DPS (dům s pečovatelskou službou) tam se vystupuje dobře, tam nemáte, co zkazit. A děcek bylo 20. Teď už máme i děti dojíždějící, ty sú třeba šikovné, ale když vám je už ten rodič nedoveze, to je mně na nic.

Scházíme se v pondělí od čtyř do šesti, právě, kvůli dojíždějícím dětem, dřív sem si je brávala hned třeba po obědě, teď už to tak nejde. Od čtyř máme ty menší a od pěti ty větší, a když je potřeba, tak máme generálku s muzikú. Většinou před vystoupením. I když je to staré pásmo, které ty děcka znají, musí se to udělat s tú muzikú.

Pohyb trénujeme, zpěv trénujeme, protože děcka mají špatnou výslovnost. To, že nezaintonuje tak, jak by měl – no tak je to děcko, nikdo je lepší někdo horší, ale oni ani pořádně nemluví.

Z: Můžu se podívat na ty písničky, co tam máte?

V.M.: Ano, jako říkala paní Křiváková, že když budeme potřebovat, je ochotná nám kdykoli poskytnout...

Z. Ona má poměrně velkou zásobu.

V.M.: Jako jo, pro mě je to pěkné, ale já nemám ani šanci to tady všechno použít. Protože já můžu vybrat vždycky nové tři věci.

Toto zme měli nachystané verbuňky, že kluky naučíme, pak nám kluci zase odpadli. Některé písničky se naučili, ale už nedošlo k tomu, abychom to někde veřejně předvedli.

Ta naše zkouška vypadá tak, že Renata vede zkoušku a já se to snažím hudebně doprovodit. Potom aj zjistím, že děcka tak spoléhají na hudební doprovod, že vůbec nezpívají, tak zase přestaneme, ale většinou to děláme s hudebním doprovodem, anebo poprosíme pana Smutného a potrénujeme zpěv.

Máme strukturu, víme, co by tam mělo být za pohyb, ale když to děcko ten krok neudělá, tak stejně to musím změnit.

Z: Tady koukám, že máte píseň *Co dělá Kača*, já sem našla, že *Co dělá Kača*, jakožto sedlecká píseň se tančila trochu jinak, měla tam prvky navíc – taková hra se šátky.

V.M.: Ne, tak to ne, my to klasicky odchodíme. Já tam mám děcka, co sa sotva naučily chodit, tak su ráda, že to odšlapú aspoň v rytmu. Základ je prostě předškolní věk, první a druhá třída. Ze třetí mám 2 a ze čtvrté 3, z pětky to jsou ti původní prváci, co začínali – to sú 3 děcka, ze šestky je tam nejstarší ta Verunka (Prachařová).

Dělali zme aj soustředění, většinou víkendové, Na Mlýnkách, pak zme byli na Filipově. Muziku bráváme až druhý den třeba. To sme udělali celé pásmo a aj pro utužení kolektivu, ať je to aj k něčemu jinému aj k tancování.

Z: Tak toto si vybavuju, to je určitě z Poláčka.

V.M.: Já nevím, z kama to je.

Z: Máte krásný ten program. Je vidět, že to máte pestré. Jasně, je slovácký folklor, možná je dolňácký a hornácký.

V.M.: Ano, já to tak taky vidím, ale proč bych děcka nemohla naučit aj hornácké, když oni se tam vyskytnú, pojedú tam na tu zábavu, a proč by si to tam nemohly zatancovat. Když já s nima budu dělat pořád jenom blatnické, tak je to za chvílku přestane taky bavit. My zme zkusili aj čardáše s něma. Chceme zkusit aj Slovensko. Ještě teda to nezatancujem a nemáme našité halénečky, kroje teda jakžtakž máme, ale to je všecko. Já musím vycházet z toho, co ty děcka zvládnú, takže to je celé. Možu mít plány jaké chcu a potom zjistím, že mi to děcka nezatancujú.

Z: Takže se zúčastňujete akcí, taky v Blatnici a okolí, kam Vás pozvou...

V.M.: Tak vinobraní, teď zme byli na tom krojovaném plese, pak zme byli... jezdíme pravidelně do Hradiště na Slavnosti vína, byli zme na Myjavě mnohokrát, pak zme byli v rozhlase – oni dojeli sem na natáčení, a protože se jim to líbilo, tak nás pozvali, v Brně v rozhlasu – to se odehrávalo na náměstí. Na Antonínku s pásmem „U Antonínka studánečka“ – to bylo nějak přes kostel. Nekerý rok to bylo takové, že zme pořád vystupovali a nebylo kdy nacvičit nové, otvírání haly tady vidím, že si nás pozvali, vystupení pro důchodce, generálka na velikonoční jarmark, v Hradišti

velikonoční jarmamrk, sústředění na Filipově... vystúpení na Antonínku... no a zas Antonínek, vinobraní, Hradiště – to bývá každý rok. Jo a na veletrhu vzdělávání v Hodoníně zme vystupovali... ty dětské hodky byly... beseda s důchodci... akce na kulturáku, tak tam no, benefiční koncert pro mateřskou školu... putování z budy do budy... to pak vychází co 14 dní, co tři týdně a to pak je hrozné... v Hluku zme vystupovali a to bylo taky dobré a to je asi tak všecko.

SEZNAM PÍSNÍ ANTONÍNA GRŇÁKA, SEBRÁNO V TERÉNU 2. 8. 2010:

1. „*A já mám koníčka...*“
2. „*A v tych Nových Zámkoch*“ (Hrubá Vrbka – Horňácko)
3. „*Až budete frajárečky*“ (verbuňk)
4. „*Až já smutný půjdu*“ (Horňácko)
5. „*Až půjdete pres pole*“
6. „*Belegrad, Belegrad*“
7. „*Bože můj, Otče můj*“
8. „*Co dělá Kača*“
9. „*Co děláš, co robíš*“
10. „*Dávné časy*“ /text Anna Křiváková, hudba: J. Štefánek/
11. „*Dybych já byl selským synkem*“
12. „*Dyž sem já šel*“
13. „*Ej hora, hora*“
14. „*Ej šla děvečka*“ (sedlcká z Blatnice)
15. „*Ešče byly štíry týdně do hodů*“
16. „*Ešče si já pohár vína zaplatím*“ (verbuňk)
17. „*Ešče si zazpívaj*“
18. „*Hej, hore chlapci*“ (Strážnice)
19. „*Hore nad tú Velkú*“ /text Anna Křiváková, hudba: J. Štefánek/
20. „*Chodila Anička*“
21. „*Chodím, chodím*“
22. „*Chodíme, chodíme hore po dědině*“
23. „*Chvála Bohu, že sem sa narodil*“
24. „*Ide milá*“ /text Ant. Grňák, hudba: J. Štefánek/
25. „*Ja, co je to za muzika*“
26. „*Jakú sem si frajárečku*“
27. „*Když jsem já šel přes hory*“ (Blatnice p/Sv. Ant.)
28. „*Keby ste to, moja mamko, věděli*“
29. „*Laskavý domov*“ /hudba: František Žajdlík, text: Jindřich Barcal/
30. „*Mám já kosu, kosenku...*“
31. „*My sme chlapci*“
32. „*Na břeclovském rynečku*“

33. „*Na horách studénky*“
34. „*Nad Blatnicú kopeček*“
35. „*Nad tú našú Moravú*“
36. „*Nalej ty ně šenkérenko*“
37. „*Něni lepší, jak v nedělu*“
38. „*Oj, Bože, je to láska zlá*“ (Blatnice)
39. „*Ostruhu, Ostrohu*“ („*Hubočí, hubočí*“)
40. „*Pijem chlapci vínečko*“
41. „*Pijem vínečko*“
42. „*Pod dubem*“
43. „*Přes blatnický háj*“
44. „*Při strážnickej bráně*“
45. „*S Pánem Bohem*“
46. „*Slovácké slavnosti vína*“
47. „*Sviť měsíčku z vysoka*“ /upravil Ant. Grňák/
48. „*Šeci sa ptajú*“
49. „*To je ten chodníček*“
50. „*To přesmutné pondělí*“
51. „*U Antonínka studánečka*“
52. „*Už je to legrůti*“
53. „*V Brně na Štymberku*“
54. „*V dobrém zme sa zešli*“
55. „*V Hodoníně jarmark byl*“
56. „*V Káni Galilejské*“
57. „*V širém poli studánečka*“
58. „*V Zarazicách krajní dům*“
59. „*V téj blatnickéj dědině*“ /text Anna Křiváková, hudba: Ant. Grňák/
60. „*Vím já jeden háječek*“
61. „*Vínečko v mázku*“
62. „*Vinohrady zelené*“
63. „*Vinohrady zrajú*“
64. „*Vinohrady, vinohrady*“
65. „*Všeci lidé povídajú*“
66. „*Vyleť, sokol, sivý fták*“

67. „Za starú Breclavú...“
68. „Začul sem novinu“
69. „Zahraj ně, hudečku“ (sedlcká)
70. „Zazpívali sobě“
71. „Znám já jednu kopaninu“
72. „Zpívali mužáci“

**Dotazník pro účely diplomové práce na téma Současný písňový folklor v obci Blatnice
pod Svatým Antonínkem**

ŽENA – MUŽ
VĚK:

1. Pocházíte přímo z Blatnice?

ANO - NE

2. Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

a. ZŠ

b. SŠ

c. VŠ

3. Zajímáte se o folklorní dění ve Vaší obci?

ANO - NE

4. Myslíte si, že folklor má být stále součástí našeho života?

a. Je důležité udržovat tradice.

b. Je to záležitost strašících generací.

c. Do moderní doby nepatří.

5. Účastníte se folklorních akcí pořádaných Vaší obcí?

ANO – NE

6. Pokud ano, jakých nejčastěji?

.....
.....

**7. Jaké písně se na těchto akcích nejčastěji zaznívají? Znáte nějaké tradiční písně,
které se tematicky pojí s akcemi, které navštěvujete?**

.....
.....
.....

8. Angažoval/a jste se někdy v nějaké folklorní akci v Blatnici pod Sv. Ant.?

ANO – NE

9. Pokud ano, v jaké?

.....
.....

10. Zazpíváte si doma při rodinných oslavách, s kamarády?

ANO – NE

11. Pokud ano, při jakých příležitostech nejčastěji?

.....
.....

12. Znáte některou z těchto pověstí z Blatnice?

- a. Pověst o léčivém prameni na kopci Sv. Antonínka
- b. Lízina Búda

13. Pokud znáte Pověst o léčivém prameni na kopci Sv. Antonínek, jakou verzi znáte?

- a. Pramen vytryskl sám od sebe a vyléčil slepého chlapce.
- b. „Svatú vodu“ ze studánky pokřtili už Cyril a Metoděj.
- c. Pramen byl objeven při rekonstrukci kaple Sv. Antonínka

14. Jste členem/členkou nějakého folklorního spolku v Blatnici pod Sv. Ant.?

ANO – NE

15. Pokud ano, v jakém?

.....

16. Vedete děti k zájmu o folklor?

ANO - NE

17. Zaznamenal/a jste v poslední době nárůst folklorních akcí pořádaných Blatnicí pod Sv. Ant.? (časové rozmezí cca 5 let)

ANO - NE

18. Myslíte si, že existuje specifický blatnický folklor, nebo jej spíše považujete jako součást slováckého celku?

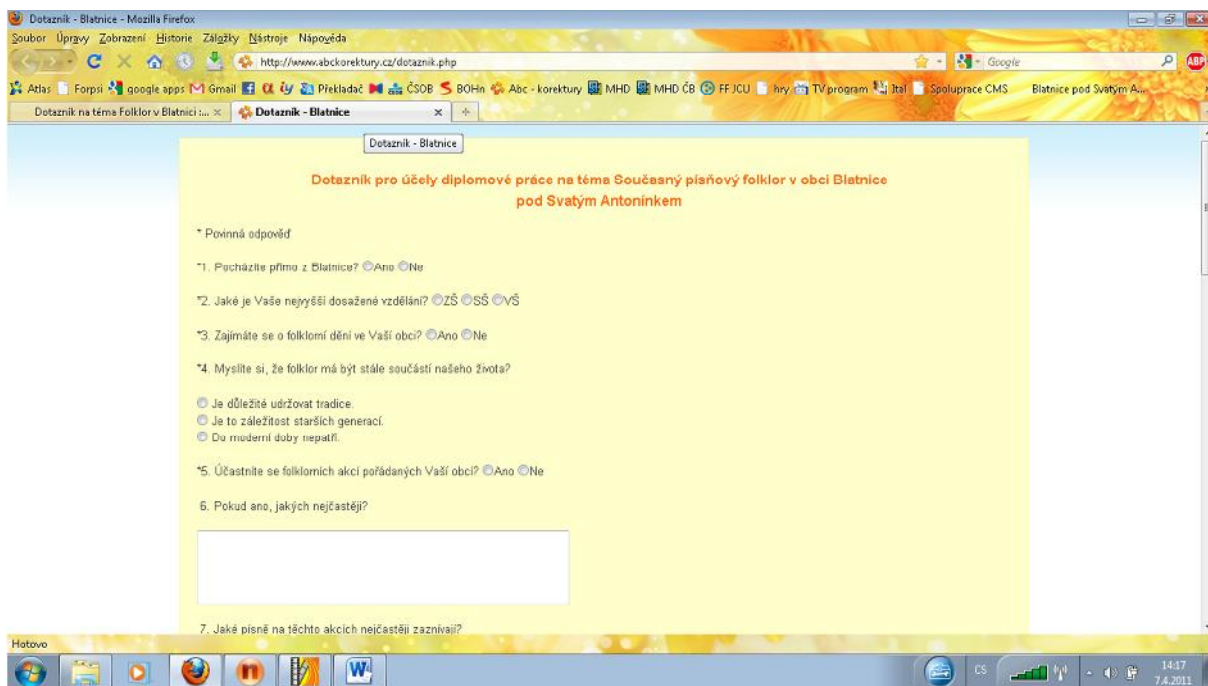
- a. Specifický blatnický folklor
- b. Součást slováckého celku

19. Byl/a byste ochotný/á udělat něco pro oživení tradic ve Vaší obci?

ANO – NE

20. Pokud ano, co konkrétně byste chtěl/a vylepšit/změnit?

.....
.....

č. 7a) Ukázka elektronického dotazníku

č. 7b) Uveřejnění dotazníku na www.blatnice-pod-svatym-antoninkem.cz

*Blatnická chasa
Vás srdečně zve na dnešní krojovanou
hodovou zábavu.*

Začátek ve 20.00 hod.

K tanci a poslechu zahraje dechová hudba Šarovec.

Občerstvení zajištěno.

Přijďte se pobavit, rádi Vás uvidíme.

č. 8, pozvánka na Hodovou zábavu 2010

Akce se koná se za každého počasí!

 FAŠANK 2011

Obec Blatnice pod Sv. Antonínkem Vás srdečně zve na kulturně – folklorní akci „Fašank 2011“, která se uskuteční 5.3.2011 v areálu vinných búd pod Starýma horama, začátek je ve 13 hod. Těšit se můžete na vynikající zabijačkové speciality a ovarovou polévku. Dále tradiční smažené mrváně, svařáček, pivo, limo a jiné občerstvení všeho druhu. Zahraje místní dechová hudba Blatničané, vystoupí ženský a mužský sbor. Večerní program zajišťuje skupina Hadramašmátrá & Cerberus. Vystoupí společně na Panské búde (vinárka) v programu „Zabijeme čuníka, ;o) Pořádají: Kulturní komise, Služby obce Blatnice, TJ Rytmik, Sbor dobrovolných hasičů a místní vinaři.

č. 9, pozvánka na fašank 2011

Srdečně Vás zveme na blatnický

Krojový ples

který se uskuteční 12. února 2011
v Blatnici pod Svatým Antonínkem

Program: DH Šarovec, dětský folklorní soubor Vavřínek, cimbálová muzika Blatnická studánečka, mužský sbor, blatnická krojovaná chasa, veselé slovácké scénky.
Začátek v 19hod. **! Bohatá tombola zajištěna !**

č. 10, pozvánka na Krojový ples 2011

č. 11, Mgr. Jitka Kubicová a Ing. Jaroslav Smutný

č. 12, členové dětského folklorního souboru Vavřínek

č. 13, dětská cimbálová muzika – Blatnická Studánečka

č. 14, členové blatnického mužského sboru

č. 15, fotografie s členkami blatnického ženského sboru

BORSICKÁ SVADBA

žádné folklorní soubory, ale **obyvatelé**
a rodáci z **Boršic u Blatnice**,
dechovka příležitostně poskládaná z
boršických muzikantů a jejich
kamarádů z okolí, **CM Mladí Burčáci**

sejdeme se před Jestřabíkovým,
což je ženichův dům č. p. 311

21.8. v 16⁰⁰

a budeme pokračovat ulicemi,
uličkami, domy a dvory obce

BORŠICE u Blatnice

pořad pro **uchování**
lidové kultury obce
co nejvíce **přirozeně**

Foto: K. D. Hrubý (1952) , design: V. Ondra (2014)

č. 16, pozvánka na pořad *Boršická Svad'ba*

č. 17, nevěsta Kristýna Hrabalová, ženich Martin Jestřabík

č. 18, program *Boršická Svad'ba* v ulicích Boršic u Blatnice

č. 19, „Chlapci blatničané, kde vy máte stárka? Leží za dědinú, pije vodu z járka.“

č. 20, „Napij sa vínka od Antonínka, po něm sa dycky sladučko spinká.“

POUŽITÁ LITERATURA

HABARTOVÁ, Romana. *Lidoví malíři rodu Hánů z Blatnice pod Svatým Antonínkem – Aj, to sú maléri od Boha samého*. Uherské Hradiště: Slováké muzeum v Uherském Hradišti, 2007. 245 s. ISBN 978-80-86185-59-0

HABARTOVÁ, Romana. *Na paletě krojů*. Uherské Hradiště: Nadace Děti – kultura – sport, 2010. 379 s. ISBN 978-80-254-7930-8

JANČÁR, Radek. *Kniha o Těšově (1298 – 1976)*. Velehrad: Ottobre, 2003. 361 s. ISBN 80-865228-32-4

KŘÁPEK, Josef, et al. *Blatnice: Minulost a současnost obce*. Brno: Muzejní a vlastivědná společnost v Brně, 1981. 231 s.

LISICKÁ, Helena. *Devatero řemesel*. Praha: Svoboda, 1976. 158 s. ISBN 73/305-22-8.5

MOCNÁ, Dagmar a kol. *Encyklopedie literárních žánrů*. Praha: Paseka, 2004. 704 s. ISBN 80-7185-669-X

J

ĚŘÁBEK, Richard. *Počátky národopisu na Moravě: Antologie prací z let 1786-1884*. Kovář Jaroslav. 1. vyd. Strážnice: Ústav lidové kultury ve Strážnici, 1997. 412 s. ISBN 60-86156-05-2.

ONDRA, Vlastimil. *Boršická svajba aneb pořad pro uchování lidové kultury obce Boršice u Blatnice přirozenou cestou*. Boršice u Blatnice, 2010. 50 s.

Pamětní kniha farnosti Blatnice od roku 1898. 1937 – 1938. 176 s.

Pamětní kniha poutí kaple sv. Antonína nad Blatnicí. 1939 – 2005. 401 s.

VYSKOČILOVÁ, Zuzana. *Prvky slovesného písňového folklóru dokumentované v obci Blatnice pod Svatým Antonínkem a jejich místo v kulturní současnosti obce*. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích: 2009. 68 s.

PERIODIKA

BARTONÍČEK, Radek. 340 let poutního místa Sv. Antonínek. *Krajem svatého Antonínka*. 2008, č. 4, s. 6-7.

BARTONÍČEK, Radek. Antonínek na pódiu v minulosti a Antonínek ve skutečnosti dnes. *Krajem svatého Antonínka*. 2008, č. 5, s. 8-9.

BARTONÍČEK, Radek. Blatnická zastavení. *Krajem svatého Antonínka*. 2010, č. 18, s. 8.

BARTONÍČEK, Radek. Blatnické vinobraní. *Krajem svatého Antonínka*. 2008, č. 5, s. 28.

BARTONÍČEK, Radek. Fotopříběh blatnických hodů. *Krajem svatého Antonínka*. 2010, č. 13, s. 21.

BARTONÍČEK, Radek. Návrat ke krojované svatbě. *Krajem svatého Antonínka*. 2009, č. 10, s. 12.

BARTONÍČEK, Radek. Po mnoha letech. *Krajem svatého Antonínka*. 2010, č. 17, s. 20-21.

BARTONÍČEK, Radek. Putování po blatnických búdách. *Krajem svatého Antonínka*. 2008, č. 6, s. 36.

BARTONÍČEK, Radek. Slavení v Blatnici s Vavřínkem. *Krajem svatého Antonínka*. 2010, č. 19, s. 10.

BARTONÍČEK, Radek. Úspěšné blatnické vinobraní. *Krajem svatého Antonínka*. 2009, č. 11, s. 26.

BARTONÍČEK, Radek. Veselská krojovaná svatba. *Krajem svatého Antonínka*. 2009, č. 12, s. 47

FOJTÍKOVÁ, Lenka. Život na Antonínku na konci roku 2010. *Krajem svatého Antonínka*. 2011, č. 19, s. 12-13

J.V. Blatnické hody s právem 2002. *Blanický zpravodaj*. 2003, roč. VIII., č. 27, s. 26-32.

LIPÁROVÁ, Zuzana. Folklorní fond: první rozdělené peníze. *Krajem svatého Antonínka*. 2009, č. 14, s. 18.

LIPÁROVÁ, Zuzana. Mokrý blatnické hody. *Krajem svatého Antonínka*. 2009, č. 7, s. 28.

LIPÁROVÁ, Zuzana. V Blatnici na krojovém plese. *Krajem svatého Antonínka*. 2010, č. 9, s. 38.

PETRATUR, Jan. Blatnické hody. *Moravskoslovenské pomezí revue pro lidovou kulturu a hospodářství. Orgán Moravskoslovenské společnosti*. 1938, roč. III. č. 5.

RYCHLÍK, Bedřich. Blatnický vinohrad Jana Amose Komenského. *Malovaný kraj*. 2003, č. 1, s. 7

SKOČÍKOVÁ, Zuzana. Zastavení s blatnickými vinaři. *Krajem svatého Antonínka*. 2010, č. 16, s. 16-17

VENCLOVÁ, Martina. Velická krojovaná svatba. *Krajem svatého Antonínka*. 2009, č. 12, s. 47

ZL. Přijďte ochutnat výborné víno do Blatnice. *Krajem svatého Antonínka*. 2010, č. 15, s. 39

HYPertextové odkazy

<http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani-jako-driv/311295350120003-folklorika/>

(použito 16. 3. 2011)

<http://www.slovackodnes.cz/?topic=tak-ma-vypadat-program-k-detskemu-zpivani>

(použito 21. 3. 2011)

http://www.slovacko.org/home/?acc=lenka_fojtikova_ocen

(použito 21. 3. 2011)

<http://www.blatnice-pod-svatym-antoninkem.cz/news/fasank-2011/>

(použito 11. 4. 2011)

<http://www.ostrozsko.cz/aktuality/17788/>

(použito 11. 4. 2011)

<http://www.ceskatelevize.cz/porady/1102732990-folklorika/309295350120015/video/>

(použito 22. 4. 2011)

http://slovacky.denik.cz/zpravy_region/krojovany-pruvod-se-valil-borsicemi-jako-reka.html

(použito 22. 4. 2011)